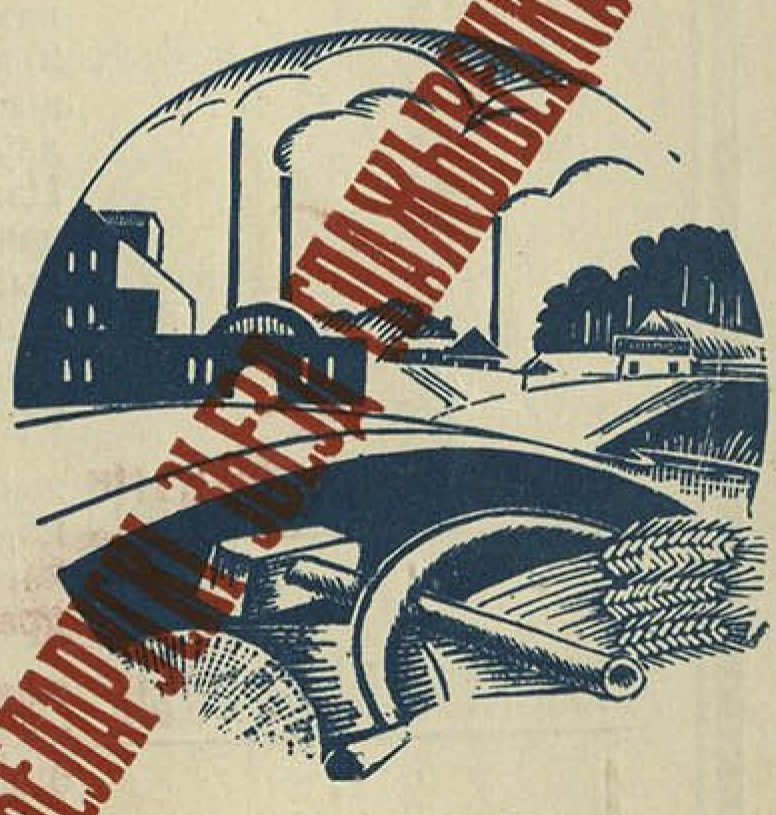

Шлях Коопэрацыі

Бюлетэнь

Цэнтральнага коопэрацыйнага савету БССР

Вітаем Усебеларускі з'езд спажывецкай коопэрацыі

№ 7 (67)

Травень

Менск 1928

ПРОЛЕТАРЫ ЎСІХ КРАЁЎ, ЗЛУЧАЙЦЕСЯ!

ШЛЯХ КООПЭРАЦЫІ

ШТОМЕСЯЧНЫ БЮЛЕТЭНЬ
ЦЭНТРАЛЬНАГА
КООПЭРАЦЫЙНАГА САВЕТУ БССР

4-ы ГОД ВЫДАНЬНЯ

№ 7 (67)
ТРАВЕНЬ
1928 года

МЕНСК

ГЛАВЛИТ № 1465, ГОМЕЛЬ.
ЗАКАЗ № 2684—1800 экз.
ТИП. „ПОЛЕСПЕЧАТЬ“

ПРЫВІТАНЬНЕ

З (8) УСЕБЕЛАРУСКАМУ ЗЬЕЗДУ ЎПАЎНАВАЖАНЫХ СПАЖЫВЕЦКАЙ КООПЭРАЦЫІ.

Вялікімі крокамі ішла ў апошнія гады спажывецкая коопэрацыйная сыстэма БССР уперад. З году ў год павялічваўся лік аб'яднаных сыстэмаю рабочых і сялян як у абсалютным, гэтак і у адносным разьмерах. Павялічвалася адносная вага сыстэмы ў ахопе бюджэту рабочага і селяніна, а таксама у народнай гаспадарцы рэспублікі у цэлым. Нарастала актыўнасьць рабочых і сялянскіх мас па ўпраўленьні і кіраўніцтве дзейнасьцю сваей коопэрацыйнай сыстэмы.

За апошнія гады сыстэма стала на шлях праВядзеньня шэрагу конкрэтных мерапрыемстваў парацыяналізацыі сваей структуры, памяншэньні сваіх выдаткаў шляхам павялічэньня сваіх паявых капіталаў, організацыі сваіх крэдытных фондаў, інтэнсыўным ахопе сваім зваротам прадукцыі нашай Беларускай рэспубліканскай прамысловасьці, дзяржаўнай і коопэрацыйнай, а таксама прадукцыі сялянскай гаспадаркі.

У сваім руху ўперад спажывецкая сыстэма сустракаецца з цяжкасьцямі, якія выцякаюць з яе росту і зьвязаны з агульным нашым экономічным і культурным становішчам.

У сучасны момант перад сыстэмаю стаяць чарговыя задачы далейшага ўзмацненьня сваей грашовай гаспадаркі, сваей грамадзкай базы і далейшага разьвіцьця сваіх зваротаў на падставе „правільнага вучоту спажывецкага попыту насельніцтва і плянамернага пакрыцьця гэтага попыту“. (З рэзолюцыі VI партзьезду).

Пажадаем 3-му сходу ўпаўнаважаных Беларускай спажывецкай коопэрсыстэмы поўнага посьпеху ў вырашэньні стаячых перад ім пытаньняў.

Атраду, які змагаецца за гандляра і за соцыялі рынку—наша

3 (8) зьезд упаўнаважаных Белкоопсаюзу адкрываецца 7-га чэрвеня 1928 г.

(Менск, клюб саўгандльслужачых)

Парадак дню:

1. Даклад праўленьня Цэнтрасаюзу.
2. Справаздача праўленьня Белкоопсаюзу.
3. Справаздача прэзыдыуму Белрабсэкцыі.
4. Бухгальтэрская справаздача і зацьвярджэньне балянсу.
5. Справаздача рэвізыйнай комісіі.
6. Асноўныя задачы гандлёвай і загатавіцельнай працы спажывецкай коопэрацыі БССР.
7. Чарговыя задачы організацыйнай працы спажывецкай коопэрацыі БССР.
8. Пяцігадовы плян разьвіцьця спажывецкай коопэрацыі БССР.
9. Статутныя пытаньні.
10. Выбары праўленьня, рэвізыйнай комісіі і савету Белкоопсаюзу.

Рэглямэнт

Сход працуе з 10-ці гадзін да 15 гадз. і з 18 гадз. да 21 гадз.

Па 1 і 2 дакладах даецца па $1^1/_2$ гадз.
» 3, 4 і 5 » » » 30 хвілін.
» 6, 7 і 8 » » » 1 гадз.
У спрэчках 1-ы раз—10 хвіл.
» » 2 » — 5 »

Заключнае слова:

Па 1, 2, 6, 7 і 8 дакл. даецца па 45 хвілін.
» 3, 4, 5 даецца па 30 хвілін.
Для прапаноў—3 хвіліны.
Па асабістых справах—3 хвіліны.

Тэзісы і інш. матар'ялы па зьезду ўпаўнаважаных Белкоопсаюзу зьмешчаны ў гэтым нумары бюлетэню „Шлях Коопэрацыі“ на старонках 55—77

выцісканьне прыватнага стычную арганізацыю прывітаньне

Д. І. Гарноўскі

Да 3-га сходу ўпаўнаважаных Белкоопсаюзу

7-га чэрвеня адкрываецца 3-ці сход упаўнаважаных Белкоопсаюзу. Гэтаму сходу прадстаіць падвесьці падрахункі двухгадовай дзейнасьці Белкоопсаюзу і усёй спажывецкай коопэрацыі БССР, а таксама намеціць шляхі далейшага руху ўперад, а пагэтаму парадак дню, побач са справаздачнымі дакладамі, уключае і пытаньні пэрспэктыў далейшай працы спажыўкоопэрацыі ва ўсіх галінах яе дзейнасьці.

2 гады, якія прайшлі з часу другога сходу ўпаўнаважаных, былі гадамі бурнага росту спажыўкоопэрацыі. Колькасьць пайшчыкаў узрасла ў рабоча-гарадзкой сеці з 62.000 на 1 кастрычніка 1925 г. да 121.000 на 1 красавіка г. г. Процант коопэраваньня членаў профсаюзаў павялічыўся з 61,9 да 73. Коопэраваньне сялян таксама дало значны рост: на 1/X—25 г. пайшчыкаў па сельскай і местачковай сеці было 192.000, а на 1 красавіка г. г. іх маецца 462.000. Адпаведна павялічыўся ахоп спажыўкоопэрацыяй сялянскіх гаспадарак (22,3 проц. на 1/X—25 г. і 51,4 проц. на 1/IV—28 г.).

Паявыя капіталы коопэратываў на 1 кастрычніка 1925 г. складалі па ЦРК і гар. спаж. т-вах 219.000 руб., а па сельска-местачковай сеці—278.000 р.; на 1 красавіка г. г. паявыя капіталы спажыўкоопэрацыі БССР складаюць 3.222.000 руб., гэта зн. павялічыліся больш чым у 6 разоў (967.000 р. у рабоча-гарадзкой сеці і 2.255.000 руб. у сельска-местачковай сеці).

Сярэдні аплочаны пай складае 8 руб. 7 коп. у рабоча-гарадзкой сеці і 4 руб. 88 кап. у сельска-местачковай, а на 1 кастрычніка 1925 г. ён скадаў 3 руб. 51 кап. у гарадох і 1 руб. 51 кап. у сельскіх мясцовасьцях.

Звароты спажыўкоопэрацыі БССР за 1926-27 год у драбніцы складалі 112 млн. руб., пры чым адносная вага наша на рынку складала 41,1 проц. Коопэрацыйны гандаль за гэтыя 2 гады адваяваў некаторыя пазыцыі ў прыватнага гандлю, роля якога на рынку скарацілася з 53,5 проц. у 1924-25 г. да 45,2 проц у 1926-27 г.

Соцыяльны склад сельскай спажыўкоопэрацыі палепшыўся. За апошнія 2 гады колькасьць і роля беднаты ў спажыўкоопэрацыі значна ўзрасла; уцягнута па фондах коопэраваньня беднаты 88.000 пайшчыкаў. У апошнюю справаздачна-перавыбарчую кампанію было праведзена 1.222 сходы беднаты. Органы кіраўніцтва і контролю зьяўляюцца бядняцка-серадняцкімі.

У культурна-бытавой працы спажыўкоопэрацыі маецца рост: павялічаны адлічэньні ў культурныя фонды, узрасла колькасьць коопэрацыйных куткоў і гурткоў, больш разьвіўся кніжны гандаль, праводзіцца кінопраца, распаўсюджваецца пэрыодычны друк (газэты), устаноўлен шэраг радыё-установак, арганізаваны куткі „Маці і Дзіця“, утвораны сродкі для арганізацыі дзіцячых ясьляў, пляцовак на летні пэрыод.

Намецілася пэўнае зрушэньне і ў адносінах разьвіцьця коопэрацыйнай грамадзкасьці і масавай працы: значна пашырыўся нізавы коопэрацыйны актыў, павялічылася зацікаўленасьць з боку шырокіх мас пайшчыкаў коопэрацыйнаю працаю, павялічыліся наведваньне коопэрацыйных сходаў і пасяджэньняў і ўдзел пайшчыкаў у вырашэньні коопэрацыйных пытаньняў. У апошнюю справаздачна-перавыбарчую кампанію ў сходах удзельнічала 286.000 пайшчыкаў і 99.000 ня пайшчыкаў, якія цікавіліся працаю коопэратыву.

Побач з дасягненьнямі спажыўкоопэрацыі маецца цэлы шэраг недахопаў, і дасягнутыя посьпехі ва ўсіх галінах нашай працы далёка яшчэ недастатковы і не адпавядаюць тым запатрабаваньням, якія прад'яўляюцца да спажывецкай коопэрацыі.

У галіне коопэраваньня насельніцтва толькі палова сялянскіх гаспадарак ахоплена спажыўкоопэрацыяй. Некоопэраваная частка членаў профсаюзаў складае больш чвэрткі агульнага ліку членаў профсаюзаў. Вельмі мала ўцягнута ў коопэрацыю жанчын і моладзі. Некаторымі організацыямі практыкаваўся мэханічны і формальны падыход у справе коопэраваньня беднаты і маруднае скарыстаньне фондаў коопэраваньня беднаты.

У галіне збораў паеў мы яшчэ значна прадаўжаем адставаць ад іншых раёнаў Савецкага Саюзу. У нас вельмі дрэнна абстаіць справа з прыцягненьнем ашчад насельніцтва ў парадку ўкладаў, пазыкі і г. д.

У галіне гандлёвых зваротаў у нас яшчэ недастаткова сець крам, ня ўсюды добра абстаіць справа з асортымэнтам тавараў, вельмі нізкая якасьць абслугоўваньня спажыўцы.

У галіне коопэрацыйнай грамадзкасьці і культурна-бытавой працы, ня гледзячы на намеціўшыяся зрушэньні, гэта праца знаходзіцца яшчэ ў самым зачатачным становішчы, яна ўсё яшчэ непамерна адстае ад агульнагаспадарчага росту спажыўкоопэрацыі, ад агульнага росту актыўнасьці коопэрацыйных мас, ад узрастаючых грамадзкіх запытаньняў і інтарэсаў масы пайшчыкаў. Бязупынна ўзрастаючы нізавы коопэрацыйны актыў організацыйна яшчэ недастаткова аформлен і вельмі ў нязначнай меры ўцягнут у практычную працу коопэрацыі. Зусім недастаткова масавая крытыка і самакрытыка ўсіх недахопаў у коопэрацыі.

Перад спажывецкай сыстэмай БССР стаіць задача зьнішчэньня маючыхся недахопаў і максымальнага разьвіцьця ўсёй працы.

Зьезд беларускай спажывецкай коопэрацыі, аглядаючы пройдзены шлях, намеціць правільныя шляхі, дапамагаючыя далейшым посьпехам спажыўкоопэрацыі, як аднэй з грамадзкіх організацый Савецкай Беларусі. Зьезд павінен будзе падкрэсьліць, што спажыўкоопэрацыя Беларусі асноўнымі задачамі сваёй дзейнасьці павінна мець:

1. Усё большае разьвіцьцё спажыўкоопэрацыі, як грамадзка-масавай і культурнай організацыі, і пасіленьне організацыйных і матар'яльных сувязяй і зацікаўленасьці пайшчыкаў, для чаго павінна праводзіцца:

а) максымальнае разьвіцьцё працы па далейшым коопэраваньні працоўнага насельніцтва „пры ўмове поўнага коопэраваньня мы-б ўжо абедзьвюма нагамі стаялі на соцыялістычнай глебе" (Ленін);

б) далейшае разгортваньне сапраўднага ўдзелу сапраўдных мас у коопэрацыйным будаўніцтве, бо далейшыя рост і палепшаньне коопэрацыйнай працы—контроль за усё узрастаючай коопэрацыйнай гаспадаркай, прыцягненьне сродкаў ад насельніцтва, рацыяналізацыя усёй працы, павялічэньне коопэрацыйных кадраў і г. д.—упіраюцца ў неабходнасьць пасіленага разьвіцьця актыўнасьці і самадзейнасьці пайшчыкаў і пасіленьня працы коопэрацыйных органаў у масах;

в) усямернае пасіленьне культурна-бытавой і коопэрацыйна- асьветнай працы: кніжны гандаль, організацыя кіно, радыё-чырвоных куткоў куткоў „Маці і Дзіця", дзіцячых установ і г. д.

2. Далейшае павышэньне адноснай вагі спажыўкоопэрацыі ў тавараздвароце краю і адпаведна павышэньне ролі спажыўкоопэрацыі ў абслугоўваньні рабоча-сялянскіх мас і выцісканьні прыватніка з рынку. Гэтым шляхам спажыўкоопэрацыя будзе ажыцьцяўляць рашэньні XV зьезду УсеКП(б).

„XV зьезду лічыць, што ў адносінах да ўзросшых у сваей абсолютнай масе—хаця і ў значна меншай ступені, чым соцыялістычны сэктар гаспадаркі—элемэнтаў прыватна-капіталістычнай гаспадаркі павінна і можа быць прымена палітыка яшчэ больш рашучага выцісканьня".

3. Скарачэньне выдаткаў звароту і палепшаньне абслугоўваньня спажыўцаў шляхам пашырэньня сыстэмы гэндагавораў, пашырэньня транзытнага завозу тавараў у спажывецкія т-вы, пераход на сыстэму папярэдніх заказаў, спрашчэньне тэхнікі разьліковых і крэдытных опэрацый, рэконструкцыю складзкой гаспадаркі, пашырэньне тварнага асортымэнту, будаўніцтва крамнай сеці, мэханізацыю крамнай справы, будаўніцтва халадзільнікаў і памяшканьняў для захоўваньня гародніны і г. д.

Побач з вырашэньнем гэтых задач спажыўкоопэрацыя павінна будзе пасіліць працу па аграмаджваньні процэсаў спажываньня (рабоча-грамадзкая сецьцелька-гаспадарчыя комуны) шляхам пашырэньня сеці сталовак, павышэньня якасьці іх продукцыі, пашырэньня хлебапячэньня і г. д.

Ажыцьцяўленьне стаячых перад спажыўкоопэрацыяй задач патрабуе адпаведнага росту яе грашовых магчымасьцяй. Рост зваротаў спажыўкоопэрацыі выклікае павялічэньне тварных запасаў і патрабуе адпаведнага павялічэньня сродкаў у коопэрацыйным звароце. Вялікіх сродкаў патрабуюць затраты на будаўніцтва і абсталяваньне крам, складаў, хлебазаводаў і г. д.

Каб забясьпечыць плянамерны рух уперад, зьезд беларускай спажыўкоопэрацыі павінен будзе паказаць на неабходнасьць усёй сыстэмы разгарнуць максымальна шпаркім тэмпам працу па збору паёў і прыцягненьню сродкаў мясцовага насельніцтва ў коопэрацыйны зварот у парадку ўкладаў, пазык і г. д.

Пладатворчая праца 3-га сходу ўпаўнаважаных зьявіцца гарантыяй таго, што спажыўкоопэрацыя БССР яшчэ хутчэй пойдзе да далейшых дасягненьняў.

І. Гармізэ

Да контрольных лічбаў спажывецкай сыстэмы БССР на 1928-29 г.

Спажывецкая коопэрацыя БССР прыступіла да складаньня контрольных лічбаў на 1928-29 год.

Асноўная задача складаньня контрольных лічбаў пляну спажывецкай коопэрацыі, як, між іншым, і ўсіх элемэнтаў народнай гаспадаркі,—састаіць у тым, каб на падставе аналізу матар'ялаў, характарызуючых работу спажывецкай коопэрацыі за папярэднія гады, намеціць програму дзеяньняў, і ў той жа час прогноз магчымых умоў разьвіцьця яе на бліжэйшы год.

Контрольныя лічбы, складзеныя па кожнай галіне народнай гаспадаркі і ўвязаныя ў адно, даюць магчымасьць прадугледзець асноўныя гаспадарчыя процэсы ўсяго Саюзу ў цэлым. Гэтакае прадугледжаньне зьяўляецца неабходнай умовай утрыманьня азначанай роўнавагі асобных элемэнтаў народна-гаспадарчай сыстэмы.

Контрольныя лічбы на 1928-29 г. набываюць асобна-важнае значэньне ў моцы таго, што гэты год зьяўляецца першым адрэзкам распрацоўваемага

5-цёх-гадовага пляну і значыцца, у значнай меры вызначаючым пачатак ажыцьцяўленьня аграмадных задач, якія намячаюцца пэрспэктыўным плянаваньнем соцыялістычнай гаспадаркі.

Складаньне контрольных лічбаў у спажывецкай сыстэме, як займаючай найбольш уразімы і найменш паддаючыся плянаваму ўплыву і рэгуляваньню вучастак, зьвязаны з таварнасьцю і рыначнасьцю вялізарнай масы асобных дробных, распыленых сялянскіх гаспадарак, сустракаецца з выключнымі цяжкасьцямі. Але ўжо адно тое, што на спажывецкую коопэрацыю ўскладаецца вырашэньне задач ня толькі абмену, але і задач соцыяльнага парадку, гаворыць за тое, што мы ня можамісьці абасоблена ад усяе народнай гаспадаркі, і што коопэрацыйнае будаўніцтва павінна стаць неад'ёмнаю часткаю народна-гаспадарчага разьвіцьця.

На фоне бязупыннага ўзросту гаспадаркі мы маем за апошнія гады аграмадныя дасягненьні ў рабоце коопэрацыйнага будаўніцтва. Гэтыя дасягненьні можна з бясспрэчнасьцю адзначыць на ўсіх вучастках яе работы. Асноўнае і рашуч е, што належыць асабліва падкрэсьліць—гэта роўнавага, якая ўсё больш і больш устанаўляецца паміж двух асноўных, састаўных яе задач, як організацыі гандлёвай, з аднаго боку, і як грамадзянска-організуючай сілы рабоча-сялянскага спажыўцы на падставе скарыстаньня самадзейнасьці шырокіх коопэрацыйных мас—з другога. Калі за ўвесь 1926-27 год па нізавой сельскай сеці мы мелі прырост пайшчыкаў у 84000, дык першая палова бягучага году дае ўжо прырост у 100 тыс. пайшчыкаў. Рост коопэра анасьці насельніцтва саправаджаецца яшчэ больш інтэнсыўным узростам паявых капіталаў. З 2 р. 73 к. на 1/Х-27 г. сярэдня-аплачаны пай па сельскай сеці на 1/IV-28 г. дасягае ўжо 4 р. 68 к. Наогул за паўгодзьдзе паявыя капіталы ўзраслі на 1200 тыс. руб. Даволі шпаркім тэмпам ідзе папаўненьне паявых капіталаў і ў гарадзкой коопэрацыі. Прыведзеныя паказацелі гавораць за ўздым грамадзкай хвалі ў спажывецкай коопэрацыі, якая стала на шлях сапраўднай організацыі шырокіх працоўных мас.

Перавысілі ўсе плянавыя чаканьні прыросты звароту коопэрацыі. Аптовыя звароты коопэрацыі за 1-е паўгодзьзе 27-28 г. супраць адпаведнага пэрыоду мінулага году ўзрасьлі на 92,8 проц., драбнічныя звароты па рабочай коопэрацыі далі прырост у 26 проц. і па сельскай—29,7 проц. Значыцца, павялічэньне коопэрацыйнага гандлю ідзе ня толькі за лік росту спажывецкага запытаньня, але і ў большай ступені за лік выцясненьня прыватнага гандлю і, судзячы па намеціўшыхся даволі выразна тэндэнцыях далейшага скарачэньня прыватнага гандлю, можна чакаць яшчэ больш шпаркага росту адноснай вагі коопэрацыі ў агульным тавара-звароце.

Суадносіны коэфіцыентаў прыросту аптовага і раздробнага зьвеньняў унутры коопэрацыі паказваюць на ўзмацненьне гаспадарчых сувязяй коопэрацыйнай сыстэмы.

Гэнэральныя дагаворы занялі належнае месца ў коопэрацыйным звароце. Павялічыўся транзітны завоз. Праробленa аграмадная праца па рацыяналізацыі коопэрацыйных звеньняў. Усе гэта не магло не адбіцца на капіталанамнажэньні ў спажывецкай сыстэме. Па папярэдніх арыентыровачных даных прыбытак за першы квартал выявіўся: па ЦРК—у 300 тыс. р. супраць 250 тыс. за ўвесь 1926-27 г., па спажывецкіх саюзах—141 т. р. супраць 83,5 за 1926-27 г., па сельскай сеці—звыш 200 тыс. руб.

Прыведзеныя асноўныя паказацелі з дастатковай яскравасьцю характарызуюць тыя аграмадныя посьпехі, з якімі коопэрацыя падыходзіць да 1928-29 г. У асноўным перад коопэрацыяй стаіць аграмадная задача ня толькі па замацаваньні дасягнутых пасьпехаў, але і далейшага пашырэньня сваеи адноснай вагі на вучастках сваей працы. Асноўнаю і накіроўваючай ідэяй контрольных лічбаў на будучы год павінны зьявіцца:

1. Далейшая організацыя з неаслабным тэмпам рабоча-сялянскага спажыўца.

2. Далейшае зьмяшчэньне шпарка выпадаючага прыватнага гандлю з сфэры пасярэдніцкага звароту на падставе прыбліжэньня тавару да спажыўца.

3. Далейшае капіталанамнажэньне ў сыстэме, выходзячы з таго, што зьмяшчэньне скарачаючагася прыватнага капіталу зьяўляецца проблемай ня толькі соцыяльнай, але і фінансавай. Капіталанамнажэньне павінна ісьці, напэўна, не за лік павялічэньня цэн, а далейшай рацыяналізацыі і ўтаненьня апарату.

4. Узмацненьне сувязі з сялянскай гаспадаркай, на падставе ўзмоцненага ўцягненьня таварных лішкаў сельскай гаспадаркі ў коопэрацыйны зварот.

Па шляху вырашэньня гэтых асноўных задач, на фоне шпарка разьвіваючагася маштабу працы, коопэрацыі прыдзецца паставіць націск на мерапрыемствы фінансавага характару.

Пры намячаючымся больш ці менш устойлівым фінансавым становішчы, мы ўсё-ж спатыкаемся с фінансавымі цяжкасьцямі, праўда, часовага характару ў сыстэме. Фінансавае становішча коопэрацыі яшчэ не настолькі забясьпечылася, каб вытрымліваць тыя ці іншыя заміны на рынку, сэзонныя затрудненьні, нямінучыя і ў будучым. Рост капіталанамнажэньня ў сыстэме, з аднаго боку, і спэцыяльная помач дзяржавы ў відзе броніроўкі крэдытнага рэзэрву з другога—дадуць магчымасьць коопэрацыі бязболесна вытрымліваць асобныя затрудненьні.

Гэнэральны дагавор павінен атрымаць сваё далейшае пашырэньне і паглыбленьне, як выраз цеснага супрацоўніцтва паміж дзяржпрамысловасьцю і коопэрацыяй на ўмовах, прыймальных для абодвых бакоў.

Транзітны завоз тавараў павінен быць павялічан і часткова ахапіць нізавую сець.

Застаецца, як цэнтральная задача, захаваньне цэльнасьці ўсяе спажывецкай сыстэмы і адкрываючыяся ў зьвязку з гэтым аграмадныя магчымасьці рацыяналізатарскіх мерапрыемстваў.

Контрольныя лічбы на 28-29 год павінны прадугледзець капітальнае будаўніцтва, якое павінна пайсьці па лініі організацыі абсталяваньня складзкай і крамнай гаспадаркі і абсталяваньня пераапрацоўваючых прадпрыемстваў (хлебапячэньне і грамадзкае харчаваньне).

Калі да гэтага часу складзкая і крамная гаспадарка ў спажывецкай сыстэме ня была ўцягнута ў сфэру плянавага ўплыву, дык такое становішча павінна быць зьменена. Упарадкаваньня гэтай гаспадаркі настойліва патрабуюць інтарэсы ўтаненьня выдаткаў звароту і найбольш рацыянальнага абслугоўваньня спажыўца, зьвязанага з максымальным скарачэньнем „невідзімых выдаткаў“ звароту (скарачэньне чаргі і г. д.).

Больш актуальна павінна быць пастаўлена пытаньне аб колектывізацыі быту кооперaванага насельніцтва. Грамадзкае харчаваньне павінна быць пераведзена на новыя рэйкі. Грамадзкая сталоўка павінна стаць фактарам вызваленьня быту, а для гэтага патрэбна прыблізіць максымальна справу грамадзкага харчаваньня і зрабіць продукцыю яго найбольш таннаю і даступнаю для шырокіх рабочых мас, у прыватнасьці—для найменш матарьяльна забясьпечаных груп насельніцтва.

Такія наогул шляхі разьвіцьця коопэрацыі на наступны 1928-29 г. Гэты год павінен уліць у коопэрацыйны організм жывы струмень і такім чынам пасіліць пераход яе (коопэрацыі) да функцыі воргану соцыялістычнага разьмеркаваньня.

Аксючыц

Задачы сельска-гаспадарчай коопэрацыі ў сувязі з пастановамі XV зьезду УсеКП(б)

(Канец) [1]

Частковыя даныя аб працы насенаводных таварystваў паказваюць, што насенаводныя таварыствы вядуць работу па выращчываньні чыстасортнага насеньня, закупцы яго на старане і снабжэньні сваіх членаў. Абагуленых зямельных плошчаў для абагуленага засеву няма; засеў насеньня ўтвараецца кожнай гаспадаркай асобна; уборка, абмалот і хаваньне насеннага матар'ялу ўтвараюцца таксама кожнай гаспадаркай індывідуальна. У мінулым годзе 5 таварыствамі было засеяна рознага насеньня 702 гэктары зямлі, што дае на адно таварыства 140 гэктараў; плошча засева, супроць мінулага году, павялічылася на 32 проц. Разводзілася насеньне канюшыны, аўсу, ячменю, серадэлы, вікі і лубіну. Пры таварыствах ёсьць наступныя машыны: трыер—1, кускута—1, сартыроўкі—3, сеялкі—2, жнеярка—1, акучнікаў Планэт—2, конных грабель—1, малатарка—1 і спружынных барон—5. Прыведзеныя цыфры паказваюць, што насенаводныя таварыствы ў параўнаньні з машыннымі больш поўна забясьпечаны машынамі, і больш дасканальнага тыпу, карыстаньне-ж машынамі ня мае абагуленага характару. Гэтымі 5 таварыствамі ачышчана насеньня: аўсу—5.252 пуд., ячменю—2.284 пуд., пшаніцы—810 пуд., канюшыны—48 пуд., усяго—8.406 пуд.; нагрузка на адно таварыства—2.820 пуд.

Грашовае становішча сеткі, па справаздачных матар'ялях, характарызуется наступнымі лічбамі: балянс с.-г. крэдытных таварystваў на 1/X 1926 г. выражаўся ў суме 7.842.000 руб., а на 1/X 1927 г.—15.213.000 руб. Уласныя капіталы на 1/X 1926 г. складалі 1.228.000 руб., альбо 15,7 проц. к балянсу, а на 1/X 1927 г.—2.625.000 руб., альбо 21 проц. к балянсу. Гэтыя лічбы гавораць аб тым, што грашовае становішча крэдытнае сеткі некалькі палепшылася, хоць мобілізацыя капіталу ўсё-ж такі ідзе слаба. Што-ж датычыцца грашовага становішча астатніх відаў нізавой сеткі с.-г. коопэрацыі, дык яно наогул зьяўляецца вельмі напружаным: уласныя сродкі ў балянсе займаюць вельмі нязначнае месца, і яна працуе амаль што выключана на запазычаныя сродкі. Вот, прыблізна, становішча, у якім знаходзіцца пярвічная сетка с.-г. коопэрацыі, і тая праца, якая ёй праводзілася ў справаздачным 1926-27 годзе; сюды не ўваходзіць толькі праца колектыўных гаспадарак, і для поўнай картыны характарыстыкі сыстэмы я павінен прывесьці некалькі лічбаў і аб становішчы колгасаў.

На 1 кастрычніка 1927 г. уся сетка колгасаў складаецца з 416 гаспадарак, з іх комун—48, с.-г. арцеляў—292 і т-ваў па супольнай апрацоўцы зямлі—76. Самы большы процант колектыўных гаспадарак выпадае на Магілеўскую акругу, дзе налічваецца 92 адзінкі, і найменшы процант выпадае на Мазырскую акругу, дзе ўсяго 24 колгасы. Акрамя вышэйпаказаных 416 колгасаў, ужо ў гэтым годзе зарганізавана каля 50. Зямеляная плошча, якая знаходзіцца ў карыстаньні колгасаў, складае 57.100 гэктараў, з яе ўдобнай зямлі 94,7 проц. і няўдобнай 5.3 проц.; земляўпарадкаваных колектыўных гаспадарак на 1 кастрычніка 1927 г. каля 80 проц., атрымалі-ж пляны на зямельныя вучасткі толькі 44 проц. земляўпарадкаваных колектываў, астатнія гэтых плянаў пакуль што ад зямельных органаў не атрымалі. Гаспадарчае ўстройства зямельнай

[1]) Гл. № 6 (66) „Шл. Кооп." стар. 18—23.

тэрыторыі колгасаў, з увядзеньнем правідловых севазваротаў, утворана толькі ў 77 проц.; організацыйна-пэрспэкцыйныя пляны маюць толькі каля 10 проц. усіх калгасаў; што-ж датычыцца вытворчых плянаў, то ў мінулым годзе іх мелі толькі 29 проц. усіх гаспадарак; у гэтым годзе, дзякуючы таму, што організаваны сэкцыі колгасаў як у цэнтры, так і ў акругах, якія ў гэтым напрамку вядуць сваю працу, ужо складзены вытворчыя пляны больш як у 80 проц. гаспадарак. Насельніцтва колгасаў складае 21.330 едакоў, нацыянальны склад насельніцтва колгасаў наступны: беларусаў—65 проц., яўрэяў—28 проц., палякаў—4 проц., рускіх—1 проц., астатнія—другіх нацыянальнасьцяй. Прыведзеныя лічбы па землязапясьпечанасьці гавораць аб тым, што землязабясьпечанасьць; у колгасах дастатковая, і ёсьць у некаторых недаўкомплектованасьць, чарговая задача: колгасы, якія не даўкомплектаваны, трэба даўкомплектаваць. З матар'ялаў відаць, што пабудовамі, як жылымі, так і надворнымі, колгасы забясьпечаны слаба, і тыя пабудовы, якімі яны карыстаюцца, дзякуючы таму, што яны былі старымі ўжо ў той час, як колгасы організаваліся, і да гэтага часу рамонт іх праводзіўся слаба, без капітальнага іх рамонту для карыстаньня мала прыгодны.

Забясьпячэньне рабочым і пользавацельным скатом таксама ў колгасах нізкае: пользавацельным скатом колгасы забясьпечаны ўсяго на 50 проц., а цягавой сілай на 80 проц. Мы лічым, што патрэбна мець на 8 гэктараў аднаго каня, а ў колгасах маецца на 10 гэктараў 1 конь. Дробным с.-г. інвэнтаром колгасы амаль што забясьпечаны, што-ж датычыцца больш складаных с.-г. машын, дык тут справа абстаіць таксама ня важна: большасьць колгасаў імі яшчэ не карыстаецца. Тлумачыцца гэта часткова тым, што частка колгасаў зьяўляюцца дробнымі і скарыстаць складаныя машыны ня могуць, а частка з іх, нядаўна організаваных, за адсутнасьцю сродкаў, не змаглі іх яшчэ набыць; ім патрэбна большая дапамога з боку крэдытных установ крэдытам, бо крэдытам да гэтага часу колгасы забясьпечаны так: у сярэднім на кожную гаспадарку прыходзіцца 2.980 рублёў. Як бачым, сама па сабе сума нязначная. Ёсьць такая думка ў некаторых працаўнікоў, што колгасы перакрэдытаваны. Гэта неправідлова: калі разгледзець поўнасьцю іх грашовае становішча, дык мы атрымаем такія вынікі—300 колектыўных гаспадарак атрымалі крэдыт у суме 894.000 руб., а сродкі, якія зьяўляюцца вольнымі ў грамадзянскім звароце і могуць адказваць за гэты крэдыт, у балянсе займаюць 1.500.000 руб.; дык калі гэта разглядаць з боку плацежаздольнасьці колгасаў, дык лічыць іх перакрэдытаванымі ня можна.

Тут з крэдытамі ёсьць другая справа, што часта сродкі колгасамі негаспадарча скарыстоўваюцца, і тады можа быць для гаспадаркі, а таксама і для крэдытных установ, небясьпека ў звароце неправільна скарыстованага. Прычынай гэтага неправідловага скарыстоўваньня часткова зьяўляецца неналажанасьць гаспадарчай працы у саміх колгасных гаспадарках, і, галоўным чынам, тое, што тыя лічбы, якія мы маем на 1/X-27 г., паказваюць, што колгасы атрымалі 64 проц. кароткатэрміновых пазык і толькі 36 проц. доўгатэрміновых. Галоўныя-ж затраты ў колгасах зьяўляюцца капітальнымі затратамі: на крэдыт колгасы альбо робяць пабудовы, альбо закупляюць быдла, машыны і іншае грунтоўнае абсталяваньне, і яскрава, што тут кароткатэрміновы крэдыт сябе ў гэтыя тэрміны не акупіць, і зьвярнуць яго цяжка, а таму мая думка такая, што ў далейшай працы па крэдытываньні колгасаў срокі крэдыту трэба больш увязваць з гаспадарчай патрэбай, на якую крэдыт даецца, што-ж датычыцца цяперашняга становішча, то гэту запазычанасьць трэба перагледзець, і там, дзе сродкі затрачаны на грунтоўныя затраты ў гаспадарцы, і дзе яна сябе ў кароткі тэрмін акупіць ня зможа, трэба тэрміны перагледзець.

Вельмі дрэнна абстаіць у колгасах да гэтага часу з так званымі недзялімымі капіталамі, гэта значыць, уласныя капіталы ў членаў колгасаў абагулены яшчэ слаба, за выключэньнем дзяржземмаёмасьці, якая па закону дзеляжу не падляга°; свае сродкі членаў колгасаў у недзялімым капіталу займаюць толькі 12 проц. Працу ў гэтым напрамку трэба надалей весьці больш шпаркім тэмпам, хоць мы тут і маем значныя дасягненьні, бо гэтыя сродкі складзены толькі ў гэтым годзе, а да гэтага году тут ніякай працы ня было. Вот тыя некалькі лічбаў, якія гавораць аб становішчы колгасаў. Наогул колгасы маюць ужо ў сваёй працы цэлы шэраг дасягненьняў, але ў іх працы яшчэ недахопаў больш, чым дасягненьняў, і тут прадстаіць вялікая праца па палепшаньні як саміх колгасаў, гэтак і ўсей сыстэмы с.-г. коопэрацыі, асабліва ў зьвязку з апошнімі пастановамі як партыйных, гэтак і савецкіх устаноў.

Усё вышэйсказанае гаворыць аб тым, што мы ў працы с.-г. коопэрацыі маем ужо значныя дасягненяні: як па ліку коопэраваных сялянскіх гаспадарак, гэтак і па ліку коопэрацыйных аб'яднаньняў мы маем значны рост; калі яшчэ прыняць пад увагу, што гэта справа ў БССР зьяўляецца зусім новай справай, што мы ў гэтай галіне ня мелі ніякага вопыту, пакінутага хоць бы з дарэволюцыйнага часу, зусім адсутнічалі людзі, якія-б гэту справу вялі раней, бо ў дарэволюцыйны час у нас, у БССР, сельска-гаспадарча-вытворчай коопэрацыі зусім ня было, працавалі толькі розныя крэдытныя таварыствы, і справу гэту прышлося весьці бяз усякага вопыту, тады гэтыя дасягненьні стануць яшчэ больш выразнымі, але мы гэтымі дасягненьнямі быць задаволенымі ні ў якім разе ня можам, бо і той тэмп росту с.-г. коопэрацыі, а тым больш яе гаспадарчая дзейнасьць зусім не задавальняюць тых патрэб, якія ёй прад'яўляе народная гаспадарка.

З прыведзеных-жа намі даных можна бачыць і шэраг адмоўных бакоў у працы с.-г. коопэрацыі; яны намі ўжо прыводзіліся па кожнай галіне працы і зводзяцца да наступнага.

Калі можна прызнаць рост сеткі ўсіх відаў коопэрацыі здавальняючым, то рост коопэраванага насельніцтва, асабліва ў спэцыяльных відах с.-г. коопэрацыі, зусім слабы, а таму яны яшчэ не зьяўляюцца масавай формай коопэрацыі, а ў зьвязку з гэтым і соцыяльны склад пайшчыкаў у іх не адпавядае соцыяльнаму складу насельніцтва,—беднята коопэравана слаба. Гаспадарчая праца ўсіх відаў с.-г. коопэрацыі вядзецца дагэтуль так, што яна, галоўным чынам, абслугоўвае самотныя сялянскія гаспадаркі, і, за выключэньнем колгасаў і яшчэ ў некаторых выпадках машынных таварystваў, колектыўная праца не вядзецца.

Трэба надалейшае працу ўсіх вытворчых відаў коопэрацыі будаваць так, каб праз іх паступова абагульваліся паасобныя галіны гаспадарак сваіх членаў, і тым самым вясьці іх паступова да колектыву, трэба больш рашуча ўнядраць у сваю працу колектыўныя мэтады.

Грашовае становішча ўсіх відаў с.-г. коопэрацыі, і асабліва вытворчых, вельмі дрэннае: яшчэ да гэтага часу вельмі слаба мобілізаваны сродкі сялянства; трэба паставіць і гэту задачу ў гэтым годзе—сабраць усе паявыя ўзносы членаў, вызначаныя па статуту, не закранаючы канечна, інтарэсаў беднаты, якая павінна карыстацца ўсімі ільготамі, у гэтым напрамку ёй прадастаўленымі. Трэба ўсім працаўнікам коопэрацыі памятаць, што без дастатковага свайго капіталу, па-першае, на запазычаныя сродкі працаваць і цяжка і стратна, а па-другое, што коопэрацыя для таго і будуецца, каб мобілізаваць для працы ў сельскай гаспадарцы сялянскія сродкі і тым самым выслабаняць сродкі дзяржавы на пабудову фабрык і заводаў для абслугоўваньня тэй ці іншай гаспадаркі на індустрыялізацыю краіны.

Яшчэ і да гэтага часу вельмі дрэнна пастаўлены вучот і справаздачнасьць, а ў коопэрацыі, якая зьяўляецца ня простым гандляром, а шырока абчэсьцьвенай організацыяй і абавязана справаздачнасьцю як перад сваімі пайшчыкамі, таксама і перад дзяржавай, бяз добра наладжанага вучоту і справаздачнасьці працаваць не магчыма, і, паміма гэтага, коопэрацыя павінна працаваць па заранеей выпрацаваным пляне, акім яна павінна кіравацца сама, а таксама дапамагаць дзяржаўным плянавым установам плянаваць народную гаспадарку. А пляну бяз вучоту не пабудуеш, пагэтаму трэба ў чым бы то ні стала наладзіць вучот і справаздачнасьць; тут павінен быць праведзен цэлы шэраг мерапрыемстваў як па падрыхтоўцы саміх шчотных працаўнікоў, гэтак і па іх інструктаваньні, але галоўнае ў гэтым напрамку—гэта дысцыпліна самога апарату.

Правадзімая цяпер намі кампанія па нарыхтоўцы паказала, што сыстэма с.-г. коопэрацыі вельмі слаба вядзе яшчэ гэту працу, у выніку чаго яна, па-першае, ня выконвае тых абавязкаў, якія на яе ускладзены народнай гаспадаркай і дзяржавай, і, па-другое, грашовае становішча яе дрэннае; пры невялікіх зваротах яна ня можа акупіць таго апарату, які ёй патрэбен, а коопэрацыйная сыстэма, паміма апарату гандлёвага, павінна мець яшчэ і крэпкі організацыйны апарат, які-б вёў працу як па далейшым коопэраваньні вёскі, гэтак і па палепшаньні працы ўжо існуючых коопэратываў, а ў іхняй працы, як мы бачылі, яшчэ больш недахопаў, чымся дасягненьняў.

Выходзячы з гэтага, трэба працу па нарыхтоўках разгортваць больш шырока і больш шпаркім тэмпам, але, ня гледзячы на гэта, некаторыя коопэратывы яшчэ і да гэтага часу па нарыхтоўках ніякай працы не вядуць. Трэба пайшчыкам зварочваць больш увагі на працу праўленьня свайго коопэратыву і трэбаваць ад яго працы, бо пакуль самі пайшчыкі на гэта ўвагі ня зьвернуць, праца слаба будзе паляпшацца: гэткія нядбайныя адносіны праўленьня да працы можна канчаткова ізжыць толькі праз шырокую масу пайшчыкаў.

Колгаснае будаўніцтва хоць за апошні час і палепшылася, ёсьць вялікая цяга насельніцтва да колектывізацыі, але да гэтага часу колгасы усё-ж абслугоўваюцца дрэнна. Трэба на гэту галіну працы зьвярнуць больш увагі як самой сыстэме с.-г. коопэрацыі, так і ўсім партыйным організацыям; трэба пашырыць інструктаж, падабраць больш працаздольных працаўнікоў у гэтай галіне: тут трэба людзі, не формальна адносячыяся да гэтай справы, а тыя, якія гэту справу любяць; у падборы людзей акруговым саюзам павінны дапамагчы ўсе іншыя організацыі.

Вытворчыя віды коопэрацыі, якія зьяўляюцца, калі так можна выразіцца, прыгатавіцельнай клясай для колгасаў, да гэтага часу таксама працуюць больш індывідуальна і абслугоўваюцца дрэнна, і зямельныя органы да гэтага часу, акрамя організацыйнай працы па абслугоўваньні гэтых відаў, акрамя часам непатрэбнай крытыкі, удзелу ў працы ня прымалі. Інструктарскі-ж апарат Саюзу невялікі, вельмі слабы і з гэтай справай не спраўляецца і надалей без дапамогі з боку сцэцыялістых земорганаў з працай ня справіцца. Гэта пытаньне апошняй пастановай ЦКК ПБ вырашана гэтак, што для гэтай справы павінен быць выдзелен у кожным раёне адзін аграном, які-б займаўся выключна гэтай працай; гэта дасьць магчымасьць у далейшым палепшыць гаспадарчае абслугоўваньне спэцыяльных відаў вытворчай коопэрацыі. На раду з гэтым акруговым саюзам с.-г. коопэрацыі трэба організаваць спэцыяльны інструктаж у саюзах для абслугоўваньня гэтых відаў.

Культасьветная праца да гэтага часу, па тых справаздачных даных, якія мы маем, амаль што не вялася. Трэба яе надалейшае як у ўсёй сыстэме с.-г. коопэрацыі, так і па асобных яе адзінках лічыць

сваім абавязкам і трэба весьці сярод насельніцтва гутаркі аб значэньні патрэбнасьці коопэрацыі ў сельскай гаспадарке, трэба гэту працу разгарнуць так, каб усё насельніцтва стала больш-менш коопэрацыйна граматным, бо без уцягненьня ў коопэрацыйную працу шырокіх колаў сялянства з іх актыўным удзелам у працы, коопэрацыя добра працаваць ня зможа.

У апошнюю перавыбарчую кампанію сыстэма досыць значна абнавіла свае кіруючыя органы; трэба больш шырока цяпер-жа разгарнуць працу з гэтым коопэрацыйным актывам па яго перападрыхтоўцы, а праз яго весьці больш шырока культурна-асьветную працу і сярод астатняга насельніцтва.

Яшчэ і да гэтага часу ў некаторых месцах наглядаецца адміністрацыйнае ўмяшацельства ў працу с.-г. коопэрацыі з боку мясцовых савецкіх установ. Трэба гэты нездаровы ўхіл канчаткова зьнішчыць. Коопэрацыя ў савецкай дзяржаве, зразумела, не зьяўляецца якой-сьта організацыяй, якая не залежыць ад другіх установ; яна вядзе адну і тую-ж працу, якую вядуць нашы дзяржаўныя ўстановы; яна зьяўляецца неад'емлемай часткаю нашага гаспадарчага і гандлёвага апарату, але гэта зусім ня значыць, што тут патрэбна адміністрацыйнае ўмяшацельства; ад яе трэба трэбаваць выконваньня тых абавязкаў, якія на яе ўскладзены народнай гаспадаркай і дзяржавай, але трэба памятаць, што яна знаходзіцца на гаспадарчым разьліку, і што адміністрацыйнае ўмяшацельства бяз вучоту магчымасьці часта пагр631ае і без таго дрэннае грашовае становішча, робіць гэтыя опэрацыі стратнымі, а загэтым і працу коопэрацыі наладжваць вельмі дрэнна.

У сэнсе клясавага падыходу да працы ў нас справа таксама абстаіць ня ўсюды добра, асабліва калі мы паглядзім на спэцыяльныя віды коопэрацыі: там больш коопэравана заможная гаспадарка, чым бядняцкая. Усім коопэрацыйным працаўнікам трэба памятаць, што праца коопэрацыі у Савецкай дзяржаве на яе палепшаньне павінна расцэньвацца ня толькі з таго боку, сколькі коопэравана сялянскіх гаспадарак, як яны абслужаны, але і з боку социяльнага яе складу; пайшчыкам таксама патрэбна весьці вучот сваей працы, і напрамак яе павінен быць такі, каб была абслужана выключна ўся бядняцкая гаспадарка. У насжа праца з беднатой пастаўлена вельмі дрэнна: нават тыя невялічкія фонды, якія выдзелены на коопэраваньне беднаты, скарыстоўваюцца не заўсёды правідлова, а ў многіх коопэратывах яшчэ і да гэтага часу поўнасьцю не скарыстаны. Гэтакаму ненормальнаму становішчу, дзе не скарыстаны фонды па коопэраваньні беднаты, ніякага тлумачэньня, акрамя халатных адносін да гэтай справы як з боку саміх коопэратываў, гэтак і комітэтаў узаемадапамогі і с./саветаў, даць немагчыма. Гэта зьявішча павінна быць у чым бы то ні стала ў бліжэйшы тэрмін зьнішчана.

У нас і да гэтага часу яшчэ дрэнна абстаіць справа з уцягненьнем у коопэрацыю, асабліва ў практычную працу, жанчын і моладзі. Трэба гэту справу палепшыць; на гэта павінна быць зьвернута больш увагі як саміх коопэрацыйных установ, таксама і комсомольскіх організацый і работнікаў жанаддзелу, якія усё-ж такі да гэтага часу мала прымаюць удзелу ў справе коопэраваньня жанчын і комсомолу, асабліва трэба зьвярнуць увагу на коопэраваньне жанчын у тых відах спэцыяльнай коопэрацыі, у якіх у сельскай гаспадарцы займае большае месца жаночы труд.

Усе гэтыя заданьні і цэлы шэраг іншых, якія я тут не пералічваю, бо яны вядомы з пастаноў XV зьезду, ускладаюць на працаўнікоў сыстэмы с.-г. коопэрацыі вельмі вялікую і адказную працу, і яны з ёй справяцца толькі ў тым выпадку, калі ім будзе аказана шырокая дапамога ня толькі з боку ўсёй КПБ, якая гэту дапамогу аказвае і ў далейшым будзе аказваць, але і з боку ўсіх тых установ, якія працуюць у галіне сельскай гаспадаркі, а таксама і з боку ўсяго савецкага апарату.

ПРАКТЫКА НАШАЙ ПРАЦЫ

З. Г. Белоусов

Молочная кооперация БССР

(Продолжение[1]*)*

Расходы производства

Данные о расходах, связанных с переработкой и реализацией молочных продуктов, имеются только по 61 артели Бобруйского, Витебского, Минского, Оршанского и Полоцкого округов. По этим данным, в части расходов мы имеем следующую картину:

Статьи расходов	Бобруйский		Витебский		Минский		Оршанский		Полоцкий	
	Сумма	% к общ. сумме расх.	Сумма	%	Сумма	%	Сумма	%	Сумма	%
Содерж. правлен. и РК	870	4,94	5.266	15,05	1.968	15,68	1.486	10,60	163	8,42
„ рабоч. и служ.	7.644	43,43	9.104	26,01	3.099	24,68	4 564	32,55	773	4,00
Расходы по соц. страх.	603	3,43	998	2,85	85	0,68	445	3,17	—	—
Наем, ремонт и строит. помещений	684	3,89	2.681	7,66	729	5,81	945	6,74	103	5,30
Отопление и освещен.	265	1,51	699	2,00	260	2,07	82	0,58	12	—
Канц., п.-т. и гербсборы	141	0,80	618	1,77	363	2,89	544	3,88	107	5,53
Заготовка льда	118	0,67	283	0,81	96	0,76	104	0,74	34	1,76
Страхов. и погаш. имущ.	412	2,34	—	—	579	4,61	810	5,78	57	2,80
Доставка молока в арт.	93	0,53	974	2,78	557	4,44	325	2,32	41	2,10
„ продуктов	—	—	—	—	1.158	9,22	163	1,16	85	4,40
Жел.-дор. тариф	1.299	7,38	3.323	9,50	1.094	8,71	202	1,44	85	4,40
Недост., скидки, пров.	228	1,30	2.052	5,86	1.327	10,57	186	1,33	6	0,30
Расх. мат. на произв.	261	1,48	2.205	6,30	632	5,03	395	2,82	125	6,46
% по займам	1.461	8,30	2.879	8,23	529	4,21	2.326	16,59	180	9,30
Налоги и сборы	246	1,40	45	0,13	72	0,57	—	—	—	—
Раз'езды и суточн.	731	4,15	890	2,54	441	2,51	832	5,93	—	—
Содержание лошадей	2.141	12,17	2.615	7,47	167	1,33	473	3,37	50	2,60
Проч. хоз. расходы	401	2,28	365	1,04	114	0,91	142	1,00	199	10,20
Итого	**17.598**	**100**	**34.997**	**100**	**12.555**	**100**	**14.022**	**100**	**1.935**	**100**
На одну артель	1.100	—	2.187	—	837	—	1.402	—	484	—
На 1 кгр. молока (в коп.)	1,75		1,80		0,95		2,2		1,96	
„ 1 „ масла	44,91		40,32		23,28		52,8		49,57	
„ 1 „ сыра	19,25		18,61		10,36		26,2		20.42	

Нормальный расход на один килограмм переработанного молока колеблется от 1 до полторы копейки. Исходя из этого, видим, что только в Минском округе размер расходов приближается к указанной норме, но

[1]) См. № 6 (66) „Шл. Кооп", стран. 29—33.

и здесь нужно иметь в виду, что выведенный размер расходов по Минскому округу несколько ниже фактического, так как в число артелей, по которым взяты данные, вошли такие, которые вели работу если не исключительно, то преимущественно с цельным молоком, а эта работа связана с меньшими расходами, чем они имеют место при переработке молока. Во всех остальных округах, и в особенности в Оршанском, Полоцком и Витебском, расходы чрезвычайно высоки. Средний проц. расходов к обороту по принятому молоку равен 20,4.

Почти половина всех расходов падает на оплату рабочих и служащих. Из остальных расходов большое место занимают уплаченные проц. за пользование заемным капиталом, наем и ремонт помещений, а также оплата железнодорожного тарифа.

Реализация продуктов

Основная масса как молока, так и продуктов его переработки артелями реализована через свои союзы. Вместе с тем в значительной степени они были связаны с госучреждениями и даже с частными лицами. Так, по 112 артелям мы имеем за 1926-27 оперативный год связь с союзами в 68,2 проц., с госучреждениями—18,5 проц., частными лицами—10,5 проц. и членами артели—2,8 проц.

На все 100 проц. увязана работа артелей с союзами в Гомельском и Могилевском округах. В Оршанском она увязана на 60 проц., Полоцком—53,5 проц. Слабая связь в Минском округе—40,9 проц. и почти совершенно отсутствует в Бобруйском—1,1 проц. Отсутствие связи в Бобруйском округе и недостаточность ее в Минском об'ясняются частично тем, что реализация молочных продуктов и молока артелями этих округов производится непосредственно через ЦРК, а в Бобруйском, кроме того, и недопустимо широкой работой артелей с частником—39,6 проц. Говоря о работе с частным рынком, необходимо отметить чрезвычайно высокую связь с ним артелей и в округах Полоцком—39,5 Оршанском—26,6 и Минском—11,4 проц. Приведенные цифры говорят о том, что в указанных округах хозяйственная работа артелей с союзами не налажена, и не введена известная кооперативная дисциплина. Причиной этого является, главным образом, слабое организационное обслуживание сети и недостаточное внимание союзов к вопросу организованного кооперативного сбыта продуктов

Молоко, а также масло и сыр сдавались артелями союзам для реализации, главным образом, на условиях комиссии. Последняя взималась союзами по маслу и сыру от 4 до 5 проц. с вырученной суммы и по молоку,—от полторы до 2 копеек с килограмма молока. Размер комиссии является довольно высоким.

Кроме сбыта молока и молочных продуктов, молочные артели в 1926-27 г. вели, в сравнении с 1925-26 г., значительную работу по снабжению своих членов, и в первую очередь сдатчиков молока, концентрированными кормами, молочной посудой, а также частично семенами трав и минеральным удобрением. Так, по данным 110 артелей, ими продано пайщикам жмыха, отрубей и др. кормов 1.924 т. кгр., что в среднем на одну артель составляет 17.492 кгр., или 1.093 пуда. Наибольшее место в общем количестве выданных пайщикам кормов занимает жмых—93 проц. Самое большое удовлетворение кормами было в Гомельском округе и Минском. В последнем на одну артель приходится 33,2 т. кгр. Слабо вели работу по снабжению концентрированными кормами артели Бобруйского округа, где на однно об'единение приходится всего 3,2 т. кгр. Общий оборот по снабженческим операциям за год составляет 2,6 т. руб. на одну артель. Резко выделяется из всех округов Оршанский, где годовой оборот по снабженческим операциям составляет 5 тысяч рублей. Расходы по снабженческим операциям выражаются в 7,3 проц. к обороту.

Финансовое состояние молочных артелей и результаты работы

Данные о финансовом состоянии молочных артелей имеются только по 118 об'единениям; хотя они и не полны, но все же их вполне достаточно для того, чтобы судить, в каком финансовом положении находится наша молочная кооперация, и насколько это положение может обеспечивать нормальное развитие ее работы,

Сводный баланс по 118 артелям на 1 октября 1927 г. выражается в сумме 418,5 т. руб. Средняя сумма баланса на одну артель равна 3,5 т. р. и увеличилась против суммы баланса 1925-26 г. на 75 проц. Самый крупный баланс имеют артели Оршанского, Минского и Витебского округов—в среднем 6,5 т. руб.; в Гомельском и Минском средний баланс одной артели достигает всего 1,3 т. руб. и, как видим, значительно ниже выведенного среднего баланса по всем артелям (3,5 т. руб.). Собственные средства в сводном балансе составляют 69,5 т. руб., или 16,7 проц суммы баланса. Главную часть собственных средств составляют паевые взносы 30,1 т. руб., или 7,2 проц. баланса. Несмотря на значительную роль паевых капиталов в общей сумме средств, в абсолютной своей сумме они все же чрезвычайно малы. На одну артель приходится паевых всего только 258 р. Незначительность паевых капиталов об'ясняется, во-первых, низким размером уставного пая и, во-вторых, весьма слабым темпом взыскания паевых. В 1926-27 году паевые взносы большей частью устанавливались с хозяйства, и только в перевыборную кампанию 1927-28 г. пай установлен с коровы. Максимальный размер пая с коровы—5 руб., но на ряду с этим имеются и такие артели, где пай с коровы был установлен в 1 руб. и даже в 50 коп.

В среднем по всем округам пай оплачен в размере 2,97 коп. с хозяйства, или 1,78 к. с коровы. Несмотря на то, что в составе членов молочной кооперации, как мы видели выше, преобладают середняки, при значительном удельном весе зажиточных, размер оплаченного пая в артелях гораздо ниже, чем в кредитной сети и других производственных видах об'единений.

За последние 3 года погашение пая шло следующим темпом: на 1 октября 1925 г. было собрано 2,65 коп. на члена, на 1 октября 1926 г. —2,83 коп. (прирост только 18 к.) и на 1 октября 1927 г.—2 97 к. (прирост всего 14 коп.) Все это говорит о том, что руководящие работники артелей уделяют мало внимания сбору паевых, а между тем в молочных артелях, где расчет с пайщиками за молоко производится, примерно, раз в 2 недели, добиться аккуратного внесения паевых не представляет большой трудности.

Из общей суммы собственных средств по приведенным 118 артелям находится в паях и акциях 9 т. руб. и в убытках 26,2 т. руб., всего 35,2 т. руб. Таким образом, за вычетом этих средств, участие собственных средств в производстве артелей выражается в сумме 34,3 т. руб., что дает на одну артель всего 290 рублей, в то время когда заемные средства составляют 3.256 руб. Отношение собственных средств, участвующих в производстве, к заемным составляет 1 : 11,2. В общей сумме заемных средств специальные банковские займы составляют 190,2 т. р.

Как видим, работа молочной кооперации ведется почти исключительно на средства заемные. Общее финансовое положение молочной кооперации таково, что оно не обеспечивает дальнейшего правильного развертывания ее работы. 1926-27 хозяйственный год по приведенным 118 артелям закончен с убытком в 6.268 руб. Убыток дали округа Витебский, Мозырский и Полоцкий. Самый крупный убыток дали артели Витебского округа — 10,6 тысяч рублей. С прибылью закончили год округа Минский, Гомельский, Оршанский, Бобруйский, и Могилевский.

О том, какое воздействие оказала молочная кооперация на реорганизацию кооперированных крестьянских хозяйств, каковы дальнейшие перспективы и мероприятия к рационализации работы,—в следующий раз.

(Продолжение в след. номере).

И. Б.

Работа Белорусского отделения Всекобанка

(*1924-1928 г. г.*)

Развитие деятельности отделения Всекобанка за три года его работы свидетельствует наилучшим образом о том, что роль его в жизни нашей кооперации все более увеличивается, и что кооперативный банк является уже неот'емлемой частью кооперативно-хозяйственной системы в разных ее проявлениях.

Ряд затруднений, испытывавшихся отделением за время его существования, не останавливал его непрерывного роста и все большего укрепления его связи с интересами и судьбами нашей кооперации.

Пайщики отделения. В настоящее время пайщиками Всекобанка состоят:

1) все республиканские кооперативные центры;
2) все окружные союзы всех систем;
3) все организации Белрабсекции и районные ТПО
и 4) 255 первичных организаций.

По годам рост пайщиков и паевого капитала характеризуется следующей таблицей:

	На 1 окт. 1924 г.		На 1 окт. 1927 г.	
	Число или сумма	Проц.	Число или сумма	Проц.
Пайщики	79,0	100	273,0	345,6
Паевой капитал	138,3	100	340,6	246,8

За истекшее трехлетие после 1 октября 1924 г. имеем увеличение в процентном отношении:

	Число пайщиков	Паевого капитала
За 1924-1925 г.	на 112,7	на 37,7
„ 1925-1926 „	„ 39,2	„ 48,4
„ 1926-1927 „	„ 93,7	„ 60,7

Таким образом, последний операционный год трехлетия дал наибольший прирост паевого капитала и особенно сильный рост числа пайщиков, несмотря на то, что вследствие рационализации сети кооперативных систем произошло об'единение некоторых пайщиков как среди союзов, так и среди первичных организаций.

Преобладающая роль как по числу пайщиков, так и по принадлежащим им паям банка остается за потребкооперацией, которой принадлежит $^2/_3$ паев отделения Всекобанка.

Вновь народившаяся за это время кустпромкооперация дала значительное число здоровых, правильно развивающихся пайщиков банка в виде ссудо-сберегательных товариществ, а также промартелей, сумевших через банк увязать сбыт своей продукции потребкооперации.

Наибольший процент охвата первичных организаций (до 60 проц.) остается за Минским округом; за ним следует Мозырский округ, наиболее отдаленный от Минска, 50 проц. обществ которого пользуются кредитом Всекобанка.

В соответствии с паевым участием организации проводится у них коммерческое краткосрочное кредитование, остатки задолженности по которому характеризуются следующей таблицей:

Задолженность клиентуры (краткосрочные в тысяч. руб.):

СИСТЕМЫ и ЗВЕНЬЯ	На 1/X-24 г.		На 1/X-25 г.		На 1/X 26 г.		На 1/X-27 г.	
	Сумма	Проц.	Сумма	Проц.	Сумма	Проц.	Сумма	Проц.
1. Потребкооперация:								
Союзы	150,0	43,6	293,4	32,4	285,6	26,7	409,1	20,4
Рабоч. кооп.	117,3	34,1	274,0	30,6	322,2	30,1	638,6	31,9
Потреб. об-ва	27,7	7,9	69,7	7,8	113,1	10,5	164,7	8,3
Итого	**295,0**	**85 6**	**637,1**	**71,3**	**720,9**	**67,3**	**1.212,4**	**60,6**
2. Сель-хоз. кооперация:								
Союзы	40,0	11,6	165,3	18,5	145,4	13,6	228,2	11,4
Первичная сеть	8,2	2 4	15,5	1,7	9,3	0,9	10,9	0,6
Итого	**48,2**	**14,0**	**180,8**	**20,2**	**154,7**	**14,5**	**239,1**	**12,0**
3. Кустпромкооперация:								
Союзы	—	—	—	—	46,0	4,3	123,3	6,2
Промартели	—	—	1,5	0,2	3,2	0,3	133,5	6,7
Ссудо-сбер. т-ва	1,4	0,4	22,8	2,5	78,9	7,4	167,5	8,3
Итого	**1,4**	**0,4**	**24,3**	**2,7**	**128,1**	**12,0**	**424,3**	**21,2**
4. Инвалидн. коопперация	—	—	2,6	0,3	15,5	1,5	62,2	3,1
5. Прочие виды кооп.	—	—	4,9	0,6	6,9	0,7	10,8	0,5
6. Профорганиз. и трудколл.	—	—	44,8	5,0	41,8	4,0	51,4	2,6
Всего	**344,6**	**100**	**894,5**	**100**	**1 067,9**	**100**	**2.000,2**	**100**
Процентное отношение	100	—	260,0	—	314,3	—	581,6	—

Развитие кредитных операций по годам характеризуется следующими цифрами: за 1924-1925 г. имеется увеличение против 1-го октября 1924 г. на 160 проц., за 1925-1926 г. против той же даты—на 54,3 проц. и за 1926-1927 г.—на 267,3 проц.

Таким образом, темп развития краткосрочных кредитных операций отделения был замедленным, сравнительно с другими годами, в 1925-1926 г., в период наиболее сильной кредитной депрессии, и наиболее сильным в истекшем году.

На протяжении всего трехлетия задолженность каждого звена каждой системы абсолютно увеличивалась. Задолженность же некоторых звеньев, как-то: потребительских обществ, ссудо-сберегательных товариществ, промышленных артелей, союзов кустарно-промысловй кооперации, инвалидной кооперации и рабочей кооперации, увеличивалась все время и в процентном отношении к балансу.

Это свидетельствует о том, что связь кооперативных организаций с банком с каждым годом все более и более усиливалась.

Гарантии. Сравнительно молодая еще кооперация Белоруссии, особенно кустарно-промысловая ее ветвь, при расширении своих операций нуждалась в гарантии своевременной уплаты выдаваемых ею обязательств перед госорганами. И отделение Всекобанка считало для себя обязательным итти на помощь кооперации в этом отношении, выдав гарантии за своих пайщиков в суммах:

в 1924-1925 г.—на 56.100 р.
„ 1925-1926 „ — „ 540.900 „
„ 1926-1927 „ — „ 443.000 „

чем значительно облегчило товарооборот кооперации, при чем не было ни одного случая, чтобы кооперативная организация не оправдала оказанного ей доверия.

Долгосрочные ссуды. За истекшее трехлетие выдано ссуд:

Системы	По бюджетам				Возвращено кооп. до 1 октября 1927 г.	Остаток на 1 октября
	1924-25 г.	1925-26 г.	1926-27 г.	Всего		
Потребкооперации	523.000	249.440	262.000	1.034.440	81.940	952.500
Сельско-хоз кооперации .	270.000	404.900	60.000	734.900	—	734.900
Куст.-пром. кооперации . .	—	101.300	160.000	261.300	31.400	229.900
Инвалидн. кооперации . .	—	25.000	30.000	55.000	6.250	48.750
Жилищн. кооперации . . .	—	15.000	—	15.000	—	15.000
Итого . . .	**793.000**	**795.640**	**512.000**	**2.100.640**	**119.590**	**1.981.050**

Пассивы и активы отделения за это же время развивались следующим образом:

Балансы Белорусского отделения (в тысяч. руб.):

Статьи баланса	На 1/X-24 г.		На 1/X 25 г.		На 1/X-26 г.		На 1/X-27 г.	
	Сумма	Проц.	Сумма	Проц.	Сумма	Проц.	Сумма	Проц.
ПАССИВ.								
Средства правления . . .	361,9	84,1	443,7	42,6	703,9	36,1	1.361,6	32,9
Вклады и текущие счета .	55,2	12,8	432,7	41,7	523,4	26,7	676,1	16,1
Фонд Белрабсекции . . .	—	—	141,0	13,5	—	—	—	—
Средства НКФ	—	—	—	—	702,9	36,0	2.007,8	48,5
Прочие пассивы	13,4	3,1	22,2	2,2	23,4	1,2	91,1	2,2
Баланс . . .	**430,5**	**100**	**1.039,6**	**100**	**1.959,6**	**100**	**4.136,6**	**100**
АКТИВ.								
Вексельные операции . .	302,7	70,3	799,8	76,9	855,4	43,8	1.468,2	35,5
Товаро-ссудн. операции .	40,8	9,5	86,3	8,3	191,9	9,8	235,1	5,7
Проч. учетно-ссудн. опер. .	1,1	0,3	8,4	0,8	617,0	31,6	2.277,9	55,1
Итого по учет.-ссудн. опер. .	**344,6**	**80,1**	**894,5**	**86,0**	**1.664,3**	**85,2**	**3.981,2**	**96,3**
Проч. продукт. акт. . . .	10,0	2,3	41,3	4,0	148,7	7,6	66,6	1,6
Непродуктивн. акт. . . .	75,9	17,6	103,8	10,0	140,6	7,2	88,8	2,1
Баланс . . .	**430,5**	**100**	**1.039,6**	**100**	**1.953,6**	**100**	**4.136,6**	**100**

В средствах отделения, после средств НКФ Бел., все большую и большую роль занимают центральные средства правления банка, поднимаясь от суммы в 361.900 руб. на 1/X-24 г. до 1.361.600 руб. на 1 октября 1927 г.

Вклады и тек. счета из года в год постепенно увеличивались, при чем рост их выражается в следующих процентных числах:

На 1/X-24 г.	На 1/X-25 г.	На 1/X-26 г.	На 1/X-27 г.
100	787	951	1.230

Среди вкладов преобладающими являются вклады кооперации и проф организаций.

Отделение Всекобанка принимает все меры к тому, чтобы полностью аккумулировать свободные средства профсоюзных организаций, идущие на дополнительное кредитование рабочей кооперации. С этой целью при Дворце Труда в Минске 24 сентября 1925 г. открыта расчетная касса Всекобанка, предоставившая массу удобств профсоюзным организациям в деле хранения и передвижения через Всекобанк своих средств, а вместе с тем способствовавшая увеличению фонда дополнительного кредитования рабочей кооперации.

Операции отделения в истекшем трехлетии были рентабельны. Прибыль, полученная на 1/X-25 г., составляла 9.094 р, на 1/X-26 г.—21.403 р. и на 1/X-27 г.—51.557 р.

Для определения общей нагрузки сотрудников небезынтересно сопоставить следующие цифры: число сотрудников с 1/X-25 г. до сего времени остается без изменения—23.

Операции комиссионно- переводного отдела:

	Число операций	На сумму (в тыс. руб.)
За 1925-1926 г.	7.477	7.488,6
„ 1926-1927 „	11.285	9.294,4

Количество векселей и обязательств по учетно-ссудным операциям:

За 1925-1926 г. чис. их — 7.869 на сумму 6.159,2 т. руб.
„ 1926-1927 „ „ „ —14.891 „ „ 9.290,9 „ „

По комиссионно-переводному отделу мы имеем увеличение в 1926-1927 г., против 1925-1926 г., на 50 проц. по количеству документов и на 25 проц. по сумме их.

По учетно-ссудному отделу увеличение нагрузки по количеству документов выражается в 90 проц. и по сумме их в 60 проц.

Работа по обслуживанию пайщиков в количественном отношении увеличилась за последний год против 1925-1926 г. на 37 проц.

В заключение краткого обзора деятельности отделения следует сказать, что в настоящее время значительно удешевлена стоимость кредита по Всекобанку, ставки которого вплотную приближены к ставкам Государственного банка.

Увеличение числа пайщиков отделения, их кредитов, гарантийного обслуживания пайщиков, рост баланса и нагрузки аппарата, а вместе с тем удешевление кредита—вот достижения истекшего трехлетия существования белорусского отделения Всекобанка.

А. Левинзон

Итоги и перспективы развития с.-х. кооперации Гомельщины

Бесспорным достижением системы с.-х. кооперации Гомельщины является ее финансовая и хозяйственная устойчивость.

У Гомельского окрсельсоюза после слияния его с Речицким окрсельсоюзом выявился довольно крупный район деятельности, об'единение же с собственных средств обоих союзов дало возможность подвести вполне устойчивую финансовую базу под кооперативную систему округа. Несмотря на то, что низкая еще товарность крестьянского хозяйства и организационно-финансовая слабость некоторой части первичных об'единений находят свое отражение в малом проценте кооперирования, все же на ряду с этим в последнее время наблюдается большой сдвиг в смысле усиления темпа кооперирования.

Если взять нашу сеть кредитных с.-х. т-в, то, при стабильном их числе за последние 2 года в 22 ячейки, можно констатировать быстрый рост членов—8 с пол. тыс. на 1 октября 1925 г., 11 с пол. тыс. на 1 окт. 1926 г. и 16 тыс. на 1 июля 1927 г. (при 100 тыс. крестьянских дворов в

округе). Но кредитная сеть еще не достигла должной хозяйственной устойчивости, имеется группа дефицитных т-в, полностью не изжита бесплановость в работе, наблюдаются известные проявления неправильной хозяйственной установки и т. д. В основном же недочеты изживаются, состав руководителей кооперативной низовки заметно улучшается. Но и сейчас весьма неудовлетворительно обстоит у нас дело с привлечением средств в кооперацию от населения, а это является очень характерным признаком, дающим довольно об'ективную оценку кооперативной сети. Паевые взносы в кредитных т-вах составляли на 1 окт. 25 г. в среднем 2 руб. 25 коп. на пайщика, на 1 окт. 26 г. средний размер пая поднялся до 2 руб. 65 к., а на 1 июля 27 г.—до 3 руб. 82 коп.; таким образом, мы еще не реализовали паевых взносов по 4 руб. на пайщика, в то время когда приходится уже переходить с 5-рубл. пая на 10-рублевый.

Еще хуже обстоит у нас дело с привлечением вкладов. На 1 июля 1927 г. привлеченные вклады в т-вах составляли в среднем на одного члена всего по 1 р. 70 к.

Заметное оживление деятельности мы наблюдаем в снабженческо-сбытовой работе низовки. В общем вполне удовлетворительно низовкой были выполнены в этом году задания по машиноснабжению, по распределению сортовых семян; серьезный сдвиг имеется также и в заготовительной работе, и наша система с.-хоз. кооперации могла бы успешно справиться с большей нагрузкой в области заготовок, чем ей дается теперь.

Также приходится отметить некоторые достижения в области контрактации. Истекшим летом с.-хоз. кооперацией было законтрактовано около 5 тыс. пуд. льна-волокна, около 4 т. п. семян-долгунца, до 2 с пол. тыс. п. клеверных семян, около 60 пуд. сераделлы. Контрактация в общем реализована успешно, за исключением семян льна-долгунца в виду неурожая на эту культуру.

Теперь несколько слов о социальном составе пайщиков кредитной сети. К сожалению, в основном приходится еще сейчас пользоваться данными, относящимися к 1 окт. 1926 г., и тут мы наблюдаем следующее: если проц. безлошадных и однолошадных числится в округе в количестве 69 проц., то в системе кредитной сети их 74 с пол. проц., но эта группа использовала лишь 71 с пол. проц. общей суммы, отпущенной на крестьянское кредитование; из этого видно, что на кооперирование маломощных групп крестьянства внимание в общем уделялось, но их обслуживание было недостаточное. По признаку коровности, в округе бескоровных и однокоровных хозяйств числится 52 проц. общего числа хозяйств, в кооперативной системе они составляют 56 проц., но средняя сумма задолженности приходится на хозяйство с числом коров до 2—35 руб., а на хозяйство с 3 и большим числом коров—44 руб., то-есть в общем мы видим то же явление, как при оценке по признаку лошадности.

В кредитной системе было выявлено по низовке расходование значительных средств не по назначению, частые случаи неправильного использования бедняцких кредитов и т. д. Самым решительным образом заостряя на этих вопросах внимание работников низовки и всего сельского актива, принимаются серьезные меры к изжитию всех этих недочетов и неправильностей.

Вместе с тем в полной мере выявилось, что при наличии всего 22 кредитных товариществ на наш обширный Гомельский округ трудно правильно наладить кредитную работу. В ближайшее время намечается увеличить кредитную сеть на 10-15 новых ячеек, что, несомненно, приблизит кооператив к населению и последнее к т-ву.

Особое внимание мест заостряется на вопросе более полного кооперирования бедноты и лучшего ее обслуживания. На местах конкретно

ставятся вопросы о фондах кооперирования бедноты, о рассрочках паевых взносов, о полном и правильном расходовании средств, отпускаемых на кредитование бедноты, о возможно большем использовании беднотой средств из общих сумм по кредитованию и т. д., при чем самым категорическим образом делается установка, чтобы переход на 10-рублевый пай ни в коем случае не послужил препятствием к усиленному кооперированию и кредитованию бедноты, а, наоборот, всемерно способствавал бы этим целям на ряду с финансовым укреплением самого т-ва.

Переходя к производственным видам кооперирования в округе, следует прежде всего отметить некоторые достижения в области молочной кооперации. Если к 1 октября 1925 г. в округе было всего 2 молочных кооператива, с 164 членами, то на 1 октября 1926 г. их было уже 18, с 749 членами, а на 1 июля 1927 г.—21, с 959 членами.

Поскольку кооперативный союз взял на себя организацию сбыта в городе молока, масла, сыра, а также оборудовал предприятие для первичной переработки привезенного в город, но не реализованного молока, удалось установить в общем правильные взаимоотношения с низовой молочной сетью как в смысле реализации продуктов на комиссионных началах, так и оплаты молока по проценту содержимых жиров, а вместе с тем явилась вполне реальная возможность стимулировать дальнейшее развитие молочной кооперации на основе выявленной товарности.

Несколько слов о социальном составе членов молочных артелей. В 1925 г. проц. однокоровных и двухкоровных хозяйств составлял в системе нашей молочной кооперации 45, в 1926 г. этот процент поднялся до 60, а в 1927 г.—до 72. Это улучшение состава является результатом как общего развития молочной кооперации, так и ряда специальных мероприятий, какие были проведены. В прошлом году, например, на собраниях представителей артелей, а затем на отдельных общих собраниях в артелях были приняты решения о гарантировании артелями ссуд, которые выдавались беднякам на покупку коров с целью вступления этих бедняков в артели. Этим путем предполагалось пополнить артели беднотой на 10 проц. состава той или иной молочной артели. Указанная работа в общем была проведена успешно, хотя не без трений и отдельных ошибок.

В 1927 г. авторитетная комиссия из союза обследовала 2 молочные артели с целью выявления, кто из членов артели нуждается в кредитной помощи для пополнения числа коров, улучшения их качества, и кому из членов надо оказать поддержку из общих кредитов или же из специальных бедняцких. Попутно ставился вопрос о вовлечении в артель новых членов из бескоровных. Увязывая кооперирование бедноты с кредитной помощью бедняцким и середняцким элементам из состава артелей, проводя эти мероприятия через артель, легче добиться общего укрепления артели на ряду с улучшением ее социального состава. Конечно, и тут, на практике, проводя указанное начинание, не удалось избегнуть серьезных ошибок; кое-какие изменения приходится вносить в систему такого рода укрепления молочной кооперации, но идя по этому пути, легче будет удержать молочные артели в рамках бедняцко-середняцкого кооперативного об'единения, так как отдельные нездоровые тенденции стали уже определенным образом выявляться в связи со значительно возросшей доходностью молочного дела в некоторых отдельных хозяйствах.

Кстати, необходимо отметить, что в области молочной кооперации в этом году удалось перевести 2 артели на членство женщин с составом их выборных органов также из женщин.

Садово-огородная кооперация в нашем округе сложилась в весьма своеобразной форме—в виде крупно-районных (масштаба бывших уездов) садово-огородных т-в, которые об'единяют как первичные садово-огородные

кооперативы или коллективные хозяйства, так и арендаторов и отдельных крестьян-садопользователей. Приведу несколько цифр, характеризующих социальный состав одного из этих т-в—Гомельского. Т-во это об'единяет 18 артелей и др. первичных об'единений с общей площадью садов в $275^1/_2$ дес. и огородов—$43^1/_2$ дес., 2 госучреждения—с 24 дес. садов и 3 дес. огородов, затем 24 арендатора с $213^1/_2$ дес. садов и $26^1/_4$ дес. огородов, 2 весьма зажиточных крестьян с 12 дес. садов и 11 дес. огородов, затем группу в 30 крестьянских хозяйств с 2—3—4 дес. с общей площадью $54^3/_4$ дес. садов и $29^1/_4$ дес. огородов и, наконец, 93 более мелких хозяйства с общей площадью садов в $66^3/_4$ дес. и огородов $35^1/_4$ дес. Из этих данных ясно, что на очереди дня реорганизация садовой кооперации по линии создания мелкорайонных крестьянских об'единений. Попутно предполагается в плановом порядке организовать сеть садовых кооперативных об'единений поселкового типа. Работа по реорганизации садовой кооперации несколько осложняется сейчас нахождением в ведении садово-огородного товарищества хорошего совхоза с крупным плодовым питомником, и сейчас трудно определить, как поступить с совхозом, чтобы кооперация не лишилась перспектив значительного расширения садовой кооперации, вытекающих из нахождения в кооперативной системе плодового питомника.

Затем значение садового хозяйства в округе и его перспективы требуют постановки вопроса о постройке предприятия по переработке фруктов и о включении этого предприятия, в интересах дальнейшего кооперирования, в систему с.-хоз. кооперации в той или иной организационной и хозяйственной форме.

Мелиоративная и торфяная кооперация в округе растет весьма быстро. На 1 октября 1925 г. числилось у нас 50 т-в с 5.500 членами, на 2 окт. 1926 г.—92 т-ва с 8.000 член., на 1 июля 1927 г.—больше ста кооперативов и около 9.000 членов. По кооперативной линии частичное их обслуживание проводится мелиоративной секцией при союзе, которая у нас существует уже второй год и содержится на средства самих т-в при известной финансовой поддержке союза. Но в этих условиях имеется возможность содержать лишь одного специального работника, что, конечно, весьма недостаточно. Отсутствие же увязки товарного характера с сетью мелиоративной кооперации (так как и торфяное дело носит еще потребительский характер, а не товарный) влечет за собой необходимую для союза осторожность в смысле увеличения за его счет расходов на инструктирование по секции мелиоративной кооперации. Правда, теперь, когда заостряется вопрос о вовлечении в систему жизненных кооперативов, союзу пришлось выделить известные средства на оплату суточных и раз'ездов 4 работникам-специалистам ОКРЗО, которые были прикомандированы к союзу, чтобы помочь проведению отчетно-перевыборной кампании по сети мелиоративно-торфяной кооперации.

Проводящаяся кампания, которая должна возможно полнее выявить состояние кооперации в целом, в отношении мелиоративно-торфяных т-в даст, несомненно, весьма интересный материал, касающийся данного массового вида кооперирования крестьянского хозяйства и имеющий большое значение для дела дальнейшей коллективизации сельского хозяйства в округе.

Пока же можно привести некоторые сведения, имеющиеся в мелиоративной секции. Из 109 т-в в секции на 1 июля 1927 года состояло 46 т-в с 4.811 членами. За этот год ими произведены работы, выражающиеся в 36.244 трудоднях и 847 коноднях, что при переводе на деньги определяется в 69.961 руб. 30 коп. Помимо того, т-вами затрачено деньгами 8.514 руб., из коих 6.590 руб. получено в порядке кредита.

(Окончание в след. номере).

Зельдович

В кустпромкооперации БССР нужны реформы

(*В порядке обсуждения*)

Белкустпромсоюз в течение последнего года в области развития своих операций дал чрезвычайно быстрый рост. Обороты с начала года до сих пор увеличились в несколько раз, а между тем структура его работы осталась та же. Рост промыслово-кооперативной системы требует гораздо большей четкости и плановости, чем было до сих пор. Регулирование роста сети, порядок планового снабжения сырьем и сбыта изделий стали теперь серьезнейшим вопросом для всей системы. А между прочим до сего дня в Белкустпромсоюзе существует в этих областях большая неналаженность. В чем она выражается?

1. Белкустпромсоюз стал в настоящее время биржей труда безработных и работающих кустарей-одиночек, кои вереницей стоят в очереди в орг. отделе Белкустпромсоюза, требуя их устроить на работу.

Белкустпромсоюз не может знать и не будет знать ни отдельных кустарей (а всего их в БССР—50.000), ни их нуждаемости, ни их квалификации и ни истинного положения каждого.

2. Белкустпромсоюз, благодаря положению, указанному в пункте 1, отрывается от непосредственного руководства сетью и вдается в мелочи.

3. При Белкустпромсоюзе до сих пор существует порядок, что он является окрсоюзом для сети Минского и Оршанского округов. Обслуживание до 100 мелких об'единений, при одновременном обслуживании всей системы в целом, является вредным как для Белкустпромсоюза, так и для всей сети.

Хотя этих моментов по виду немного, но они имеют большое значение для урегулирования работы по системе нормализации роста сети и т. д.

Мне кажется своевременным провести следующую реформу:

1. Белкустпромсоюз должен стать союзом союзов по БССР.

2. Белкустпромсоюзу необходимо организавать местный отдел по обслуживанию непосредственно перефирий Оршанского и Минского округов (исключив из своего непосредственного обслуживания гор. Минск). Этот отдел должен работать самостоятельно с отдельными планами и отчетностью (как при Белкоопсоюзе). Общее регулирование этим отделом должно проводиться наравне с общим регулированием всех окрсоюзов.

3. Обслуживание отдельных артелей гор. Минска должно быть передано Кустпромкредиту, куда они все и входят членами, ибо количество Минских артелей плюс Кустпромкредит фактически составляют довольно крупный райсоюз с солидным капиталом.

При проведении указанной реформы Белкустпромсоюз станет центральным союзом 6 крупных об'единений (включая и местный отдел).

Организация отдельных артелей будет уже входить не в его функции, а в функции этих об'единений, и он перестанет быть биржей труда. Белкустпромсоюз станет заниматься вопросами общесистемными, где еще есть целый ряд не разрешенных проблем. Работа, несомненно, пойдет нормально и четко.

Считаю, что этот вопрос назрел. Чем раньше Белкустпромсоюз все это проделает, тем лучше для всей сети промкооперации БССР.

Л. Хейфец

О кооперативно-просветительной работе в кустпромкооперации

Полоса массовой пропаганды среди кустарей о полезности артельного строительства приближается к концу. Широкие массы кустарей Белоруссии осознали полезность артельного кооперирования, и доминирующие промыслы, даже те, кои находились полностью под влиянием частника (смолокурение, горшечное, сита и проч.), уже ныне насчитывают значительную часть артелей с большим числом членов.

Дальнейшие задачи промкооперации усложняются, ибо для создания конкурентоспособности организованных артелей, постепенного удешевления их изделий необходимо введение новых процессов в производстве, нужны новые капитальные вложения на строительство, необходим переход от ручной работы на высшие технические приемы.

В постановлениях XV с'езда ВКП(б) по докладу о работе в деревне дается следующая директива: „расширить и укрепить сеть потребительской, сельско-хозяйственной и кустарно-промысловой кооперации, имея в виду вовлечение в кооперацию в течение ближайшего периода всей бедноты и большинства середняков, увеличив отпускаемые кооперацией средства на кооперирование бедноты".

Кооперировать бедноту в кустарно-промысловой кооперации означает повысить квалификацию бедняка кустаря с тем, чтобы он мог притти в артель и выполнять какой-нибудь процесс в производстве, зарабатывая в первый же период минимум для существования.

Изложенное доказывает необходимость изыскания форм и методов кооперативно-просветительной и технической работы, кои способствовали бы наилучшему разрешению стоящих перед системой промкооперации задач. В молодой системе кустпромкооперации БССР, насчитывающей $2^1/_2$ г. работы, уже имеется некоторый опыт культработы, структура ведения коей была предусмотрена постановлением совета Белкустпромсоюза, согласно которому в городах организованы культкомиссии при т-вах, проводящие работу через кружки, и массовая работа. Практическое проведение в жизнь постановления Совета БКС значительно дополнило эту работу, особенно получившую большой сдвиг с июля 1927 года, результаты чего выразились в организации курсов для актива, курсов для членов артелей, вечерних школ с техническими уклонами для кустарной молодежи, использовании семилеток в м-ках, для обслуживания кустарей, организации кружков изучении устава, организации кооперативных уголков при Рацевской и Романдовской артелях, находящихся в глухих деревнях и проч. Но кроме изложенных форм, курс взят на организацию школы для квалификации кустарей, каковая намечена постройкой в Буде-Кошелевской, на что в 20 числах марта этого года уже получено окончательное подтверждение от НКПроса БССР о включении учебной части школы в бюджет.

Формы кооперативно-просветительной работы и методы их проведедения в жизнь на ближайший период должны быть следующие (по моему личному мнению):

1) политико-просветительная работа должна проводиться кружками при существующих клубах кустарей, а в деревнях—при хатах-читальнях соответствующими руководителями;

2) для квалификации и переквалификации кустарей и кустарной молодежи необходимо достигнуть к новому учебному году оборудования Буда-Кошелевской школы, держа курс на постепенную реорганизацию ее в белорусский лесо-химический техникум с ткацким отделением для женщин. На

местах для этой же цели должны быть использованы учебно-практические мастерские, находящиеся в Бобруйске, Рогачеве, Быхове, Гребеневе, Толпечицах и проч.; расширив сеть этих мастерских, придя на помощь органам Наркомпроса, достигнуть организации подобных мастерских в Витебске, Гомеле, Полоцке и Мозыре;

3) для изучения промысла, ознакомления с новыми методами производства играет важную роль кооперативная выставка, которая осуществляется трудом многих участников и вызывает самодеятельность актива кустарей, одновременно распространяя технические познания, выявляя достижения и недочеты в качестве товаров и проч.; для этого следует организовать подобные выставки в городах, подготовив вопрос о Всебелорусской кустарно-промысловой выставке;

4) чрезвычайно слабая подготовка руководителей в низовке требует срочных мероприятий по подготовке актива, без коего дальнейшее строительство системы еще более затруднится; кооперативные курсы должны быть организованы в тех местах, где имеются орготделы при кустпромсоюзах и должны проводиться их силами для того, чтобы быстрее ознакомиться с низовым активом и в лекционные часы иллюстрировать изучаемые вопросы фактами из жизни, из конкретной обстановки. Правильность этого подтвердили проведенные шестинедельные курсы председателей АРТО г. Минска в 1927 г., давшие положительные результаты.

5) не говоря уже о трудностях привить рядовому кустарю желание изменить формы технической работы, на местах имеются трудности в области подбора нужных кандидатур в руководящие органы, в культурные, производственные и прочие комиссии; для достижения этой цели в гор. Минске существуют шестимесячные курсы для членов артелей, где преподаются общеобразовательные предметы, политические и кооперативные знания.

Характерно отмечены в корреспонденциях стенгазеты курсов написанные отдельными слушателями мнения курсантов, где многие указывают на достигнутые знания, в особенности по математике и основным политическим и кооперативным вопросам.

Этот опыт вполне достоин учета, и организация подобных курсов для членов артелей на местах, а в больших городах при вечерних школах, подготовит актив и поднимет культурный уровень членов артелей.

Кроме названных видов школ, имеется в г. Минске школа для кустарной молодежи с профтехническим уклоном. Подобные школы предполагается организовать в Могилеве и Витебске.

Держа основной курс на учебно-практические мастерские и курсы, надо отметить роль кружков по изучению устава артели и т-ва и кооперативно-юридических кружков, каковые целесообразно организовать на предприятиях. Подобные кружки и газетный работают в Логойской сапожной артели „Вперед“, дающие блестящие результаты, благодаря нормальному посещению кружка руководителем и членами.

В общей воспитательной работе значительную роль играет печать в период проведения перевыборной кампании по сети в 1927-28 хоз году. Ясно подтверждается, что газета „Октябрь“ проникла в самые глухие уголки Белоруссии, где живет кустарь; с газетой свыклись тысячи трудящихся. Недостаточно распространена газета „Кустарь и Артель“, являющаяся ценной газетой для кустаря. В клубах и т-вах она имеется и читается пока только активом кустарей.

Журнал „Промыслы и ремесла“ не достиг еще местечка в то время, когда его ценные советы необходимы для кустаря, члена артели.

Наш журнал „Шлях Коопэрацыі“ должен стать необходимым спутником рядового кооператора-активиста. Для этого следует время от времени писать статьи на еврейском языке, ибо м-ко очень трудно усваивает вопросы кооперативной работы на других языках.

Для популяризации постановления СНК СССР о промысловой кооперации Белкустпромсоюзом была издана брошюра на еврейском языке, проникшая в самые глухие местечки Белоруссии. Этот опыт следует учесть в дальнейшем, издавая на национальных языках брошюры о правительственных директивах и специально технических знаниях (сапожное дело, столярное дело и проч.).

Кроме указанных методов работы, следует остановиться на вопросе о месте проведения этой работы, о средствах и целесообразности выделения инструкторов культурников в данный момент.

Как нам известно, на местах существуют клубы кустарей, значительная часть актива кустарей теперь кооперирована в артели; например, в Минске около 400 кустарей работают в артелях, из коих большинство являются членами разных комиссий, драмкружка при клубе кустарей, правл. и проч. Несомненно, ясен вопрос, что работа массовая должна проводиться в клубах кустарей, работа кружковая—на предприятиях, об'единив артели по районам в отдельные кружки. На местах, где руководители кредитно-промысловых т-в являются общественно-политически развитыми товарищами, кооперативно-просветительная работа ведется по определенным планам, выделяя отдельные дни в клубе для работы среди членов артелей (Орша, Мстиславль). Совершенно не следует подражать такому как велась культработа в Дубровенском т-ве бывшим предом Райциным построившим на средства культфонда радио в то время, когда в помещении клуба грязно, дымно от железной печки, выбиты окна, холодно, на табурете в углу хрипит радио, пугая мышей, ибо ни газеты, никакого уюта, никакой кружковой работы не было, и клуб не посещался. Следует отметить, что нынешнее правление Дубровенского т-ва работает хорошо по всем направлениям, не исключая и культработы; при нынешней обстановке уже радио может дать пользу, ибо клуб привлекает членов артели и т-ва, где ведется определенная работа.

По вопросу о руководстве и фондах т. Зельдович в № 5 нашего журнала, говорит, что постановление совета Белкустпромсоюза требует уточнений. Культурный уровень масс за этот год вырос, в период перевыборной кампании не было случая распределения прибылей между членами кооператива. Это доказывает рост кооперативного самосознания рядовых членов артелей и заинтересованность в работе кооператива, а поэтому, учитывая самодеятельность и инициативу рядовых артельщиков, следует ввести следующие положения: выделенные фонды культработы хранятся в артелях и расходуются культкомиссиями артелей на цели, согласованные с комиссией, организованной при кредитно-промысловом т-ве в м-ках, и с орготделами кустпромсоюзов в крупных городах. При ныне существующем порядке, когда фонд культработы изымается из артели, подрывается работа культкомиссии на предприятии и убивает местную инициативу. Довольно серьезным является вопрос о целесообразности специальных инструкторов-культурников в нашей системе в данный период.

Если изучить основные работы инструкторов промкооперации, то фактически вся она сводится к кооперативному воспитанию не только руководящего актива, но и масс кустарей. Агитация за кооперативные принципы при проведении собраний пайщиков, пропаганда значения и важности кооперации, очередных мероприятий, по сбору паев, работа среди бедноты, о восстановлении промысла, кооперативное воспитание массы, направление технической работы кооператива и проч.,—все это осуществляется инструктором орготдела при выезде на места, и была б вряд ли целесообразной посылка еще одного инструктора-культурника искать себе работы, ибо фактически ему уже делать будет нечего, и очень правильно в статье тов. Колюкова о типе инструктора в кооперации („Кооперативная

Жизнь 1918 г. № 4—5) высказывается положение, что „отделить от инструктора функцию кооперативного просвещения значит подкопать то место, на котором он стоит“.

Проф. Кильчевский (в книге „Ревизия и инструктирование“, стр. 268) пишет: „Вся работа по кооперативному просвещению и пропаганде должна быть возложена на инструкторов по кооперации, инструктора-культурники должны будут участвовать в этой работе, как определенные специалисты: библиотекари, регенты, заведующие книжными складами и проч.

Приведенное доказывает, что в наших условиях, где по кооперации имеется ограниченное число инструкторов, знающих это дело, введение в штат инструктора-культурника пока нецелесообразно; эта работа должна быть повседневной работой орготделов союзов, увязывающей работу кооперативного просвещения с общей организационной работой.

Затронутые вопросы должны быть обсуждены с тем, чтобы к будущему учебному сезону иметь конкретный план работы школ и мероприятий по поднятию культурного уровня масс кустарей в городе и деревне, подготовив их к новым формам нашей практической работы и выполнению директив XV Всесоюзного С'езда ВКП(б). При общей дружной работе актива, работающего среди кустарей совместно с местными организациями, поставленные задачи мы разрешим и, подготовив кадр сознательных кооператоров, окончательно преодолеем все трудности на пути социалистического строительства.

Дракин

„Вопрос достаточно назрел“

(К культпросветработе с.-х. кооперации)

Система с.-х. кооперации, в силу особенностей своих задач и самой работы, с каждым годом приобретает все большее и большее значение в общей системе народного хозяйства. Сама же работа ее, расширяясь, крайне усложняется и требует от работников, проводящих ее, не только технических или методических навыков, но и умения правильного сочетания общественно-политических, агрикультурных и организационных задач с требованиями хозяйственной безубыточной работы кооператива.

Эти повышенные требования особенно резко почувствовались в настоящем году, когда системе пришлось провести ряд государственных мероприятий, и когда обнаружилась, помимо растерянности, несостоятельность части работников справиться с работой. Все это так же как и усиленный темп восстановления сельского хозяйства, путем его коллективизации, выдвигает задачу массовой подготовки и переподготовки нашего низового правленческого актива. И когда мы приступаем к этой работе, то мы ее все-таки должны рассматривать как очень небольшую часть нашей общей работы по практическому проведению в жизнь Ленинского завещания о „строе цивилизованных кооператоров“. Лозунг этот, по решениям XV с'езда должен сегодня уже получить начало конкретного своего разрешения. В связи с этим мне хочется отметить один пробел, который нужно в ближайшее же время устранить, чтобы обеспечить успех в деле кооперативного просвещения.

Пробел этот заключается в том, что до сегодняшнего дня система с.-х. кооперации, так же как и потребкооперации, в лице ее хотя бы руководящих центров, не поставила на повестку дня вопроса об издании уже теперь такой книжки, по которой мог бы учиться наш растущий молодой актив. Громаднейшие подчас печатаемые, отчеты не по зубам нашему низовому кооператору. Бесконечные таблицы и вычисления на

сотнях страниц делают эти отчеты скорее архивной и ведомственной ценностью, чем ценностью для общего пользования. Наша же периодическая печать опять таки имеет ряд недостатков и может скорее служить практическим справочником в работе, чем пособием, оформляющим в представлении нашего активиста кооперативную систему в ее развитии. Кроме того, сегодня перед нами, особенно перед системой с.-х. кооперации, широко открываются двери всех учебных заведений, где нам придется ковать новых молодых инженеров-строителей кооперации, в которых мы ощущаем особенную нужду. Что можем предложить мы им в качестве суммированного, проверенного жизнью опыта и вывода по работе нашей белорусской кооперации? Что предложим мы прочесть им по нашим лекциям и беседам? Ничего или почти ничего. Пичкать же сейчас кого-нибудь „историей кооперации" от времен утопистов—бесполезная и неблагодарная трата времени. Кроме этого, хата-читальня, а в ней крестьянин, наша кооперативная база, ждет популярной кооперативной книжечки, ждет кооперативной хрестоматии для народного чтения. Ждет просто и понятно, а главное, правдиво написанной книжечки о выгоде коллективизации; книжечки не вообще, а приспособленной к его условиям. Школа, где воспитываются дети, сегодня должна иметь „Родныя шляхі"—кооперативные.

Учитель сегодня хотя бы из популярной хрестоматии должен извлечь материал для беседы с детьми по вопросам кооперации и коллективизации. Правда, все эти вопросы, насколько большие, настолько же своевременные и необходимые, требуют средств, времени и людей. Но я считаю, что если мы мобилизуемся вокруг этих вопросов, если мы поставим их на повестку дня нашего белорусского Межкоопсовета, мы, как во всей работе, будем иметь сдвиг. У нас, в Белоруссии, есть научно-исследовательский институт лесного и сельского хозяйства с отделением с.-х. и кредитной кооперации. Считаю, что он может в этом деле значительно облегчить нашу работу. Нужно уже сейчас решить, что в первую очередь нужно писать, нужно на страницах журнала поговорить об этом с нашими кооператорами—они в этом случае внесут много предложений и отдельных мыслей и после необходимо будет, не теряя времени, приступить к этой очень важной работе.

Ярмолава

Вынікі абсьледваньня жыльлёвай коопэрацыі

(*Па матар'ялах НКРСІБ*)

Жылкоопэрацыя існуе ў Беларусі з канца 1924 г., але організацыяй, аб'яднанаю ў саюзы яе можна лічыць з канца 1925 г.

Ня гледзячы на тое, што організацыя маладая і новая, за гэтыя 2 гады ёю праведзена шмат працы.

Усяго па Беларусі налічваецца 147 ЖАКТ'аў, з 8.887 сябрамі ў іх, і 74 ЖБКТ, з 3698 сябрамі; павялічэньне на 1/I-27 г., у параўнаньні з 1/I-26 г., сяброў у ЖАКТ'ах на 33 проц, а ў ЖБКТ—на 55,4 проц. Колькасьць самых ЖБКТ'аў павялічалася на 85,3 проц. і будуючыхся ЖБКТ'аў—на 128 проц.

Аднак, ня гледзячы на гэта, па некаторых акруговых саюзах на 1/VII-27 г. ў параўнаньні з 1/I-27 г. ёсьць зьмяншэньне сяброў ЖБКТ'аў (Гомель, Ворша), што сьведчыць аб слабай працы ў гэтай галіне акруговых жылсаюзаў. У социяльным складзе ЖБКТ'аў маецца зрушэньне ў бок уцягненьня рабочых мас. У адносінах-жа забясьпечанасьці наглядаецца

перасоўка ў бок павялічэньня адноснай вагі груп, атрымліваючых больш высокую зарплату (з заработкам звыш 100 р. сяброў мелася на 1/I-26 г.—3,74 проц., а на 1/I-27 г.—12,0 проц.).

Праўленьне працуе па пляне, але па некаторых акруговых саюзах ён адсутнічае. Слаба пастаўлена арганізацыйная, асабліва інструктарская праца. Абсьледваньне коопэратываў інструктарамі практыкавалася рэдка. Не вывучалася пытаньне аб скарачэньні апарату, які па некаторых саюзах за гэтыя часы значна ўзрос (Гомель на 40 проц. у параўнаньні з апошнім годам). З вялікім спазьненьнем БЖС пачаў праводзіць узбуйненьне ЖАКТ'аў, як мэтад скарачэньня накладных выдаткаў. Па акругах узбуйненьне праводзіцца бяз пляну, без захаваньня тэрыторыяльнага прынцыпу. Па некаторых-жа акругах узбуйненьне ЖАКТ'аў зусім не праводзіцца. Не закранута пытаньне аб узбуйненьні ЖБКТ, якія з-за таго, што маюць мала сяброў, зусім ня могуць будавацца.

Да гэтага часу па некаторых акругах ёсьць надта дрэнныя ўзаемаадносіны жылсаюзаў з комгасамі (Ворша). Комгас вядзе палітыку трыманьня дамоў у сваёй уласнасьці. Ёсьць жорсткія дагаворы. Напрыклад, па дагавору, зробленым на 12—25 гадоў, сума рэмонту павінна быць выканана ў 3-4 гады, у той час як сума рэмонту складае 14.586 р., а прыбытак Жакт'у—3.721 руб. Ёсьць таксама дамы, якія адначасова знаходзяцца ў веданьні комгасу і ЖАКТ'аў, і невядома, хто будзе рабіць рэмонт. Афармленьне дагавораў цягнецца надта доўга (2-3 м-цы), што адбіваецца на працы. Некаторыя комгасы робяць адвод зямельных вучасткаў для ЖБКТ'аў на нявыгодных мясцох.

Загатоўку галоўных матар'ялаў вядзе БЖС, якім распрацован таварны плян неабходных матар'ялаў для ўсяе коопэрацыі, але па некаторых паасобных матар'ялах дэтальнага пляну загатоўкі ў БЖС няма. Па акруговых-жа жылсаюзах пляну загатоўкі зусім няма.

Загатоўкі будаўнічых матар'ялаў БЖС робіць праз дагаворы, якія выконваюцца амаль што на 100 проц., але ёсьць яшчэ і ўжываньне прымусовага асортымэнту, і прыходзіцца азначаны асортымэнт адсылаць назад у ЦБС. Ёсьць і яшчэ ненормальнасьць у гэтай галіне, якая заключаецца ў тым, што пры высылцы матар'ялаў ордэры паступаюць з вялікім спазьненьнем (3-4 тыдні пасьля таго, як матар'ял ужо атрыман), а бяз ордэру невядома цана, і матар'ял ляжыць бяз руху, і гэтым самым зьмяншаецца карыстаньне крэдытам. Матар'ялы паступаюць на пабудову транзытам, але не дастаткова: 49 проц. ўсей загатоўкі.

Нездавальняючае па некаторых пасёлках хаваньне матар'ялаў, а таксама сортыроўка на складзе БКС.

Будаўніча-фінансавыя пляны перакладываліся па 5-7 разоў бяз вучоту фактычных магчымасьцяй і не бяручы пад увагу забудоўкі і запазычанасьці мінулага году. Цьвёрдыя лічбы замацоўваліся надта позна (у жніўні месяцы—Ворша). Пры выкананьні пляна ў ЖБКТ'ы выходзяць з межаў адпушчаемых крэдытаў, а адсюль—перарасход грошай. Будаўніцтва ідзе па лініі драўляных невялічкіх дамоў. Ня вывучана і пытаньне аб зьніжэньні каштоўнасьці будаўніцтва. Вучот пастаўлен так, што высьветліць каштоўнасьць аднаго дому нельга. Ёсьць выпадкі, што будуюць без папярэдніх каштарысаў. Па сканчэньні будаўніцтва адсутнічае прыёмка дамоў з удзельнічаньнем спэцыялістых. Па некаторых акруговых саюзах адсутнічае тэхнічны нагляд. Пазыкі на будаўніцтва праходзілі ня толькі праз комбанк, але коопэратывы самі атрымлівалі непасрэдна ад розных устаноў; дзеля гэтага немагчыма зрабіць вучот ўсіх сродкаў, акрамя гэтага, коопэратывы атрымлівалі гэтыя грошы без дагавораў, ня ведаючы, ці трэба іх будзе выплачваць, плаціць проц. і г. д. Белкомбанк пры выдаючы крэдытаў ЖАКТ'ам і ЖБКТ'ам патрабаваў шмат документаў, якія яму зусім ня былі патрэбны. Умовы

атрыманьня крэдытаў праз банк былі надта цяжкія—15 гадоў па $3^{1}/_{2}$ проц. у той час, калі ёсьць пастанова ЦВК і СНК СССР аб тым, што пазыкі адпушчаюцца ня больш як $^{1}/_{4}$—$^{1}/_{2}$ проц. Крэдыты паступаюць з вялікім спазьненьнем, а адсюль зацяжка самога будаўніцтва. Да сучаснага моманту няма правільнага вучоту сабекаштоўнасьці кватэр. Кватэрная плата ў новапабудаваных дамох бярэцца з прыблізнага разрахунку і аднолькавая з усіх сяброў, незалежна ад атрымліваемай пэнсіі, што кладзецца цяжарам на асоб, якія атрымліваюць малую пэнсію. У ЖАКТ'ах таксама маюцца недахопы. Некаторыя ЖАКТы ня маюць дасканальнага вучоту жылфонду і карыстаюцца данымі аб жылплошчы ня зусім правільнымі, якія яны атрымалі ад комгасаў.

Пры здачы кватэр практыкуецца ордэрная сыстэма, якая сябе не апраўдвае. Больш мэтазгодна было-б здаваць кватэры жыхаром па актах, якія-б сьведчылі аб становішчы кватэр; гэта ўскладала-б на жыхароў адказнасьць за псаваньне кватэр і прымушала-б больш беражна адносіцца да захаваньня жылішчнага фонду.

Па некаторых ЖАКТ'ах адсутнічаюць рэмонтныя будаўнічыя пляны, а адсюль бывае недагляд самых неабходных рэмонтаў, якія трэба было-б зрабіць у першую чаргу.

Зацьвярджэньне выдаткаў робіцца ў большасьці выпадкаў толькі старшынёю праўленьня, бяз удзелу астатніх членаў праўленьня, і такім чынам найбольш важныя выдаткі не абгаворваюцца на пасяджэньнях праўленьня. Такое становішча прыводзіць да таго, што за гаспадарку праўленьне фактычна адказнасьці не нясе, і маюцца выпадкі нявытворчых выдаткаў, як выплаты вялікіх сум за пеню і іншыя.

Слабая дысцыпліна ў адносінах узносаў кватэрнай платы і паявых па некаторых ЖАКТ'ах прыводзіць да вялікай запазычанасьці.

Слаба пастаўлена праца комісій, асабліва па акруговых гарадох. Адсутнічае кіраўніцтва комісіямі з боку праўленьня.

Недастаткова пастаўлена справаздачнасьць праўленьняў перад агульнымі сходамі пайшчыкаў. У большасьці выпадкаў справаздачы робяцца 1 раз у год, у час перавыбару праўленьня, што не дае магчымасьці ўсім пайшчыкам удзельнічаць у працы і дапамагаць праўленьню зьнішчаць недахопы, якія ёсьць.

Па ЖАКТ'ах пры параўнаньні прыбыткаў з выдаткамі атрымліваем перавышэньне апошніх у сярэднім на 1 кв. саж. ў драўляных дамох на 6,82 к. і ў камяніцах—на 34,2 кап., якое робіцца за лік крэдытаў, ня гледзячы і на тое, што мы яшчэ ня робім нават iтаго рэмонту, які патрэбен па інструкцыі НКВД. Напрыклад, па інструкцыі НКВД на рэмонт драўляных дамоў паложана на 1 кв. саж. 46,1 к. і камяніц—76,6 кап. Фактычны выдатак ЖАКТ'аў на рэмонт драўляных дамоў—32,42 кап., камяніц—15,17 к. на 1 кв. с. Гэтыя лічбы гавораць аб тым, што асноўны капітал памяншаецца.

Урэшце можна ўказаць і на тое, што маюцца выпадкі растраты ў паасобных ЖАКТ'ах (№ 46). Пры малых сродках апошніх гэта надта цяжка адбіваецца на іх фінансавым становішчы.

Разгледзеўшы вынікі працы жылкоопэрацыі, колегія НКРСІ адзначыла што дырэктывы ўраду па палепшаньні жыльлёвага будаўніцтва наогул выконваюцца. Колегія вызначыла цэлы шэраг мерапрыемстваў для далейшага палепшаньня будаўніцтва, у прыватнасьці—прызнана мэтазгодным, каб БЖС зрабіў рашучыя захады да пераходу ў бліжэйшыя гады да будаўніцтва каменных дамоў, асабліва ў гарадох; дабіцца патаненьня будаўніцтва на 15 проц., пры чым галоўнымі мерапрыемствамі для патаненьня будаўніцтва можа быць ужываньне стандартных частак пабудоў, палепшаньне проэктаваньня, не дапушчаючы непатрэбнай моцнасьці, потым большае ўжываньне ў будынках агульнага тыпу будаўнічых матар'ялаў мясцовага нахаджэньня, пры экономіі выдаткаў і скарачэньні накладных выдаткаў

БЖС прапанавана ў двухмесячны тэрмін распрацаваць спрошчаную сыстэму папярэдняга падліку кошту будаўніцтва рабочых жылішч, бухгальтэрскага і тэхнічнага рахункаводзтва па будаўніцтве і г. д. БЖС і акруговыя саюзы павінны рабіць свае будаўніча-фінансавыя пляны сапраўднай магчымасьці атрыманьня крэдытаў.

У мэтах бесперабойнай дастаўкі будаўнічых матар'ялаў БЖС, акруговым саюзам і коопэрацыйным т-вам запрапанована сваечасова складаць загатоўчыя пляны, а загатоўку будаўнічых матар'ялаў рабіць цэнтралізавана, праз БЖС, за выключэньнем мясцовых будаўнічых матар'ялаў, напрыклад, цэглы і г. д. Дастаўляць будаўнічыя матар'ялы трэба транзытным шляхам. У мэтах патаненьня будаўніцтва прызнана неабходным паскорыць правядзеньне ў жыцьцё мерапрыемстваў па ўзбуйненьні жыльлёва-будаўнічых і арэндна-коопэрацыйных таварыстваў. Прызнана мэтазгодным, каб БЖС організаваў консультацыю і тэхнічны нагляд за будаўніцтвам.

У інтарэсах павялічэньня будаўніцтва шляхам уцягненьня прыватнага капіталу, БЖС і Комбанку запрапанавана ў двухмесячны тэрмін распрацаваць формы абслугоўваньня індывідуальных забудоўшчыкаў і ўнесьці на разгляд ЭКАНА. Акрамя таго, неабходна даць больш шырокі доступ у жыльлёва-будаўнічую коопэрацыю рабочым і служачым, якія атрымліваюць нізкую зарплату, устанавіўшы градацыю па ўзносу паявога капіталу і большы тэрмін крэдытаваньня.

БЖС запрапанавана ўзмацніць організацыйную і інструктарскую працу па абслугоўваньні акруговых саюзаў і паасобных таварыстваў.

НКРСІ лічыць мэтазгодным, каб акрвыканкомы пераглядзелі свой жыльлёвы фонд з мэтаю выяўленьня мажлівасьці перадачы часткі плошчы ЖАКТ'ам, а таксама пераглядзелі дагаворы з пункту гледжаньня гаспадарчай магчымасьці перадаваць дамы цалкам. ЖАКТ'ам належыць зьнішчыць зазначаныя недахопы.

Д. Кулькін

Паляпшайце якасьць рамонтна-будаўнічых работ жыльлёвай коопэрацыі

Як і ў іншых галінах вытворчасьці, мы сустракаемся ў апошні час з цэлым шэрагам недахопаў і ў будоўвытворчасьці.

На гэты раз хочам застанавіцца на аднэй і, мусіць, галоўнай старонцы вытворчасьці—на якасьці работ. З пытаньнем аб якасьці работ у значнай меры зьвязана пытаньне аб трудавой дысцыпліне.

Практыкуючаяся на будаўнічых работах неабмежаваная зьдзельшчына, якая дае рабочаму прырабатак да асноўнай стаўкі, на падставе норм Урочн. Палажэньня, штурхае муляра, скажам, укласьці за рабочы дзень болей тысяч цэглы ў сьцены, плотніка—зрубіць болей вянкоў сьцен, тынкара—пакрыць большую плошчу сьцен і г. д. Гэта пагоня за большым аб'ёмам вырабаткі прыводзіць да сьпеху пры выкананьні работы, да неакуратнага яе выкананьня, да нядбайнасьці і зьвязанай з імі нізкай якасьці работ. У муляроў цагельныя сьцены ня маюць належнай перавязкі швоў кладкі; плотнікі, якія рубяць сьцены, ня ўсюды, дзе гэта патрабуецца, ставяць шыпы; тынкары не захоўваюць паземнасьці столі і старчаковасьці сьцен і г. д.

Вынікам гэтых недахопаў бывае тое, што ў цагельных сьценах без належнай перавязкі зьяўляюцца шчыліны, драўляныя сьцены бяз шыпоў выпучваюцца і да г. п.

Між тым маючыяся нормы вырабаткі дапускаюць добрую якасьць работ, а ня дрэнную. Колектыўныя ўмовы, якія робяцца з саюзам будаўнікоў ад імя рабочых—будаўнікоў, уключаюць у сабе пункты аб узысканьнях за нядобраякасную работу. Але вось бяда: ва ўсіх гэтых умовах застаўлена вылазка, якою частка рабочых, якая нясумленна адносіцца да сваёй справы, умела карыстацца. Гэта—пункт аб браку з прычыны памылкі ці незразуменьня рабочага. Тут мы сустракаемся з частым злаўжываньнем, з сасланьнем на гэты пункт для пакрыцьця відавочнай нядбайасьці, заведамай неакуратнасьці ў рабоце. Тут часта не дапамагаюць і нказаньні дзесятнікаў і вымаганьні тэхнікаў ці інжынэраў. Чуць дзесятнік ўдвернецца, работа ўжо робіцца ня так, як трэба. Бракаваць жа ня вельмі адаецца з прычыны таго, што гэта выклікае бязупынныя конфлікты і ўбвастрае адносіны рабочых з тэхпэрсоналам. Ды і зусім нязручна частая аракоўка, бо забракаваную працу патрэбна перарабіць. Ад гэтага нясе бтрату няспраўны работнік, але яшчэ ў большай меры гэта стратна для прадпрыемства, бо нішчыцца дарэмна матар'ял, напрыклад, пры разломцы сўжо складзеных цагельных сьцен (а такія выпадкі здараюцца).

Апісаныя зьявішчы, як гэта ўсякаму відаць, упіраюцца ў пытаньне аб трудавой дысцыпліне. У гэтым пытаньні саюзам будаўнікоў зроблена вельмі мала. Рабачкомы ім зусім не займаюцца, а між тым будаўнічая вытворчасьць ад апісаных вышэй ненормальнасьцяй церпіць у значнай меры.

Ніхто больш саюзу і групкомаў будаўнікоў у справе палепшаньня якасьці працы і зьвязаным з гэтым уздыме трудавой дысцыпліны зрабіць стотнага ня можа. Саюзу гэта пытаньне патрэбна паставіць у парадак дню і заняцца ім, як належыць, бо закранутае пытаньне цесна зьвязана таксама з пытаньнем патаненьня будаўніцтва, упарта паўстаўшым перад краінай.

Між іншым ня лішнім было-б у колектыўныя ўмовы ўвесьці пункт аб клясыфікацыі работ па іх якасьці, г. зн., за работы, больш чым здавальняючыя, выкананыя добра ці надзвычайна добра, увесьці процантнае павышэньне аплаты, а за працы ніжэй здавальняючага—процантнае зьніжэньне аплаты, што зьявілася-б добрым стымулам (штуршком) да павялічэньня якасьці выконваемых будаўнічых работ.

ПРАЦА НА МЯСЦОХ

Волковицкий

Обзор деятельности потребительских обществ Минского округа

Сельская потребительская кооперация Минского округа обслуживается Минотделением Б. К. С.; последнее еще обслуживает 2 района Оршанского округа (Крупский и Черейский) и одно п. о. (Лепельское) Полоцкого округа.

В Минском округе в данное время имеется 89 потребительских обществ с количеством лавок в 266, а всего Минотделение обслуживает 98 п. о. с количеством лавок 294.

Тип строительства таков: 21 п. о. однолавочных и 77 многолавочных, в кои входят 19 местечковых п. о. Многолавочных п. о., с количеством лавок до 2, имеется 32 и с 3-мя и больше—45.

На 1 октября 27 г. имелось 104 кооператива, из коих 6 в порядке рационализации сети были ликвидированы и слиты с другими соседними п. о.

В работе потребительской кооперации в этом году имеются достижения. Благодаря интенсивности работы, в особенности теперь, когда сельская кооперация вплотную подошла к ведению заготовительных операций и взяла курс на преимущественное обслуживание пайщика, авторитет кооперации поднялся, и усилился темп кооперирования новых пайщиков. Рост количества пайщиков в 26-27 г., по сравнению с 25-26 г., выразился в размере 17,8 проц.

На 1 октября 1926 г. было пайщиков . . . 54.120
„ 1 „ 1927 „ „ „ . . . 63.783
„ 1 января 1928 „ „ „ . . . 66.736

За один февраль месяц кооперировано новых пайщиков свыше 5.000 чел Следовательно, в данное время темп кооперирования сильно увеличился

Усиление темпа кооперирования внесло изменение в группировку потребительских обществ по количеству пайщиков:

ПЕРИОД	100-200 пайщиков	200-300 пайщиков	300-500 пайщиков	500-700 пайщиков	700-1000 пайщиков	Свыше 1000	Итого
	в процентах						
25-26 г.	8,7	29,9	26,3	14,0	13,1	8,0	100
26-27 г.	1,9	15,4	35,5	18,2	14,5	14,5	100
Уменьшение .	7,8	14,5	—	—	—	—	—
Увеличение . .	—	—	9,2	4,2	1,4	6,5	—

В 25-26 г. преобладающими являлись п. о. с количеством пайщиков от 200—300, в 26-27 г. преобладающими уже являются п. о. с количеством пайщиков от 300 до 500 и от 500 до 700.

В общем количестве пайщиков *удельный вес женщин составляет 8,7 проц.* и по сравнению с прошлым годом *увеличился на 0,6 проц.*

Паевой капитал за год увеличился на 61 проц.: на 1 октября 26 г. он составлял 104.046 руб., на 1 октября 1927 г. — 167.390 руб. 47 коп. Значительные достижения в отношении увеличения размера паевого капитала имеются в первом полугодии 27-28 г.: за 1-й квартал было собрано

паевых взносов 23.251 руб. и во втором квартале по 20 марта собрано паевых взносов около 150.000 рублей, или за первое полугодие собрано свыше 100 проц. всей суммы паевого капитала на 1 октября 27 г.

По ориентировочным данным, средне-оплаченный пай на одного пайщика на 1 марта 28 г. выразился в размере 4 р. 50 к., на 1 октября 27 г. средне-оплаченный пай составлял 2 р. 62 к., или на 1 марта имеется увеличение на 79 проц.

Торговая деятельность. Торговая деятельность в этом году протекала в условиях отсутствия в достаточном количестве необходимых товаров для полного и нормального обслуживания потребителя. Минотделение, в целях правильного распределения дефицитных товаров, выработало твердые коэффициенты для каждого п. о. в отдельности, коими и руководствовались при распределении. Кроме этого, было произведено перестроение ассортимента за счет расширения продовольственной группы товаров и готовых изделий (готовое платье, готовая обувь и т. п.)

Все эти мероприятия дали возможность не только сохранить прежние обороты, но увеличить их, что видно из следующих данных:

24-25 г.	%	25-26 г.	%	26-27 г.	%
3.578.000	100	6.700.401	187	9.390.477	262

По сравнению с прошлым годом в этом году оборот по промтоварам увеличился на 40 проц. Интересными являются данные о продаже на один крестьянский двор и, на одну лавку п. о. и одного пайщика:

ПЕРИОД	Сумма продажи на п. о. в год	Сумма продажи на 1 лавку	Сумма продажи на 1 двор в год	Сумма продажи на 1 пайщика
1925-26 г.	59.656 р.	21.968 р.	44 р.	121 р.
%	100	100	100	100
1926-27 г.	90.293 р.	31.940 р.	61 р.	147 р.
%	168	145,4	138,5	21,4

Каковы результаты в области закупочных операций? Общая сумма закупки товаров в этом году увеличилась на 2.051.014 р., или на 35 проц., при росте оборота на 40 проц. Потребительская кооперация в этом году свою торговую работу строила таким образом, чтобы не закупать неходовых товаров, и чтобы на складах не хранились большие запасы товаров. Минотделением были разработаны для каждого п. о. твердые запасы, увязанные сроком кредитования. В 25-26 г. имелся 37-дневный запас товаров, а в 26-27 г.—31-дневный, или на 6 дней увеличилась скорость оборачиваемости товаров.

Закупка товаров по отдельным контрагентам распределятся следующим образом:

ПЕРИОД	От своего союза	От др. кооперат. организаций	От госучреждений	От частн. лиц	От местн. населения	Итого
	в процентах					
1925-26 г.	70,7	4,6	18,4	6,3	—	100
1926-27 г.	76,5	4,9	14,9	2,9	0,8	100
Увеличение	5,8	0,3	—	—	0,8	—
Уменьшение	—	—	3,5	3,4	—	—

За счет уменьшения размера закупки от частных лиц и госучреждений увеличился размер закупки в своем союзе.

Заготовки сельхозпродуктов в 1926-27 г. выразились в размере 385.104 руб., или 4,7 проц. по отношению к сумме закупки промтоваров. Соответствующий толчок этой отрасли работы дан в первом полугодии 1927-28 г., и в этом периоде достигнуты значительные достижения.

За 1-й квартал заготовлено с.-х. продуктов на 182.298 р., или 46 проц. годовой суммы заготовок за 26-27 г.; за второй квартал по 20 марта заготовлено зерновых продуктов на 370 тонн больше, чем за весь прошлый год, то же самое по кожсырью и разным видам сырья. Нет ни одного кооператива, который не занимался бы заготовками, и данное задание на 2-й квартал почти по всем видам выполнено свыше чем на 100 проц.

Каковы результаты в области снижения цен и размера наложения? Наложение на товары к продажной стоимости в 25-26 г. составляло 12,7 проц., а в 26-27 г.—9,09 проц., или уменьшение на 3,61 проц.

Продажные цены на 1 октября снижены в размере 11,7 проц., и за счет сельской потребкооперации снижение произведено на 3,6 проц. Проведенное снижение за счет потребительских обществ обошлось последним в 63.156 р.

Таким образом, потребительская кооперация полностью выполнила директиву правительственных органов о 10-проц. снижении цен.

На ряду с директивой о снижении цен, потребкооперация имела директиву о сокращении расходов на 15 проц. Подведенные итоги показывают, что и эта директива выполнена: зависимые расходы в 25-26 г. к обороту товаров составляли 6,9 проц., в этом году—5,2 проц., или сокращение—на 25,5 проц., которое произведено за счет командировочных расходов и обслуживающего аппарата. Платный аппарат уменьшился на 153 единицы, при одновременном росте оборота на 40 проц. и усиленном расширении заготовительных операций. В прошлом году содержание аппарата к обороту товаров составляло 4,5 проц., в этом году—3,9 проц., уменьшение—на 0,6 проц. Командировочные расходы в прошлом году составляли к обороту товаров 0,2 проц., в этом году—0,1 проц.

Все расходы в целом, как зависимые, так и независимые, в прошлом году к обороту товаров составляли 8,8 проц., в этом году—8,5 проц. увеличение независимых расходов произошло за счет налогов и сборов, сумма которых увеличилась почти на 100.000 руб. по сравнению с прошлым годом.

В этом году увеличился размер накладных расходов на 0,12 проц. благодаря усилению транзитного завоза товаров в п. о., минуя центральные склады. Если в августе месяце сумма транзита составляла 7.000 руб., то в декабре она составляет 30.000 руб.

Финансовое состояние. Финансовое состояние характеризуется ростом баланса на 21 проц. (сумма баланса—1.412.700 р.). Соотношение заемных средств к своим 1 : 1. Сумма собственных средств в обороте составляет 322.400 руб.

За этот год получена прибыль в сумме 114.800 р. В общем финансовое состояние удовлетворительное.

Вот те результаты, которые достигнуты в этом году.

Шаевич

Итоги паевой и заготовительной кампании потребсистемы Бобруйского округа

Основной задачей, стоящей в настоящий момент перед кооперацией, является усиление финансового состояния потребсистемы и усиление заготовительной работы потребительской кооперации.

Эту задачу во всю широту поставило перед собой правление Бобруйского окрпотребсоюза, обсудив на заседании правления совместно с коопактивом сумму задания Белкоопсоюзом по сбору паевых взносов в 65 тыс. руб. Правление окрсоюза установило для сети задание в 85 тыс. руб., которые были разверстаны по обществам потребителей на основе экономической мощности района деятельности п. о., количества населения и условий работы потребобществ.

Подобным образом разверстана была и сумма задания по заготовкам.

Понимание серьезности задач, поставленных перед кооперацией, о необходимости выполнения суммы задания—вот характеристика выступлений кооператоров на первом совещании председетелей от 18 января 1928 г. по вопросу о паевой и заготовительной кампании.

Установка на широкое сознательное участие кооперированого населения в проведении всей работы через организацию кооп. актива—второй итог совещания.

Паевая и заготовительная кампания проходила боевым темпом.

Широкая раз'яснительная работа среди населения о необходимости пополнения паев и сдачи всего сырья кооперативу, проведение собраний пайщиков, совещание актива, собрания уполномоченных по переводу на 10-рубл. пай создали соответствующий перелом в настроении пайщиков, что являлось необходимым условием для выполнения задания.

Ход паевой и заготовительной кампании учитывался декадными сводками о работе, что давало возможность окрсоюзу следить за темпом работы в потребобществах и в случае ослабления ее немедленно командировать своего представителя для усиления проводимой кампании.

Всего собрано во время кампании во 2-м квартале 93.813 руб., что составляет 144 проц. задания БКС и 110 проц. задания правления окрсоюза (в течение 1-го квартала собрано 15.000 руб.).

Заготовлено экспортного сырья на сумму 62.309 руб. 28 коп., или 103 проц. задания Белкоопсоюза, зернопродуктов 924 тонны, что составляет 24,35 проц. задания, кожсырья крупного—66 проц. и мелкого—210 проц. задания, пушнины—166 проц., тряпья—90 проц. задания, а всего заготовлено зернопродуктов и сырья на 164.000 руб. (все сведения взяты без Случчины).

Совещание председателей правлений п. о. от 4 апреля, созванное для подведения итогов кампании, выделило для премирования 7 председателей п. о., которые наиболее успешно провели работу по сбору паев и заготовкам.

Совещание отметило, что интенсивность темпа собирания средств должна быть сохранена во всей дальнейшей работе.

Сбор средств от населения и заготовки должны войти в текущий повседневный план работы каждого п/общества.

100-проц. выполнение задания по сбору паевых капиталов и заготовкам, при необходимом условии сознательного участия в этой работе кооперированного населения, должно стать задачей каждого кооператива с учетом того, что каждая новая копейка поступающая в п. о., не только укрепляет его финансовое положение, но и превращает его в действительного участника того строительства, которое намечено партией и совластью в нашей стране.

Шериков

Итоги отчетно-перевыборной кампании по жилищной кооперации Бобруйщины

Отчетно-перевыборная кампания проходила между 15 февраля и 15 марта 1928 г.

В сравнении с прошлым годом отчетно-перевыборная кампания по низовой сети жилищной кооперации прошла организованно и планово.

Подготовительная работа, предшествовавшая отчетной кампании, была проведена вполне достаточная.

Планы проведения кампании, выработанные окржилсоюзом, согласовывались с соответствующими руководящими органами, как-то: окружкомом, горкомом, женотделом и окрпрофсоветом, путем постановки специальных информационных докладов ОЖС. Календарные планы и весь руководящий материал для низовой сети были разосланы своевременно. Вся работа по проведению отчетной кампании проводилась правлением ОЖС, не создавая специальных комиссий.

В отчетно-перевыборную кампанию перед жилкооперацией были поставлены следующие основные задачи:

1. Сосреточение общественного внимания вокруг жилищно-кооперативной работы.
2. Вовлечение в жилищно-кооперативную работу женщин и молодежи.
3. Удешевление строительства.
4. Укрепление выборного руководящего аппарата.
5. Освещение результатов работы среди кооперированных масс.

Руководство кампанией на районе осуществлялось райкомами КПБ(б) и профсоюзными организациями в помощь представителю ОЖС.

В отношении организационной и хозяйственной работы т-в отмечается полное укрепление кооперативов и оформление в самостоятельную кооперативную организацию.

В большинстве т-в отмечены крупные достижения в работе, в особенности по строительству и ремонтам, как в смысле обеспечения пайщиков жилплощадью, так и некоторые плюсы по удешевлению самого строительства. Основными источниками этого достижения являются укрупненное строительство, экономное израсходование новых материалов и использование на ремонтах старых.

На ряду с экономическим ростом, улучшением взаимоотношений значительно возросла активность пайщиков по сравнению с прошлым годом.

Большую заинтересованность выявили в особенности строительные кооперативы по вопросу дальнейшей работы и перспектив. На отчетно-перевыборных собраниях особенно живой интерес был проявлен в следующих вопросах:

а) рассмотрения отчетов правлений,
б) удешевления строительства,
в) распределения жилплощади в ЖАКТ'ах,
г) поднятия культурно-бытовой работы и особенно в подборе правлений и органов контроля.

В большей части отчетно-перевыборных собраний принимала участие посторонняя масса, которая интересовалась жизнью и работой жилищных кооперативов.

По всем т-вам к перевыборной кампании окржилсоюзом было произведено обследование по всем отраслям работы. Выявилось некоторое недовольство слабым отпуском кредитов, так как имел место случай,

когда кооператив имел свыше 10 проц. собственных средств и не получил кредитов. По всем т-вам, производившим строительство на средства фонда улучшения быта, приняты резолюции, категорически говорящие за оставление строительства предприятий за жилкооперацией. Недостатком является также и слабая работа комиссий при т-вах, в том числе и ревизионных. Было выявлено пережитое крайне напряженное финансовое состояние т-в, в особенности ЖСКТ, об'ясняющееся недостаточной плановостью, а частично и урезкой кредитов.

По проведенным перевыборным собраниям 8 ЖСКТ и 9 ЖАКТ результат перевыборов таков.

Присутствовало на перевыборах от 85 до 90 проц членов ЖАКТ, что указывает на большую активность членской массы в жилкооперации.

Сравнительная таблица присутствующих на отчетно-перевыборных собраниях (в процентах).

Тип товариществ	Социальное положение			Выступало в прениях	Присутств. не пайщик.	% явки к общему числу членов
	Рабоч.	Служащ.	Проч			
ЖСКТ	73,5	26,5	—	21,3	35 ч.	90—95
ЖАКТ	52,3	27,7	20	27,0	130 ч.	85—90

Избранный состав правлений на 1928 г. (в процентах).

Социальн пол.		В том числе женщин	По нац. составу			По возрасту				Членов партии
Рабоч.	Служ.		Бел.	Вел.	Евр.	До 24 л.	До 29 л.	о 39 л.	Свыше 40 л.	
67	33	13	37	3	60	15	25	53	7	67

Избранный состав ревкомиссий (в процентах).

По соц. пол.		Женщ.	По национ. составу			По возрасту				Членов партии
Раб.	Служ.		Бел.	Вел.	Евр.	До 24 л.	До 29 л.	До 39 л.	Свыше 40 л.	
32	68	—	36	12	52	20	45	30	5	50

Избранный состав уполномоченных ОЖС

Всего	По соц. пол		По национальн. составу				Мужчин	Женщин	По возрасту				По образов.	
	Рабоч.	Служ	Бел.	Вел.	Евр	Проч.			До 24 л.	До 29 л.	До 39 л.	выше 40 л.	Ср.	Низш.
57 ч.	36 ч.	21 ч.	21 ч.	1 ч	32 ч.	3 ч.	52 ч.	5 ч.	5 ч.	32 ч.	18 ч.	2 .	12 ч.	45 ч.

Членов партии . 34 ч.
Беспарт. . . . . 23 „

Обновление правлений и ревкомиссий произошло в значительной мере за счет рабочих и женщин. Работа правлений в большинстве случаев была одобрена, а в остальных—признана удовлетворительной.

Что касается итогов работы т-в за отчетный период, то их можно охарактеризовать следующим образом.

По имеющимся бланкам основного учета и материалам предвыборных обследований видно, что членов т-в на 1 января 1927 г. состояло 434 чел., а на 1 янв. 28 г.—1.220 чел. За год количество членов возросло на 181,1 проц. На ряду с этим мы имеем укрепление строительной жилкооперации, как организации рабочей, и увеличение в ней пролетарского влияния.

На 1 янв. 27 г.—раб. 67 проц., служ. 33 проц., чл. партии 20 проц.
На 1 янв. 28 г. „ 82 „ „ 18 „ „ „ 39 „

Паи во всех ЖАКТ'ах, за небольшим исключением, установлены в размере 10 руб. Получено в среднем на каждого члена ЖАКТ 5 р. 20 к., в ЖСКТ на каждого члена—104 р. — к. собственных средств.

Ремонтов произведено на сумму 85.296 р. в среднем на 1 янв. 28 г.

Каждый ЖАКТ произвел ремонтов за один год на сумму до 8.000 р.

Доходов от эксплоатации домовладений каждый ЖАКТ в среднем имеет 13.000 р.

В момент перевыборной кампании было произведено об'единение ЖАКТ, так что доходность этих т-в увеличилась, и расход, безусловно, уменьшился, и, они экономически стали более крепкими. Результат укрупненной деятельности будет выявлен в предстоящем отчетном периоде, и надо полагать,—положительный.

С. Клебанов

Обзор работы кустпромкооперации Могилевщины

Начало кооперированию Могилевского кустаря положено в 1923 году ссудо-сберегательным товариществом выдачей ссуд кустарям-одиночкам для укрепления их производства. Этот период для Могилевских кустарей может быть назван периодом „керенщины“, ибо правление товарищества состояло из представителей либерально-филантропической буржуазии Могилева.

Ссуды выдавались и лавочникам для улучшения их „производства“, и, пожалуй, им выдавалась ссуды скорее, чем кустарям, потому что они-де кредитоспособнее кустаря.

В том же 1923 году наступил и Октябрь Великий для Могилевских кустарей. Ссуды стали выдаваться исключительно трудящимся кустарям, и, наконец, лавочники были исключены из товарищества. Так завершился Октябрь у Могилевских кустарей.

Лишь в 1925 году, 25 августа, организовался союз кустарно-промысловых кооперативов Могилевщины.

На 1 октября 1926 года в члены союза входят 56 артелей, с числом членов 554, 5 закупочно-сбытовых товариществ и 4 ссудо-сберегательных, с числом членов в них 1520.

На 1 октября 1927 г. в члены союза входят 75 артелей, с числом членов в них 845, и 15 товариществ, с числом членов в них 2819, на сегодняшний день, 125 артелей, с числом членов в них 1.362, и 15 товариществ, с числом членов 3.037.

На первых порах возникновения союза задачей последнего было кооперирование одиночек-кустарей в артели, и, таким образом, образовались карликовые артели (не менее 5 чел. в каждой), согласно устава. Были случаи организации безжизненных, беспочвенных артелей, которые впоследствии распались. Задача дня союза—организовать артели, имеющие

право на существование, имеющие базу—наличие сырья, обеспечение сбыта и подходящий состав с точки зрения социально-имущественной, способный к коллективному труду, к коллективной жизни.

Кроме всего этого, союз держит курс на укрупнение, расширение и слияние однородных артелей.

В этой области работы мы имеем укрупненные артели в следующих производствах: металлическом, швейном, сапожно-заготовочном. Союзом охвачено 16 видов производства. Ближайшей задачей союза является организация следующих видов производства: галантерейного, овчино-шубного, шерстемойного, обувно-валяльного.

Все товарищества, с переходом на новый устав, являются кредитно-промысловыми товариществами. Функции их—обслуживание своих пайщиков (артелей и одиночек) ссудами (денежными и товарными), снабжение сырьем и сбыт выработанной пайщиками продукции.

Задачей товариществ является вовлечение пайщиками кустарей на все 100 проц., удешевление кредита (снижение проц.), проведение строго классовой линии при выдаче ссуд по кооперированию бедноты и т. д., вовлечение женщин и кустарной молодежи.

Союз рекомендует снабжение артелей в районе проводить исключительно через товарищества, взимая 2 проц. комиссионных+расходы по поездке (пропорционально закупленному товару), так как это удешевит сырье. Практиковалась закупка артелями самостоятельно, что увеличивало расходы, с одной стороны, а с другой, образовало пропасть между артелями и товариществами.

Артели и коллективы стали убежищем для спекулянтско-кулацких элементов.

При организации новых артелей члены просеиваются через трудовое сито, и нетрудовой элемент в артель не допускается.

Что же касается существующих артелей, то и здесь была произведена небольшая чистка, в результате которой некоторые члены были исключены.

Лозунгом дня является капиталонакопление в кооперации. Если до сих пор пай в артелях устанавливался произвольно, по усмотрению членов артели, то теперь установлен определенный твердый пай. Принцип—производственный, различный по городу, местечку и деревне.

Увеличен пай в союзе с 10 до 15 проц.

Прибыль по системе выражается в следующих суммах:

	В союзе	В товариществах	В артелях
В 1925-26 г.	13.412,82	5.338,97	21.230,68
„ 1926-27 г.	11.022,37	7.458,57	32.674,54

Кооперирование бедноты является боевой задачей, отражающей политику нашего пролетарского государства.

При распределении прибыли к отчетному году, наряду с другими фондами, выделен фонд по кооперированию бедноты в союзе, товариществах и артелях.

Этот фонд не может быть рационально использован каждой артелью в отдельности в виду мизерности его. Для более рационального использования этого фонда он будет сконцентрирован в союзном масштабе. То же самое и с культфондом.

Смолокурение в Белоруссии, богатой осмолом, играет и должно сыграть большую роль.

В Могилевском округе (вероятно, и во всей Белоруссии) идет лихорадочный стихийный рост смолокуренных артелей.

В 1926-27 г. было 3 артели с 6 котлами, членов—16.

В 1927-28 г. имеем 17 артелей с 25 котлами, членов—108.

Предполагается этой весной построить новых 17 котлов. Затем идет рост артелей за счет частников. Есть случаи построения заводов на близком расстоянии один от другого; не учитывается наличие осмола и очистителей.

Не будем пока касаться того, что наши „заводы" в виду кустарного построения их не утилизируют всего, что может и должно утилизироваться, и не выжимают из корней в достаточном количестве тех элементов, которые превращаются в валюту. Это вопрос завтрашнего дня. Сегодня мы, кроме указанного, должны поставить вопрос о превращении этих артелей в массовые вовлечением в них крестьянской массы корчевиков.

Показателем роста союза могут служить следующие цифры:

Обороты в 1925-26 г.	361.000 р.
„ „ 1926-27 „	990.000 „
„ за 1-е полуг. 1927-28 г.	863.000 „

Кустари обслуживаются страховой кассой (пока в городском масштабе).

В виду ограниченности в средствах она пока оказывает медицинскую и медикаментарную помощь. Назрел вопрос об оказании помощи во время временной утраты трудоспособности (по болезни) и протезной помощи.

Культработа - самый боевой и самый слабый фронт. До сих пор, кроме выписки газет и журналов, не сделано ничего. Союзом организованы 2 кружка: полит. и коопергр631амоты.

Задачи союза для дальнейшей работы должны быть следующие:

1. Повысить качество работы.
2. Установить твердую калькуляцию в артелях.
3. Создать институт производственных совещаний.
4. Удешевить продукцию за счет рационализации и механизации производства.
5. Держать курс на вовлечение женщин в артели, открывая специально женские артели и вливая их в общие артели.
6 Вовлекать молодежь в артели.

Для быстрейшего разрешения намеченных задач необходимо усилить культработу среди кустарей, ибо, как сказал В. И. Ленин, строй цивилизованных кооператоров при общественной собственности на средства производства, при классовой победе пролетариата над буржуазией—это есть строй социализма.

Ципeрман

По кустарно-промысловым артелям

(Смолокуренная артель «Октябрь», хут. Гребенево, Луполовского р-на)

В данное время в артель входит 13 членов, которые по социальному положению распределяются: крестьян—9 и кустарей—4; артель имеет 3 завода: один на хуторе Гребенево—состоит из 2 котлов с 4 вензами—змеевиками, для очистки скипидара и треневки; второй завод с одним котлом недавно откуплен от частника, на хут. Любужа, и третий завод с одним котлом устанавливается в дер. Заходы; последний начнет свою работу через 2 месяца. Все три завода будут перерабатывать 13.200 пуд. корчей в месяц, которые дадут красного скипидара 630 пуд., дегтю 1.200 пуд., общей стоимостью на 4.500 руб., плюс доход от переработки красного скипидара, а весь валовой доход за месяц выразится в 5.000 руб. Сумма вложенных средств в оборудование этих 3 заводов равняется 27.000 руб.; собственных же средств артель имеет 3.000 руб.; артель в смысле инициативы и расширения смолокуренного дела сделала очень многое, если принять во внимание незначительность собственных средств. Эта

положительная сторона за прошлые 9 м-цев поглощена той бесхозяйственностью, которая там существовала. За период времени с 20 апреля 1927 г. до 31 января 1928 г., т. е. за 9 месяцев, валовой доход выразился в сумме 22.470 руб.; расход же равняется, приблизительно, той же сумме. При правильной хозяйственной постановке дела, по имеющимся данным, выгонка одного котла должна дать чистой прибыли от 35 до 40 руб.; за этот период переработано 105 котлов корчей, которые должны были дать чистой прибыли, приблизительно, 4.000 руб.; между тем прибыли не видно. Причина скрывалась в неимоверно больших расходах: общий расход выразился в 22.000 руб., из которых на сырье ушло 9.000, а на остальные расходы 13.000 руб., в том числе на зарплату членам артели 3.500 руб. Артель могла легко сэкономить на наемной рабочей силе—1.500 руб., на извозчиках —1.000 руб., на спецодежде 300 руб. и статье «прочих расходов» 1.278 руб., а всего 4.078 руб., т. е. ту сумму, которая и составляет нормальную прибыль, и которая могла бы быть при более хозяйственном отношении к расходам. Основная причина такого положения лежит в отсутствии самодеятельности рядовых членов артели, которые мало интересовались производимыми расходами, а механически их подтверждали. Их логикой было: «получаю жалование—ну, и ладно».

В данное время сделан перелом как в настроении членов артели, так и в хозяйственной постановке дела. На 2 общих собраниях, где обсуждалось положение артели, члены ее убедились, насколько убийственно пассивное отношение рядовых членов к общему делу, и как вредно слепое повиновение своему старосте или правлению, без проверки и критики их действий. В отношении расходов собрание выработало норму максимальных расходов, превышение которых должно относиться за счет уменьшения заработка членов артели. Постановили совершенно отказаться от найма рабочей силы, а все работы производить исключительно силами самих членов артели; для увеличения собственных средств паевой взнос увеличен до 150 руб.

Данная артель имеет большие перспективы. Этому способствует выгодная кон'юнктура на рынке сбыта смолопродуктов; кроме того, окрестное крестьянство будет иметь доход от продажи корчей ежемесячно, приблизительно, 1.500 руб. Но это развитие сможет пойти по правильному пути только при точном исполнении тех постановлений и указаний, которые даны обследованием Могпромсоюза, а гарантией этого исполнения могут и должны служить, в первую очередь, активность и самодеятельность всех членов артели; опыт 9-месячной работы должен служить предостерегающим моментом против безразличного отношения рядовых членов артели к своей организации. Основным лозунгом артели на данном этапе ее развития должно быть: «побольше контроля и проверки»; в этом залог успешной работы артели в дальнейшем.

КООПЭРАЦЫЯ ЗА МЕЖАМІ

Карл Біттэль

Спажывецкія таварыствы за межамі

(Сэрыя артыкулаў)

ФРАНЦЫЯ

Спажывецкі коопэрацыйны рух ва Францыі знаходзіцца на больш нізкай ступені, чым у іншых дзяржавах. Организацыйна распылены, з анархісцкай ўстаноўкай, як і ўвесь францускі рабочы рух, ён, ня гледзячы на вялікую колькасьць членаў, зьяўляецца экономічна больш слабым. Маецца вельмі многа невялікіх і зусім нязначных спажывецкіх таварыстваў. Нават у невялікіх гарадох існуюць самастойныя саюзы, якія праводзяць працу роўналежна і мяшаюць адзін другому разьвівацца. Яшчэ да вайны, у 1912 годзе, быў утвораны у Парыжы нацыянальны саюз спажывецкіх коопэратываў, але яму яшчэ і да гэтага часу не ўдалося ахапіць большасьць саюзаў, запраўды рэорганізаваць коопэрацыйны рух і паставіць дзелавую працу на адпаведную вышыню.

Француская коопэрацыйная статыстыка значна адстала. Зьвесткі за 1926 г. апублікаваны толькі цяпер. Па гэтых даных, ва Францыі маецца 3500 спажывецкіх саюзаў з 2,2 млн. членаў. Да нацыянальнага саюзу належыць толькі 1.488 спажывецкіх т-ваў з 1,3 млн. членаў. Вельмі маруднае разьвіцьцё коопэрацыйнага руху апошніх гадоў характарызуецца наступнымі статыстычнымі данымі

ПАКАЗАЦЕЛІ	1914 г.		1924 г.		1926 г.	
	Усяго	З іх у нац. саюзе	Усяго	З іх у нац. саюзе	Усяго	З іх у нац. саюзе
Спажывецкіх т-в	2.980	894	3.648	1.558	3.500	1.488
Колькасьць членаў (у тысячах)	865	254	2.153	1.352	2.203	1 377
Зварот у млн. франкаў	318	111	2.145	1.402	2.936	1 899

Да гэтых лічбаў патрэбны тлумачэньні. За апошнія гады лік спажывецкіх т-ваў паменшыўся дзякуючы таму, што найбольш слабыя супынілі сваё існаваньне ці аб'ядналіся ў больш буйныя. Памяншэньне іх ліку сьведчыць аб праходзячым процэсе концэнтрацыі і пагэтаму павінна быць расцэнена як станоўчае зьявішча. Лік членаў т-ваў, якія ўваходзяць у нацыянальны саюз, узрос больш значна, чым у „дзікіх" т-вах. Сярэдняя колькасьць членаў па гэтых т-вах складае 1.015 чал. і зьяўляецца вельмі нязначнаю, хаця яна і перавышае сярэднюю колькасьць—423 чалавекі—у „дзікіх" коопэратывах. Характэрна, аднак, тое, што ў той час, як нацыянальны саюз за апошнія два гады паказвае павялічэньне зваротаў на 35,4 проц. „дзікія" даюць адпаведнае павялічэньне на 39,6 проц. Сярэдні зварот на кожнага члена нацыянальнага саюзу складае 1.404 франкі у год. Ён таксама зьяўляецца вельмі нязначным і перавышае ўсяго на 65 франкаў адпаведную лічбу ў „дзікіх". Усе гэтыя лічбы даюць вельмі неспагадны малюнак разьвіцьця францускага спажывецкага коопэрацыйнага руху.

Яшчэ больш няўцешны малюнак атрымоўваецца, калі мы параўнаем з году ў год павялічваючыся індэкс цэн, які паказвае з 1924 да 1926 году такія скачкі: 4.488, 4.766 і 5.846. Гэтым таксама значна затрымоўваецца разьвіцьцё коопэрацыйнага руху.

Што датычыцца соцыяльнага характару францускіх спажывецкіх саюзаў, дык неабходна зазначыць, што да нацыянальнага саюзу прымы-

каюць рабочыя спажывецкія саюзы, якія розьняцца сваім сэкцыйным характарам і слабым праяўленьнем тэндэнцыі да ўтварэньня буйных працаздольных саюзаў з слабодным доступам члецтва. Яны становяць сабою дробныя самаабмежаваныя прадпрыемствы, якія прымушаны весьці конкурэнтную барацьбу з усё прогрэсуючымі буйнымі прадпрыемствамі і філіяламі буйнага гандлю. З 1.500 спажывецкіх саюзаў, якія ўваходзяцы у склад нацыянальнага саюзу, толькі 47 зьяўляюцца найбольш буйнымі і набольш моцнымі. Аб іх мы будзем гаварыць асобна. Неорганізаваныя ў які-небудзь цэнтральны саюз так званыя „дзікія" саюзы зьяўляюцца ў большасьці выпадкаў рамесьніцкімі спажывецкімі організацыямі прадпрыемцаў так званых „Патрональных т-в" і носяць фашысцкі і хрысціянскі характар.

У мэтах стымуляваньня навейшага спажывецкага руху ва Францы: цэнтральным саюзам, т-вам аптовых закупак і коопэрацыйным банкам з часу вайны субсыдыруецца многа так званых т-в садзейнічаньня. Гэтая палітыка ўзьнікла ў час вайны, і адпаведныя т-вы карыстаюцца дзяржаўнымі крэдытамі. Усё-ж, ня гледзячы на шматразовую дапамогу, разьвіцьцё гэтых 47 саюзаў не паказвае вялікіх посьпехаў.

	1920 г.	1922 г.	1924 г.	1926 г.
Спажывецкіх т-в	47	47	48	47
Разьмеркавальн. пунктаў	1.792	2.317	2.554	2.543
Членаў	40.196	504.559	567.680	568.161
	Франкі			
Намечаны (падлягаючы ўнясеньню) капітал	34.720.107	50.062.207	58.609.921	61.336.584
Унесены капітал	24.556.442	37.683.420	44.885.897	49.587.978
Зварот	397.702.314	432.980.792	579.149.899	780.373.524

За шэсьць гадоў павялічэньне было вельмі нязначнае.

Колькасьць членаў, якая дала некаторае павялічэньне ў 1925 г., цяпер зноў павялічылася, затое лік разьмеркавальных пунктаў, які складаў у 1925 г. 2.564 адзінкі, паменшыўся на 21 краму. Капіталы слабыя. Звароты за 1920-26 г.г., хаця і паказваюць павялічэньне на 96,2 проц., але ня трэба пры гэтым выпускаць з-пад увагі таго, што за той жа час адбылося павялічэньне індэксу цэн з 3.973 да 5.846, г. зн. на 47,1 проц.

Цікавыя вывады можна атрымаць пры разгледжаньні трох найбольш буйных саюзаў, уваходзячых у нацыянальны саюз (зьвесткі за 1926 г.):

Горад	Назва	Колькасьць членаў	Колькасьць крам.	Зварот у млн. фр.
Бар-ле-Дзюк	Саюз коопэрат.	85.000	415	117
Парыж	„ „	84.000	292	93
Аменьен	Саюз	42.000	116	60

Гэта тры самыя буйныя саюзы. Яны, бязумоўна, самыя станавітыя аптовыя гандлёвыя організацыі, але нават і прыблізна яны ня могуць раўнацца з буйнымі саюзамі іншых краёў Эўропы.

Таварыства аптовых закупак існуе з 1906 г. У ім мала чым больш членаў, як у нацыянальным саюзе, але іх звароты вельмі нязначныя: у 1926 г. усяго 457 млн. франкаў, у мінулым 1927 г. — 556 млн. франкаў. Калі параўнаць гэтыя лічбы з уласным зваротам нацыянальнага саюзу, які склаў 1.900 млн. франкаў, дык убачым, што вынікі працы таварыства аптовых закупак зьяўляюцца слабымі. Уласная продукцыя т-ва аптовых закупак нязначная—23 млн. у год. Акрамя праўленьня, ў Парыжы маецца 11 агэнтур у провінцыі.

ДАРАДЧЫ АДДЗЕЛ

Рэзолюцыя сэсіі савету Белсельсаюзу ад 23-25 сакавіка 1928 г.

аб дзейнасьці сыстэмы с.-г. коопэрацыі ў 1926-27 г.

1. За справаздачны год нізавая сець аб'яднаньняў павялічылася з 1013 коопэратываў да 1273, ці на 25 проц. Павялічэньне сеці ішло, галоўным чынам, за лік росту вытворчых відаў коопэратываў, лік якіх на 1 кастрычніка 1927 г. дасягнуў 918, замест 678 на 1 кастрычніка 1926 г. Асабліва шпарка ўзрастала сець малочных арцеляў і машынных т-ваў, што гаворыць аб тым, што гэтыя віды аб'яднаньняў маюць у цяперашні час глебу для свайго далейшага разьвіцьця.

2. Побач з агульным ростам нізавой вытворчай сеці, апошняя ўцягнута ў сыстэму коопэрацыі толькі на 27 проц., а 28 застаецца ў становішчы „дзікіх“ коопэратываў, што тлумачыцца недастатковым організацыйным і гаспадарчым абслугоўваньнем.

3. На 1 кастрычніка 1927 г. коопэравана 285.595 сялянскіх двароў, ці 35,87 проц. усіх двароў у БССР. Супраць мінулага году коопэраваньне павялічылася на 10,55 проц., які прырост зьяўляецца больш высокім, чым ва ўсе папярэднія гады.

4. Пры агульным узросьце коопэраваньня апошняе ў асноўным ішло за лік сельска-гаспадарчых крэдытных т-в і вельмі ў слабай ступені за лік вытворчай сеці. З 35,87 проц. коопэраваных двароў на долю вытворчай сеці падае толькі 4,17 проц. Гэта гаворыць аб тым, што вытворчыя віды аб'яднаньняў, ня гледзячы на свой шпаркі чысьлены ўзрост, да цяперашняга часу ня сталі яшчэ масавай формай аб'яднаньня, а зьяўляюцца аб'яднаньнямі параўнаўча дробнага характару. У сярэднім налічваецца членаў: у малочных арцелях—73 пайшчыкі, машынных т-вах—14 жывёлаводчаскіх—28.

5. Соцыяльна-маёмасны склад пайшчыкаў крэдытных т-в здавальняючы, у вытворчых жа відах коопэратываў ён не здавальняючы. Пры значным процанце ўдзелу ў гэтых аб'яднаньнях заможных гаспадарак адносная вага беднаты не дастатковая: у машынных т-вах бедната складае 19 проц., насенаводных—15,6 проц., жывёлаводчаскіх—15,6 проц. і малочных арцелях—22,4 проц.

6. Па гаспадарчай дзейнасьці паасобных звеньняў сыстэмы неабходна адзначыць:

а) звароты крэдытнай сеці па пазычковых і снабжэнчаска-збытавых опэрацыях, у параўнаньні з мінулым годам, узрасьлі на 61,1 проц.;

б) у агульнай суме выданых пазычак павялічылася адносная вага доўгатэрміновых пазычак: на 1 кастрычніка 1927 г. суадносіны доўгатэрміновых пазычак раўняюцца 1:1,09, замест 1:2 на 1 кастрычніка 1926 г.;

в) процант скарыстаньня пазык на крэдытаваньне насельніцтва павялічыўся ва 22 проц.;

г) павялічылася сувязь у снабжэнчаскай і збытавой рабоце з сваімі саюзамі: на 1 кастрычніка 1927 г. яна складае па снабжэньні 54,1 проц., а па збыту—46 проц., замест 46,4 проц. і 31,3 проц. на 1 кастрычніка 1926 г.;

д) пашыралася дзейнасьць малочных арцеляй, і павялічылася вырабляемая імі продукцыя: сярэдняя нагрузка малаком аднае арцелі на 1 кастрычніка 1927 г. роўна 74.445 кгр. і павялічылася, у параўнаньні з мінулым годам, на 101 проц.; палепшылася якасьць вырабляемай продукцыі, і павялічылася сувязь некаторых арцеляй па збыту малочнай продукцыі (у Магілёўскай і Гомельскай акругах яна даведзена амаль што да 100 проц.); павялічылася организацыйнае абслугоўваньне малочных арцеляй з боку саюзаў за лік павялічэньня інструктароў і якаснага паляпшэньня іх працы;

е) у опэрацыйнай працы саюзаў побач з яе пашырэньнем, у параўнаньні з мінулым годам (на 18 проц. у акрсельсаюзах і на 38 проц. у Белсельсаюзе), паложан пачатак некаторай плянавасьці;

ж) гаспадарчая сувязь акрсельсаюзаў з сваімі членамі ўзрасла: па снабжэньні—да 73,4 проц. з 66,2 і па збыту—да 75,5 проц. з 61 проц. у мінулым годзе; сувязь Белсельсаюзу з акрсельсаюзамі па снабжэньні дасягнула 87,7 проц. супраць 68,2 проц. у мінулым годзе;

з) пашырыўся мэтад транзытнага завозу тавараў; так, па Белсельсаюзу транзытны завоз за справаздачны год выказаўся на 58 проц., у той час як у мінулым годзе ён складаў толькі 17 проц.;

и) выявілася некаторае зрушэньне ва ўстанаўленьні гаспадарча-грашовай дысцыпліны ў рабоце саюзаў з Белсельсаюзам і са сваёй нізавой сецьцю.

7. Роўналежна з адзначанымі становымі бакамі неабходна констатаваць:

а) па крэдытнай сеці: недастатковую ўвагу да збытавой работы, якая займае толькі 23 проц. у агульным таваразвароце, і недастатковую іх сувязь з саюзамі па лініі збыту; недастатковую плянавасьць у рабоце і адсутнічаньне ў ёй дастаткова правільнай пастаноўкі, дзякуючы чаму 61 аб'яднаньне з агульнага ліку іх 197 закончылі год стратна; высокія накладныя і агульныя выдаткі;

б) па малочнай сеці: няроўны ўдзел пайшчыкаў у вытворчасьці арцеляй; сама-тужны тып заводаў, недастатковае іх абсталяваньне і нагрузка сыравінаю, высокія накладныя выдаткі па вытворчасьці, адсутнічаньне стандарту вырабляемай продукцыі; недахоп кваліфікаванага тэхнічнага пэрсоналу, вельмі нязначны ўдзел уласных сродкаў у вытворчасьці; нярэнтабельнасьць працы большай часткі заводаў, асабліва ў вакругах Віцебскай, Мазырскай і Полацкай;

в) астатнія віды вытворчых коопэратываў па характары і напрамку працы не зьяўляюцца яшчэ аб'яднаньнямі, аграмаджваючымі вытворчыя процэсы сялянскай гаспадаркі, і маюць у працы шэраг недахопаў; гаспадарчая сувязь гэтых аб'яднаньняў з сваімі саюзамі вельмі слабая; асабліва гэта датычыцца садова-гародных, насеннаводчых, жывёлагадоўчых і мэліорацыйных т-в;

г) па саюзах і Белсельсаюзу: вельмі слабае абслугоўваньне сваёй нізавой сеці, што тлумачыцца, з аднаго боку, недахопам інструктароў і слабай іх кваліфікацыяй, многавіднасьцю абслугоўваемай імі сеці і вялікаю нагрузкаю па ліку коопэратываў на кожнага інструктара і, з другога боку, няізжытаю яшчэ тэндэнцыяй з боку кіраўнікоў саюзаў зьвязваць працу інструктарскага пэрсоналу з працай апарату саюзаў, а не на мясцох;

д) забесьпячэньне саюзаў концэнтраванымі кармамі і мэталямі Белсельсаюзам праводзілася слаба; уся гаспадарчая праца саюзаў і Белсельсаюзу праходзіла без складаньня ня толькі паквартальных, але ў некаторых выпадках і гадавых опэрацыйна-грашовых плянаў, без своечасовага аналізу і вывучэньня працы, дзякуючы чаму нават тыя з яе галін, якія па ўмовах коньюнктуры маглі быць рэнтабельнымі, аказаліся стратнымі

Мелі месца з боку акрсельсаюзаў і такія факты, як адмаўленьне ад выкупу і атрыманьня тавараў, якія накіроўваліся ім Белсельсаюзам па іх жа плянавых заяўках; заяўкі несваечасова забясьпечваліся задатачнымі сродкамі; выступленьні саюзаў на загатоўчым рынку; несваечасовая засылка Белсельсаюзам тавараў і замена аднаго асортыменту тавараў другім. Усё гэта парушала плянавую працу сыстэмы, уносіла перабоі і выклікала грашовыя труднасьці:

а) пленум савету констатуе, што грашовае становішча крэдытнай сеці ў параўнаньні з мінулым годам некалькі палепшылася: узрасьлі паявыя і іншыя ўласныя сродкі, павялічылася іх адносная вага і ў вытворчым звароце, паменшыўся процант нярухомых сродкаў; укладныя опэрацыі таксама пашырыліся як у сумарным выражэньні, гэтак і па колькасьці прыцягнутых укладаў. На 1 кастрычніка 1927 г. уклады складалі 4,8 проц. сумы зводнага балянсу супраць 3,2 проц. у мінулым годзе;

б) грашовае становішча астатніх відаў аб'яднаньняў такое, што яно ні ў якой меры не забясьпечвае далейшага нормальнага разьвіцьця іх працы;

в) грашовае становішча акрсельсаюзаў, за выключэньнем Гомельскага, ня ледзячы на некаторае аздараўленьне іх балянсаў за лік сьпісаньня і выдачы доўгатэрміновых пазык, прадаўжае заставацца вельмі напружаным; праца вядзецца выключна на запазычаныя сродкі. Гаспадарчы год па усіх саюзах, акрамя Гомельскага, закончан са стратаю ў суме 334,3 тыс. руб.;

г) напружанае становішча акрсельсаюзаў патрабавала з боку Белсельсаюзу аказаньня ім як сталага грашовага падтрыманьня, гэтак і ўсялякіх ільгот у галіне опэрацыйнай працы, што ў сваю чаргу прывяло і Белсельсаюз да такога-ж напружанага грашовага становішча.

На падставе адзначаных момантаў далейшае організацыйна-гаспадарчае разьвіцьцё павінна ісьці па лініі ажыцьцяўленьня наступных мерапрыемстваў.

А. У галіне організацыйнай

1. Праўленьню Белсельсаюзу прыняць усе меры да выкананьня ў гэтым годзе пляну пабудаваньня сеці нізавых аб'яднаньняў і вытворчага коопэраваньня сялянства.

2. Адначасова з утварэньнем новых коопэратываў уцягнуць у саюзы існуючыя „дзікія“ аб'яднаньні, у тым ліку і здаровыя мэліорацыйныя т-вы.

3 Зьвярнуць увагу на соцыяльна-маемаснае паляпшэньне складу пайшчыкаў у вытворчых відах коопэратываў, асабліва ў малочных арцелях, машынных і насеннаводных т-вах; у бягучым годзе бядняцкі склад іх павінен быць даведзен да 40 проц.

4. Пасіліць організацыйна-гаспадарчае абслугоўваньне сыстэмы. Гэта пасіленьне павінна ісьці, па-першае, шляхам вылучэньня некаторых спэцыяльных відаў аб'яднаньняў у самастойныя саюзы і, па-другое, павялічэньня кадру інструктароў-спэцыялістых. У гэтым годзе ў маі-чэрвені павінна быць вылучана малочная коопэрацыя і ўтвораны саюзы—цэнтральны і ў акругах: Гомельскай, Віцебскай і Магілеўскай; каляндарныя тэрміны організацыі гэтых саюзаў даручаецца ўстанавіць прэзыдыуму савету сумесна з праўленьнем Белсельсаюзу.

5. Павесьці падрыхтоўчую працу да арганізацыі самастойных колгаснага і садова-гароднага саюзаў.

6. Прыняць меры да выкананьня не пазьней 11 студзеня пастановы ліпнёвай сэсіі савету па арганізацыі Менскага крэдытнага саюзу.

7. З прычыны грашовай слабасьці саюзаў апошнія ня могуць уласнымі сіламі утварыць неабходнага кадру інструктароў-спэцыялістых; гэты кадр павінен быць утворан перш за ўсё за лік абслугоўваемай нізоўкі, і ў прыватнасьці—за лік саміх саюзаў, а таксама і дзяржаўных асыгнаваньняў. Бельсельсаюзу распрацаваць практычныя формы прыцягненьня сродкаў ад нізоўкі і саюзаў і паставіць пытаньне ў адпаведных дзяржаўных органах аб асыгнаваньні ў новым бюджэтным годзе неабходных сродкаў на ўзмацненьне арганізацыйнага абслугоўваньня.

8. Прыняць меры да таго, каб праца інструктароў зьвязвалася з абслугоўваньнем месц, а не концэнтравалася ў апараце саюзаў. Адначасова прыняць меры да якаснага паляпшэньня інструктарскай працы. Даручыць праўленьню Белсельсаюзу ў бягучым годзе, у пэрыод найбольшага зацішша ў працы, пры Белсельсаюзе арганізаваць усебеларускія інструктарскія курсы працягам ад аднаго да паўтара месяцаў. Да арганізацыі і правядзеньня курсаў прыцягнуць Наркомзем, Белсельбанк акрсельсаюзы і іншыя зацікаўленыя ведамствы і ўстановы. Праўленьню своечасова паклапаціцца аб адшуканьні патрэбных сродкаў і распрацоўцы програмы.

9. Адначасова з гэтым, для прыбліжэньня працы Віцебскага коопэрацыйнага тэхнікуму да інтарэсаў і запатрабаваньняў сельска-гаспадарчай коопэрацыі, даручыць праўленьню саюзаў паставіць перад Наркомасьветы пытаньне аб рэорганізацыі програм і навучальных плянаў тэхнікуму з тым, каб ён выпускаў ня толькі шчотных работнікаў, але і работнікаў па абслугоўваньні гаспадарчага боку дзейнасьці нізоўкі, як крэдытнай сеці, гэтак і спэцыяльных відаў коопэратываў. Разам з гэтым паставіць перад Наркомасьветы і Наркомзему пытаньне аб арганізацыі пры беларускай сельска-гаспадарчай акадэміі штогодна трохмесячных курсаў для падрыхтоўкі выпускаемых студэнтаў да практычнай работы ў сельска-гаспадарчай коопэрацыі.

10. Для коопэрацыйнай падрыхтоўкі новага актыву нізавой сеці даручыць праўленьню Белсельсаюзу прыняць меры да арганізацыі і правядзеньня кароткатэрміновых акруговых і раённых курсаў для праўленьняў, заг. комісій і шчотных работнікаў.

11. Даручыць праўленьню саюзу распрацаваць пытаньне аб перанясеньні тэрмінаў перавыбарчых кампаній у сельска-гаспадарчай коопэрацыі і ўзгадніць гэта пытаньне з адпаведнымі органамі.

12. Праўленьню прыняць меры да арганізацыі культурна-асьветнай працы ў сельска-гаспадарчай коопэрацыі, з якою мэтаю пасіліць арганізацыйны апарат спэцыяльным работнікам інструктарам-культурнікам.

Б. У галіне опэрацыйна-грашовай работы:

1. Констатуючы, што даныя праўленьню саюзу ліпнёвай сэсіяй савету ў адносінах опэрацыйна-грашовай працы сыстэмы дырэктывы выкананы ў самай нязначнай частцы, прапанаваць праўленьню Белсельсаюзу прыняць меры да арганізацыі і выпраўленьня опэрацыйнай дзейнасьці сыстэмы ў адпаведнасьці з дадзенымі ліпнёвай сэсіяй дырэктывамі.

2. Даручыць праўленьню Белсельсаюзу дабіцца таго, каб арганізацыйна-вытворчыя пляны акрсельсаюзаў і Белсельсаюзу на наступны год былі складзены, разгледжаны і зацьверджаны адпаведнымі органамі своечасова. У аснову складаньня плянаў павінны быць абавязкова паложаны пляны і заяўкі нізавых аб'яднаньняў. Акруговымі саюзамі павінна аказвацца практычная дапамога нізавой сеці праз інструктарскі апарат у справе складаньня і абаснаваньня нізоўкай сваіх плянаў. Белсельсаюзу распрацаваць адзіную форму складаньня плянаў нізавою сецьцю і саюзамі і своечасова разаслаць яе на месцы для кіраўніцтва.

3 Праўленьню Белсельсаюзу прыняць меры да таго, каб уся збытавая праца па асноўных культурах і продуктах праводзілася саюзамі праз Белсельсаюз.

4. У адносінах грашовага ўзмацненьня сыстэмы павінен быць праяўлен самы рашучы ўплыў саюзаў на нізавую сець па зьбіраньні яго паявых і спэцыяльных узносаў ва ўстаноўленым разьмеры. Дапушчаць растэрміноўкі паю толькі запраўды бядняцкім гаспадаркам. Для пасьпяховага правядзеньня гэтай працы неабходна складаць квартальныя пляны збору паявых узносаў па ўсіх відах аб'яднаньняў і правяраць іх выкананьне.

5. Грашовае аздараўленьне сыстэмы павінна ісьці таксама па лініі рацыяналізацыі працы скарачэньня выдаткаў (адміністрацыйныя выдаткі павінны быць зьніжаны на 20 проц. супраць мінулага году), вызваленьня сродкаў, завязаных у імобільных актывах, і спагнаньня завінавачанасьці па дэбіторскіх рахунках, пазыках і інш.

6. Адначасова з ажыцьцяўленьнем паказаных мерапрыемстваў неабходна дабівацца таксама дзяржаўнай дапамогі. Праўленьню саюзу паставіць перад адпаведнымі дзяржаўнымі органамі пытаньне аб уключэньні ў бюджэт рэспублікі на наступны гаспадарчы год неабходных сродкаў на пакрыцьце маючыхся страт і ўтварэньне асноўных капіталаў.

7. Рэвізыйнай камісіі і прэзыдыуму савету наглядаць за сваечасовым і поўным выкананьнем даных дырэктыў.

Правілы прыёму у Беларускі дзяржаўны коопэрацыйны тэхнікум

(*на 1928-29 навучальны год*).

1. У 1928-29 навучальным годзе ў коопэрацыйны тэхнікум будзе залічана 45 асоб на 1-шы курс.

2. Залічвацца будуць выключна практычныя працаўнікі коопэрацыі па командыроўках ад коопэрацыйных сыстэм (на блянках Народнага Комісарыяту Асьветы, якія будуць разасланы коопэрацыйным сыстэмам).

3. Узрост командыруемых у коопэрацыйны тэхнікум павінен быць ня ніжэй 18 год.

4. Аб'ём ведаў паступаючым пажадана мець за поўную сямёхгодку, але ні ў якім разе ня ніжэй 5-й групы сямёхгодкі. У гэтым аб'ёме і будуць праводзіцца іспыты па матэматыцы, прыродазнаўстве, грамадазнаўстве і беларускай мове. Пры залічэньні перавага будзе аддана кандыдатам з большым стажам коопэрацыйнай працы.

Увага. Командыраваныя кандыдаты, якія скончылі сямёхгодкі ў 1926-27 г., ад іспытаў аслабаняюцца.

5. Прыём заяў командыраваных і докумэнтаў тэхнікумам праводзіцца з 1-га ліпеня па 15-е жніўня 1928 г.

6. Да заяў на імя прыёмачнай камісіі пры коопэрацыйным тэхнікуме дакладаюцца наступныя дакумэнты:

а) командыроўка,

б) аб узросьце (мэтрыка),

в) аб адносінах да вайсковай павіннасьці (для мужчын прызыўнога ўзросту),

г) аб адукацыі,

д) мэдыцынскае пасьведчаньне аб тым, што стан. здароўя паступаючага дазваляе працаваць па выбранай ім спэцыяльнасьці,

е) анкета па форме паступаючых у тэхнікумы, завераная командыруючай організацыяй альбо савецкай установай ня ніжэй раённага маштабу (РВК).

Увага. Паказаныя вышэй докумэнты належыць падаваць толькі ў першапісах: да заяў дакладаць 2 маркі па 8 кап. для адказаў.

7. Прыёмачная і іспытацельная комісіі пры тэхнікуме будуць працаваць з 15-га па 20-е жніўня 1928 года. Пачатак заняткаў—з 1-га верасьня.

8. Мэдычны агляд будзе рабіцца ў час іспытаў.

Аб урэгуляваньні летніх перавозак

(*Абежнік усім ЦРК, і гарадзкім і сельск.-спаж. таварыствам*)

Для урэгуляваньня і ўзмацненьня ў летні час драўляных перавозак, тарыфны комітэт пастанавіў зьнізіць каштоўнасьць тарыфу, пачынаючы з 1 мая па 1 кастрычніка г/г., на 10 проц. процію існуючаго ільготнага тарыфу № 100 і павялічыць гэтакі з 1 кастрычніка па 1 мая на 5 проц., так што розьніца каштоўнасьці правозу дроў у летні час складае 15 проц., што, зразумела, пры летніх перавозках патаніць каштоўнасьць дроў.

З прычыны памянёнага рэкомэндуем скарыстаць чыгуначны транспорт у летні час для перавозкі паліва для патрэб рабочых і служачых. (Сборник тарифов, № 470 от 23 мая 1928 г., § 752).

Старшыня Белкоопсаюзу *Наўлянскі*

Загадчык вучотна-трансп. часткі БКС *Каган*

Інструкцыя аб паянамнажэньні ў жыльлёва-будаўнічых коопэрацыйных т-вах БССР

1. Пай у жыльлёва-будаўнічых коопэрацыйных т-вах, згодна пастановы 2-га Усебеларускага зьезду ўпаўнаважаных жыльлёвай коопэрацыі ад 6—9 ліпеня 1927 г., устанаўляецца ў разьмеры 50 рублёў.

2. Паявы капітал падзяляецца: на будаўнічы, г. зн. сродкі, якія павінны быць уложаны ў будаўніцтва жыльлёва-будаўнічымі коопэрацыйнымі т-вамі, згодна загаду ЦВК і СНК БССР ад 4 студзеня 1928 году, які дае права на атрыманьне пазыкі і пазычны капітал, г. зн. сродкі, з якіх пагашаецца атрыманая пазыка.

3. Будаўнічы капітал падзяляецца на два ўзносы: першы—да атрыманьня кватэры (арт. 3 табліцы), які ўносіцца што-месячна ўзносамі (арт. 4 табліцы) другі—па атрыманьні кватэры (арт. 5 табл.) вызначае астатак проценту, падлягаючы аплаце па ўсяленьні (арт. 6 табл.) і тэрмін растэрміноўкі гэтай выплаты (арт. 2 табл.), а таксама ўтанаўляе агульны разьмер проценту для пайшчыка, згодна яго заробку (арт. 2 табл.). Так, прыблізна, пайшчык з заработкам у 40 руб. у месяц з каштоўнасьцю кватэры 2.000 руб. павінен унесьці 10 проц., што складае 200 руб., з якіх да атрыманьня кватэры павінна быць унесена 2 проц.—40 рублёў, па 2 рублі 50 кап. у месяц, а астатнія 8 проц.—160 рублёў павінны быць унесены на працягу 3-х гадоў па ўсяленьні ў кватэру.

4. Па пакрыцьці паявога будаўнічага ўзносу пайшчык пачынае пакрываць пазыку, якая ўносіцца згодна наступнай табліцы:

Месячны заработак у рублёх	Для драўняных будынкаў	Для каменнай будоўлі
Ад 40 да 80 руб.	45 гадоў	60 гадоў
„ 80 „ 120 „	40 „	55 „
„ 120 „ 150 „	35 „	50 „
„ 150 „ 200 „	30 „	45 „
„ 200 „ 250 „	25 „	40 „
і звыш. 250 руб.	20 „	35 „

Ў в а г і: 1. Вышэйпаказаныя тэрміны лічацца з моманту ўсяленьня ў кватэру.

2. Акрамя паявых ўзносаў будаўнічага і пазычнага капіталу, пайшчыкі, атрымаўшыя кватэры, нясуць поўнасьцю выдаткі па эксплёатацыі, проценты па пазыцы, страхоўку і г. д.

Старшыня Савету Жыльлёвай Коопэрацыі БССР **Бэнэк.**

Старшыня Праўленьня БЖС **Левін.**

Табліца разьмераў і тэрмінаў паянакапленьня ў будаўнічым капітале ў РЖБКТ Беларусі

Пайшчыкі з заработкам у месяц	Агульны процант будаўнічага капіталу да каштоўнасьці кб. м. здабываемага памяшканьня	З паказанага ў п. 2 абавязковае мінімальнае паянакапленьне да атрыманьня кватэры ў проц.	Процант, паказ. у п. 3-м, уносіцца штомесячна па ўглядзе праўл. зацьвердж. сход., ня ніжэй наст.	Проц. будаўнічага капіталу, выплачваемага пайшчыкам па ўсяленьні ў кватэру	Максымальны тэрмін выплаты проц., паказ. у п. 5-м
1	2	3	4	5	6
40 р.	10	2,0	2,5	8,0	3 гады
50 „	10	2,5	3,0	7,5	3 „
70 „	10	3,5	4,0	6,5	2½ г.
90 „	10	4,5	5.0	5,5	2½ „
100 „	10	5,0	5,5	5,0	2½ „
110 „	10	5,5	6,0	4,5	2½ „
120 „	10	6,5	6,0	3,5	2½ „
130 „	10	6,5	7,5	3,5	2 гады
140 „	10	7,0	8,0	3,0	2 „
150 „	10	7,5	8,5	3,5	2 „
160 „	11	8,0	9,0	3,0	1 год
170 „	12	8,5	9,5	3,5	1 „
180 „	13	9,0	10,0	4,0	1 „
190 „	14	9,5	11,0	4,5	1 „
200 „	15	10,0	15,0	5,0	1 „
225 „	20	15,0	20,0	5,0	1 „
250 „	25	20,0	25.0	5,0	1 „

КРЫТЫКА І БІБЛІОГРАФІЯ

М. Наўлянскі: „Коопэрацыя і сялянка“ (Бібліотэка работніцы і сялянкі). Выданьне 2-ое, папраўленае. Беларускае Дзяржаўнае Выдавецтва. Менск 1927. Стар 48. Цана 20 к.

В очень небольшой по своим размерам и, следовательно, вполне доступной для села книженке тов. Новлянский сумел простым и ясным языком рассказать селянину и селянке о кооперации, о том, что она дает крестьянскому хозяйству, и о том, каковыми должны быть роль и участие крестьянки в сельской кооперации.

Автор, для удобства чтения и понимания сельским читателем его брошюры, разбивает ее на ряд отделов. В I отделе, озаглавленном «Задачы коопэрацыі», идет речь о том, что теперь каждый рабочий и крестьянин, работница и селянка работают над укреплением своей рабоче-крестьянской власти, над укреплением своего народного хозяйства, своего нового быта. Теперь каждый стремится к тому, чтобы поскорее наступил тот строй, который называется социализмом. Но наступление этого строя, конечно, невозможно без полной переделки нашего сельского хозяйства и промышленности, а также нашей семейной жизни. В этом переустройстве нашей жизни поновому огромнейшую роль играет кооперация, которая является помощником советской власти во всех ее мероприятиях. Государство в свою очередь помогает кооперации, чтобы она приносила побольше пользы рабочим и крестьянам.

Указанная выше глава, в которой, конечно, вполне верно отмечены задачи кооперации, на наш взгляд страдают одним недостатком: автор не указал **конкретно,** в чем же состоит помощь, и каким же это образом кооперация помогает рабоче-крестьянскому государству, а, следовательно, самим рабочим и крестьянам строить социализм. Это—существенный пробел этой главы.

Во II главе «Коопэрацыя і сялянка» автор вполне справедливо возражает тем, кто говорит, что «кооперация—гэта ня бабская справа». Наоборот, т. Новлянский целым рядом образных примеров доказывает особую заинтересованность женщины-селянки в кооперации и, конечно, целиком прав, когда говорит, что селянка должна помочь кооперации для того, чтобы ей самой было легче жить.

В III, IV и V отделах книженки, озаглавленных «Спажывецкая коопэрацыя», «Сельска-гаспадарчая и крэдытная коопэрацыя», «Саматужна-прамысловая коопэрацыя», автор подробно останавливается на том, чем занимается на селе каждый из вышеперечисленных видов кооперативных организаций, какая от них вообще польза крестьянскому хозяйству, и почему в хорошей работе кооператива особенно заинтересована женщина-крестьянка.

Очень жалко только, что в отделе «Саматужна-прамысловая коопэрацыя» недостаточно иллюстрирован и **подчеркнут** момент заинтересованности женщины-селянки в этом виде кооперации.

VI отдел, озаглавленный «Трэба зрабіцца пайшчыкам, автор указывает на то, что теперь при советской власти каждая взрослая женщина имеет такие же права, как и мужчина, и что она должна и обязана всюду использовать эти свои права. Но использовать свое «право голоса» в кооперативе, влиять на его дела и исправлять их можно только тогда, когда женщина наравне с мужчиной будет членом кооператива и внесет за себя свой особый паевой взнос.

В отделе: «Як дапамагаць працы коопэратыву» тов. Новлянский подробно и конкретно останавливается на той работе, какую может проделать женщина в кооперации. И для доказательства того, что женщины умеют работать в кооперации и приносить ей большую пользу, тов. Новлянский приводит в своей книжечке рассказы 2 женщин об их активной работе в кооперации: тов. Сымончык, об ее работе в качестве председательницы правления Колодищенского (Минск. округа) потреб. о-ва, и тов. Язьмир об ее работе в качестве члена лавочной комиссии Минского церабкопа.

Жалко только, что в книжечке нет рассказов женщин-селянок об их работе в сельско-хозяйственной кооперации, например, в молочном товариществе.

В последнем отделе, озаглавленном «Як пазнаёміцца з пытаньнямі коопэрацыі», автор останавливается на вопросе организации при избах-читальнях особых кооперативных уголков, где проводилось бы подробное ознакомление женщин с вопросами практической работы сельской кооперации.

В этом же отделе автор останавливается на необходимости организации кооперативами детских яслей.

Кроме яслей и детских садов, сельские кооперативы могут по примеру рабочих кооперативов организовывать уголки «матери и ребенка».

Мы хотим пожелать, чтобы эта прекрасная книжечка вышла в свет еще не одним изданием, и чтобы автор при последующих изданиях своей книги обратил внимание на сделанные нами замечания.

Доц. С. Л. Певзнер

МАТАР'ЯЛЫ

ДА III (VIII) ЗЬЕЗДУ УПАЎНАВАЖАНЫХ БЕЛАРУСКАГА САЮЗУ КООПЭРАЦЫЙНЫХ СПАЖЫВЕЦКІХ АБ'ЯДНАНЬНЯЎ „БЕЛКООПСАЮЗУ“

ТЭЗІСЫ ДА ЗЬЕЗДУ УПАЎНАВАЖАНЫХ БКС

Асноўныя пытаньні організацыйнай і культурнай працы спажыўкоопэрацыі

па дакладу т. Гарноўскага

1. Організацыйная і культурная праца спажыўкоопэрацыі БССР хоць і ўзрасла ў сваім значэньні і ў сваім маштабе, але прадаўжае адставаць ад росту гаспадарчых дасягненьняў сыстэмы. Такое становішча організацыйнай і культурнай працы тлумачыцца, галоўным чынам, тым, што коопэрацыйныя організацыі завяршалі пэрыод утварэньня першапачатковай гаспадарчай і грашовай падставы для сваёй працы, калі іх увага і сілы амаль што цалком паглыналіся процэсам бурнага гаспадарчага росту коопэрацыі і імкненьнем заваяваць на рынку палажэньне асноўнага тавара-праводзячага апарату.

2. Разьвіцьцё і ўзмацненьне організацыйнай і культурнай працы патрабуюць да сябе з усёй настойлівасьцю яшчэ большай увагі і сіл у адпаведнасьці з аграмадным павялічэньнем народна-гаспадарчай ролі спажывецкай коопэрацыі і неабходнасьцю вырашэньня насьпеўшых задач першараднай важнасьці—павышэньне якасьці коопэраваньня, разьвіцьцё коопэрацыйнай грамадзкасьці і культурна-бытавой працы коопэрацыі.

3. Галоўнейшыя напрамкі організацыйнай і культурнай працы на прадстаячы пэрыод павінны вызначацца, выходзячы з наступных асноўных задач спажыўсыстэмы ў цэлым:

а) усё большае разьвіцьцё спажыўкоопэрацыі, як грамадзка-масавай і культурнай організацыі, і ўзмацненьне організацыйных і матар'яльных сувязяй і ўзаемнай зацікаўленасьці пайшчыкаў з коопэрацыяй;

б) далейшае павышэньне адноснай вагі спажыўсыстэмы ў таваразвароце краю і павышэньне ролі спажыўкоопэрацыі ў бюджэце працоўных;

в) скарачэньне выдаткаў гандлю і палепшаньне абслугоўваньня спажыўцаў: рацыяналізацыя будаўніцтва, мэтадаў і тэхнікі працы коопэрацыйнага апарату;

г) пашырэньне ўласнай грашовай базы за лік прыцягненьня сродкаў ад коопэраванага і некоопэраванага насельніцтва;

д) далейшае паляпшэньне соцыяльнага складу пайшчыкаў і далейшае павялічэньне ролі беднаты ва ўсёй працы коопэрацыі;

е) узмацненьне сувязі паміж звеньняў сыстэмы і павышэньне коопэрацыйнай дысцыпліны.

4. Разьвіцьцё спажыўкоопэрацыі, як грамадзка-масавай і культурнай організацыі, вызначаецца наступнымі важнейшымі задачамі:

а) далейшы рост коопэраваньня насельніцтва;

б) разгортваньне кооперацыйнай грамадзкасьці і ўтварэньне коопэрацыйнага актыву;

г) культурна-бытавая і масавая праца;

в) разьвіцьцё сыстэмы коопэрацыйнай асьветы (распаўсюджаваньне коопэрацыйных ведаў, падрыхтоўка новых кадраў і г. д.).

I Коопэраваньне

1. У галіне коопэраваньня насельніцтва спажывецкая коопэрацыя Беларусі мае значныя дасягненьні:

а) агульны рост пайшчыкаў у сельскай сеці дасягнуў на 1 красавіка 1928 г. 62,7 проц. у адносінах да ліку пайшчыкаў на 1 кастрычніка 1926 г. Процант коопэраваньня гаспадарак павысіўся за той-жа пэрыод з 41,9 да 53,5

Па рабоча-гарадзкой сеці агульны рост пайшчыкаў дасягнуў на 1 красавіка 54,1 проц. у адносінах да ліку пайшчыкаў на 1 кастрычніка 1926 г. Процант коопэраваньня членаў профсаюзаў павысіўся з 60,7 (I/X-26 г.) да 73 (I/IV-28 г.). Тэмп росту коопэраваньня ў сельскім сэктары значна паскорыўся;

б) асноўным мэтадам, стымулірующым рост коопэраваньня насельніцтва, зьявілася павялічэньне момантаў матар'яльнай зацікаўленасьці пайшчыкаў у выглядзе пераважнага забесьпячэньня недахватнымі таварамі і больш шырокага разьвіцьця ўсяе арганізацыйна-масавай і культурнай працы;

в) утварэньне і скарыстаньне спэцыяльных фондаў коопэраваньня беднаты значна павысілі ролю беднаты ў коопэрацыі і палепшылі агульны соцыяльны склад пайшчыкаў.

За мінулыя два гады спажыўкоопэрацыя БССР уцягнула ў лік пайшчыкаў звыш 88.000 беднякоў (за лік фондаў беднаты), што складае прыблізна 45 проц. да агульнага ліку прыросту коопэраванага сельскага насельніцтва за гэты-ж пэрыод.

2. Аднак, побач з гэтымі дасягненьнямі ў галіне коопэраваньня неабходна адзначыць наступныя асноўныя недахопы: слабы тэмп коопэраваньня жанчын (9,3 проц.) і моладзі, не адпавядаючы іх адноснай вазе ў агульнай масе насельніцтва; недастатковы тэмп коопэраваньня па паасобных профсаюзах (будаўнікі, нархарч і інш.); адставаньне тэмпу коопэраваньня сельскага насельніцтва па паасобных спажыўсаюзах ад агульна-сярэдняга ўзроўню па БССР (раёну дзейнасьці Дняпросаюзу, БКС); практыкаваўшыся некаторымі арганізацыямі спажыўсыстэмы мэханічны і фармальны падыход да справы коопэраваньня беднаты; маруднае выкарыстаньне фондаў коопэраваньня беднаты; адсутнічаньне да гэтага часу вучоту соцыяльнага складу пайшчыкаў; адсутнічаньне дастатковага вучоту і вывучэньня асноўных і найбольш устойлівых мэтадаў коопэраваньня і адсюль недастаткова сыстэматычнае ўжываньне і палепшаньне гэтых мэтадаў.

3. Чарговыя задачы, якія могуць забясьпечыць далейшы рост коопэраваньня і бязупыннае прасоўваньне па шляху пагалоўнага коопэраваньня, павінны ў асноўным зьвесьціся да наступнага:

а) па рабоча-гарадзкой коопэрацыі неабходна паставіць перад сабою задачу пагалоўнага ўцягненьня ў коопэрацыю ў працягу бліжэйшага году членаў індустрыяльных профсаюзаў, максымальна падцягваючы да іх паасобныя адстаючыя саюзы пры актывным удзеле ў справе ажыцьцяўленьня гэтай задачы профэсыянальных організацый. Асаблівую ўвагу неабходна зьвярнуць на коопэраваньне новых груп рабочых, якія ўліваюцца ў прамысловасьць у сувязі з яе ростам;

б) у галіне коопэраваньня сельскага насельніцтва асноўнаю задачаю зьяўляецца ў найбольш кароткі тэрмін дасягнуць поўнага ахопу беднаты і большасьці серадняков. Неабходна на працягу бліжэйшых двох гадоў ажыцьцявіць поўнае коопэраваньне бядняцкіх гаспадарак, усіх батракоў і батрачак і сельска-гаспадарчых рабочых. Для пасьпяховага выкананьня гэтай задачы неабходна пасіліць адлічэньні ў фонды коопэраваньня беднаты і дабіцца рэгулярнага пагашэньня беднатою раней атрыманых ёю пазык ва ўстаноўленыя тэрміны. Разам з тым неабходна зьнішчыць мэханічны падыход да справы коопэраваньня беднаты, дабіваючыся праяўленьня самою беднатою максымальнай грамадзкай самадзейнасьці. Батрацкім колам вёскі неабходна прадаставіць пазыкі з фондаў коопэраваньня беднаты;

в) ва ўмовах росту колектыўнай гаспадаркі ў вёсцы перад спажыўкоопэрацыяй высоўваецца ў якасьці аднае з важнейшых задач арганізацыя абслугоўваньня спажывецкіх патрэб членаў сельгасколектываў. Найбольш мэтазгоднай формай абслугоўваньня колгасаў (комуны) зьяўляецца ўваход іх, як цэлых колектываў, у мясцовыя коопэратывы ў якасьці юрыдычных асоб;

г) у мэтах пасіленьня коопэраваньня жанчын і моладзі неабходна для тых з іх, якія зьяўляюцца другімі членамі сямей пайшчыкаў батракоў, беднякоў і сераднякоў, а таксама сямей пайшчыкаў рабочых і служачых, прымяняць ільготнае коопэраваньне, дапускаючы ўнясеньне паю ў панінжаным разьмеры;

д) у справе найбольш пасьпяховага выкананьня пляну коопэраваньня насельцітва неабходна ўсю працу па коопэрацыйным абслугоўваньні, як правіла, весьці пераважна з пайшчыкам і для пайшчыка. Найбольш рэальным і сапраўдным сродкам матар'яльнай зацікаўленасьці пайшчыка належыць лічыць пераважнае забесьпячэньне пайшчыкаў недахватнымі таварамі.

Побач з гэтым неабходна адмовіцца ад прэмій на забор, а практыкаваць замест гэтага, найбольш мэтазгодныя формы матар'яльнай зацікаўленасьці ў выглядзе павялічэньня адлічэньняў з прыбыткаў на культурныя і бытавыя мерапрыемствы (дзіцячыя яслі, пляцоўкі, консультацыі, чырвоныя куткі „Маці і дзіця“ і іншыя), якія набываюць усё большае значэньне, як мэтады матар'яльнай зацікаўленасьці, асабліва ў адносінах да коопэраваньня жанчын.

II. Коопэрацыйная грамадзкасьць, коопактыў і масавая праца

1. Далейшае разьвіцьцё коопэрацыйнай грамадзкасьці і масавай працы спажыўкоопэрацыі неабходна разглядаць як новы этап коопэрацыйнага руху, калі спажыўсыстэма пасьля агульнага гаспадарчага і організацыйнага замацаваньня павінна ва ўсёй шырыні разгарнуць „сапраўдны ўдзел сапраўдных мас“ у коопэрацыйным будаўніцтве. Далейшы рост і палепшаньне коопэрацыйнай працы — кантроль за ўсё ўзрастаючай коопэрацыйнай гаспадаркай, мобілізацыя сродкаў ад насельніцтва, рацыяналізацыя працы, павялічэньне коопэрацыйных кадраў і да таго падобнае,—упіраюцца ў неабходнасьць пасіленага разьвіцьця актыўнасьці і самадзейнасьці пайшчыкаў, а таксама пасіленьня працы коопэрацыйных органаў у масах.

2. У мэтах павышэньня актыўнасьці і самадзейнасьці бядняцкіх колаў неабходна больш паступовае ажыцьцяўленьне практыкі спэцыяльных бядняцкіх сходаў як у пэрыод перавыбарчай кампаніі, гэтак і ў парадку штодзённай дзейнасьці, ставячы перад гэтымі сходамі задачу пасіленьня організацыйнага і гаспадарчага абслугоўваньня беднаты, павышэньня яе коопэраваньня і праверкі скарыстаньня фондаў коопэраваньня беднаты.

3. Коопэрацыйныя організацыі павінны ставіць сваю грамадзкую масавую працу шляхам цеснай увязкі і супрацоўніцтва з савецкімі, профэсыянальнымі і грамадзкімі організацыямі, паколькі коопэрацыйная грамадзкасьць прадстаўляе сабою адну з форм савецкай дэмократыі.

4. Аднэй з важнейшых і асноўных умоў пасьпяховага разгортваньня коопэрацыйнай грамадзкасьці зьяўляецца правільная організацыя нізавога коопэрацыйнага актыву, прымаючага практычны і штодзённы ўдзел у коопэрацыйным будаўніцтве і зьвязваючага коопэратыў з шырокімі масамі коопэраванага насельніцтва. Організацыйнае афармленьне коопэрацыйнага актыву павінна ў асноўным зьвесьціся да наступнага.

Па рабоча-гарадзкой коопэрацыі

а) рэўкамісіі, як органы грамадзкага кантролю, якія рэвізуюць і контролююць дзейнасьць праўленьняў і апарату коопэратываў у цэлым; сходы ўпаўнаважаных, якія ахапляюць ўсю працу коопэратыву; сэкцыі сходаў упаўнаважаных, якія ахапляюць паасобныя бакі дзейнасьці коопэратыву—організацыйную, гандлёвую, грашовую і г. д.; коопэрацыйна-крамныя і сталовачныя камісіі, як органы масавага грамадзкага кантролю, якія дапамагаюць паляпшэньню працы паасобных прадпрыемстваў коопэратыву, зьвязваюць пайшчыкаў гэтых прадпрыемстваў з коопэратывам і організуюць працу коопэрацыйнага актыву на месцы.

б) усе гэтыя організацыйныя ячэйкі грамадзкай самадзейнасьці (коопэрацыйна-крамныя комісіі, сэкцыі ўпаўнаважаных і інш.). павінны быць утвораны па ўсёй сыстэме рабочай коопэрацыі і дапамагаць пашырэньню складу коопэрацыйнага актыву.

Па сельскай сеці:

а) асноўнымі формамі коопэрацыйнай грамадзкасьці тут зьяўляюцца агульныя сходы і сходы ўпаўнаважаных, пашыраныя пасяджэньні праўленьняў спажывецкіх таварыстваў з коопактывам, крамныя комісіі і організацыйна-асьветныя комісіі. Акрамя таго, ва ўмовах росту многакрамнага будаўніцтва неабходна для пашырэньня кадраў нізавога сельскага коопактыву організаваць інстытут коопарганізатараў і сэкцыі сходаў ўпаўнаважаных па асобных пасяленьнях раёну дзейнасьці многакрамнага спажывецкага таварыства;

б) асаблівую ўвагу небходна зьвярнуць на соцыяльны склад сельскага коопэрацыйнага актыву; склад сельскага коопактыву павінен вызначацца задачаю аб'яднаньня батрацкіх і бядняцкіх колаў вёскі з серадняком і проціпастаўленьня іх актыўнасьці кулацкіх элемэнтаў.

5. У склад коопактыву, як у рабоча-гарадзкой, гэтак і ў сельска-мястэчковай сеці, павінны быць ўцягнуты жанчыны і моладзь, а ў раёнах, дзе ёсьць групы насельніцтва нацменшасьцяй, ў склад коопактыву ўцягваюцца пайшчыкі адпаведных нацыянальнасьцяй.

6. Работа нізавога коопэрацыйнага актыву не павінна абмяжоўвацца, як гэта было да гэтага часу, удзелам толькі ў правадзімых коопэрацыйных кампаніях (зьніжэньне цэн, збор паёў, загатоўкі і інш).

Неабходна дабіцца сыстэматычнай, сталай і штодзённай працы коопактыву над палепшаньнем якасьці працы коопэратыву, прыцягненьнем усяе масы пайшчыкаў да ўдзелу ў коопэрацыйным будаўніцтве і забясьпечыць сталы прыток новых пайшчыкаў.

7. Асноўны практычны зьмест працы нізавога коопэрацыйнага актыву вызначаецца наступнымі задачамі: коопэраваньне насельніцтва, мобілізацыя ўласных сродкаў коопэратыву і ўцягненьне вольных зьберажэньняў насельніцтва ў коопэрацыйны зварот (паі, уклады), рацыяналізацыя працы коопэратыву (паляпшэньне якасьці працы, зьніжэньне цэн і выдаткаў, правільнае таваразабесьпячэньне), разьвіцьцё коопэрацыйна-асьветнай і культурна-бытавой працы, удзел сумесна з савецкімі і партыйнымі організацыямі ў правядзеньні асноўных мерапрымстваў па соцыялістычнай перабудове вёскі.

8. Праца коопактыву павінна быць бясплатнаю. Разам з тым да паасобных ячэек коопактыву ці паасобных актыўных пайшчыкаў за выдатную працу можа ўжывацца прынцып прэміраваньня ў выглядзе забесьпячэньня газэтамі, літаратураю, пасылкі на курсы і ў экскурсіі, організацыі конкурсаў і г. д.

9. Організацыйна-інструктарскія аддзелы райсаюзаў, ЦРК і праўленьні сельскіх спажывецкіх таварыстваў павінны ўзяць курс на пасіленьне кіраўніцтва ўсёю працаю коопэрацыйнага актыву. Вучастковыя інструктары павінны лічыць прамым сваім абавязкам праводзіць працу па сталым інструктаваньні нізавога коопактыву, па выяўленьні праз актыў запытаньняў пайшчыкаў, па ўстройстве шырокіх нарад актыву. Разам з тым неабходна зьвярнуць асаблівую ўвагу на навучэньне і выхаваньне коопактыву, на павышэньне яго коопэрацыйнай пісьменнасьці, уцягваючы яго ў коопгурткі, гурткі завочнага навучаньня, абслугоўваючы яго газэтамі, літаратураю і забясьпечваючы яго неабходным інструкцыйным матар'ялам.

10. Пастаноўка якаснага вучоту і праверка працы коопактыву павінны будуць дапамагаць больш рашучаму высоўваньню асоб з колаў найбольш праявіўшых сябе актывістых на практычную працу ў коопэрацыю.

11. Акрамя ўласнага коопэрацыйнага актыву, неабходна прыцягваць да ўдзелу ў коопэрацыйнай працы і забясьпечыць сталую сувязь з іншымі блізкімі па характары працы грамадзкімі ворганамі: гандлёва-коопэрацыйнымі сэкцыямі гарадзкіх і сельскіх саветаў, коопэрацыйнымі сэкцыямі дэлегацкіх жаночых сходаў, коопэрацыйнымі організатарамі УсеЛКСМ і інш.

III. Культурная і бытавая праца

1. Прыліў значных мас новых пайшчыкаў у спажывецкую коопэрацыю, патрабуючых адпаведнай коопэрацыйна-асьветнай апрацоўкі, і ўзяты курс на практычнае разгортваньне культурнай рэволюцыі ставяць перад спажыўсыстэмай ва ўвесь рост задачу ўзмацнёнага пад'ему культурнай працы коопэрацыі.

Неабходна прызнаць своечасовым плянавы пераход у вядомых галінах на агульнае культурнае абслугоўваньне праз спажыўкоопэрацыю шырокіх мас насельніцтва.

Такім чынам, далейшы напрамак культурнай працы коопэрацыі павінен праходзіць па двух асноўных лініях: па лініі коопэрацыйна-асьветнай і па лініі агульнага культурнага абслугоўваньня мас.

2. Коопэрацыйна-асьветная праца павінна прасьледаваць мэты пропаганды ў шырокіх масах ідэй коопэрацыі і павышэньня коопэрацыйнай сьвядомасьці:

а) у гэтых мэтах, акрамя належнай організацыі і правядзеньня коопэрацыйных кампаній (Міжнародны Дзень Коопэрацыі і г. д.) неабходна забясьпечыць больш шырокае ўдзельнічаньне коопэрацыйных організацый у агульных кампаніях і сьвятах—перавыбарчыя кампаніі саветаў, профсаюзаў, сьвяткаваньне кастрычнікавай гадавіны, 1-га мая, Міжнароднага Жаночага дню і г. д.;

б) у якасьці асноўных форм сыстэматычна-правадзімай асьветнай працы павінны служыць коопэрацыйныя гурткі, куткі, выданьне популярных кніжак па коопэрацыі, плякаты, пэрыодычны друк. У адносінах узмацненьня дзейнасьці коопгурткоў неабходна зьвярнуць увагу на стварэньне неабходных кадраў кіраўнікоў гурткоў; у сувязі з гэтым неабходна ў большай меры прыцягваць да гэтай справы настаўніцтва за вызначаную матар'яльную ўзнагароду, утвараючы для іх каротка тэрміновыя курсы для падрыхтоўкі па спэцыяльна-коопэрацыйных пытаньнях у час іх штогодных зьездаў-курсаў.

У галіне пэрыодычнага друку неабходна, уключаючы яго ў якасьці абавязковай часткі асноўнай коопасьветнай працы, імкнуцца да пашырэньня тыражоў існуючых ворганаў коопэрацыйнага друку, дамагаючыся таго, каб кожнае спажывецкае т-ва, ЦРК, кожны загадчык крамы і кожная ячэйка коопэрацыйнай грамадзкасьці—крамная комісія, оргасьветкомісія і др.—былі-б дапішчыкамі гэтых ворганаў. У гэты-ж самы час неабходна пашыраць асьвятленьне коопэрацыйных пытаньняў у агульнай прэсе, умоўліваючыся з мясцовымі газэтамі аб асобным аддзеле або старонцы, спэцыяльна прысьвечаных спажыўкоопэрацыі.

3. Агульна-культурнае абслугоўваньне мас праз спажыўкоопэрацыю павінна мець месца ў тых галінах, якія больш за ўсё да яе прыстасаваны па організацыйным і гаспадарчым вопыце, і ў якіх спажыўкоопэрацыя найбольш непасрэдна зацікаўлена. У сувязі з гэтым неабходна вызначыць разьвіцьцё агульна-культурнай працы спажыўкоопэрацыі ў ніжэйнаступных напрамаках:

Кніжны гандаль, які ўжо даўно мае агульны ассортымэнт, кіно і радыё.

а) У адносінах кніжнага гандлю неабходна паўсямесна ўключаць яе, як абавязковую частку агульнай працы коопэрацыйных організацый і ў адпаведнасьці з гэтым будаваць моцны кнігагандлёвы апарат: кніжны і пішчапапяровы магазын або зачыненую базу пры саюзе, кнігарню ЦРК,

Гарпо, кніжную краму пры спажыўтаварыствах у раёнах цэнтру і кніжную паліцу пры вясковых спажывецкіх таварыствах. У нашых умовах асабліва важнае значэньне мае прасоўваньне нацыянальнай кнігі, дапамагаючае партыі і ўраду правядзеньню нацыянальнай політыкі і беларусізацыі.

б) У галіне кіно спажыўкоопэрацыя павінна перайсьці на сыстэматычнае абслугоўваньне вёскі ў справе здавальненьня яе культурных запытаньняў праз кіно. У адпаведнасьці з маючыміся магчымасьцямі спажыўкоопэрацыі (шырокая сувязь з насельніцтвам, разгалінаваны апарат, наяўнасьць пэўнага гаспадарчага вопыту і інш.) неабходна паставіць спажыўкоопэрацыю на становішча аднэй з асноўных організацый, ажыцьцяўляючых кінофікацыю вёскі. Працуючы пад агульным кіраўніцтвам органаў Наркомасьветы, спажыўкоопэрацыя павінна разгортваць кіно ня толькі як культурнае, але і як гаспадарчае прадпрыемства з неабходным намнажэньнем сродкаў для далейшага разьвіцьця кіно. Спажыўорганізацыі павінны ўключыць кіно-працу ў якасьці складанай часткі свае агульнае працы і плянава разгортваць неабходную кіно-сетку: набываньне кіно-перасовак, організацыя сталых кіно-установак, падрыхтоўка адпаведных кадраў кіно-мэханікаў, організацыя пэрыодычнага паказу кіно-малюнкаў на мясцох і г. д. Неабходна паставіць практычным лёзунгам на працягу двух бліжэйшых гадоў—мець у сярэднім на кожныя 10 спажыўтаварыстваў ня менш як 1 кіно-апарат.

в) У галіне радыё неабходна організаваць забесьпячэньне насельніцтва радыё-прыладамі праз кооперацыйныя організацыі, у першую чаргу па лініі рабоча-гарадзкой сеці. Разам з гэтым самастойна або сумесна з другімі організацыямі неабходна працягваць організацыю мясцовай радыё-сеткі шляхам організацыі адпаведных радыё-ўстановак на мясцох. З мэтай паляпшэньня пастаноўкі сваечасовай інформацыі агульных дырэктыў цэнтру ў адносінах нізавой пэрыфэрыі лічыць мэтазгоднай устаноўку кожным спажывецкім таварыствам радыё-прыемніка і організацыю рэгулярнай перадачы праз цэнтральныя станцыі інформацыі Белкоопсаюзу.

г) У мэтах здавальненьня растучых культурных запатрэбаваньняў насельніцтва спажывецкія організацыі павінны адпаведным чынам пры ста соўваць свой асортымэнт. У прыватнасьці рабоча-гарадзкой коопэрацыі належыць пачаць забесьпячэньне насельніцтва фото-апаратурай, спорт-прыладамі і г. д.

4. Для плянавага разьвіцьця ўсіх коопэрацыйна-асьветных і культурна-бытавых мерапрыемстваў неабходна дамагацца па ўсёй сыстэме правільнай організацыі і скарыстаньня культфонду. Разьмеры адлічэньняў на коопасьветпрацу за рахунак нормальных каштарысных асігнаваньняў і адлічэньняў з прыбыткаў павінны быць устаноўлены па ўсёй спажыўсыстэме наступным чынам:

Па сельск. спаж. тав. . .	. 0,25	проц. да	звароту	і 10	проц.	з прыбыткаў.
„ рабоча-гарадзк. „ . .	. 0,05	„	„	„ 15	„	„
„ саюзах	. 0,05	„	„	„ 10	„	„
„ Б. К. С.	. 0,03	„	„	„ 10	„	„

У мэтах найбольш мэтазгоднага выкарастаньня сродкаў на культурныя і бытавыя мерапрыемствы, маючыя агульнае значэньне для ўсяе сыстэмы, неабходна стварыць цэнтралізацыю часткі культфондаў спажыўтаварыстваў пры саюзах.

Належыць рашучым чынам перасячы наглядаючыяся яшчэ выпадкі зрасходаваньня культфондаў не па прамым іх назначэньні, прыцягваючы кіраўнікоў адпаведных орґанізацый у гэтых выпадках да вызначанай адказнасьці.

5. Па лініі ўзаемадносін з другімі відамі коопэрацыі і другімі культурнымі ўстановамі спажыўкоопэрацыя павінна ўвязваць сваю культурную працу з культурнымі мерапрыемствамі другіх організацый, дапускаючы магчымасьць аб'яднаньня як сваіх культурных мерапрыемстваў, гэтак і срод-

каў у вызначаных выпадках, як-то: устаноўка радыё, правядзеньне Міжнароднага дня коопэрацыі, Кастрычнікавай рэволюцыі і др., захоўваючы ў асноўным прынцып самастойнасьці культурнай працы.

6. Культурна-бытавыя мерапрыемствы спажыўкоопэрацыі (дзіцячыя яслі, консультацыі, куткі „Маць і дзіця" і г. д.), надаючыя вызначаны культурны аблік агульнай працы мясцовых організацый і прыцягваючыя значную зацікаўленасьць з боку мясцовага насельніцтва і асабліва жанчын, павінны займаць усё большае месца ў агульна-культурнай працы коопэрацыйных організацый. Дзеля гэтага неабходна адводзіць гэтым мерапрыемствам адпаведнае становішча па лініі адлічваньня сродкау з прыбыткаў.

Разам з гэтым коопэрацыйным організацыям, як у горадзе, так і на вёсцы, неабходна зьвярнуць большую ўвагу на правільную організацыю і пастаноўку чайных, як месца для культурнага адпачынку насельніцтва і адпаведнай коопасьветнай працы.

7. Для належнай організацыі і кіраўніцтва культурнай працай коопэрацыі неабходна пашыраць і ўзмацняць інстытут інструктароў- культурнікаў пры спажыўсаюзах і цэрабкоопах.

IV. Падрыхтоўка і перападрыхтоўка коопэрацыйных працаўнікоў

1. Неперарыўны рост коопэрацыйнага будаўніцтва і ўсё больш ускладняючыяся організацыйныя і гаспадарчыя задачы спажыўкоопэрацыі зараз шчыльна ўпіраюцца ў недахоп новых кадраў кваліфікаваных коопэратараў, упіраюцца ў проблему падрыхтоўкі новых культурна-тэхнічных сіл. Разам с гэтым наяўнасьць значнага кадру практычных працаўнікоў, налічваючыхся спажыўсыстэмай БССР да 10.000 чалавек (сяброў праўленьняў, рэўкомісій, рахункаводаў, прыкашчыкаў), несталасьць і тякучасьць складу, адставаньне іх ад растучых задач спажыўкоопэрацыі высоўваюць сур'езную задачу сыстэматычнага павышэньня кваліфікацыі гэтых кадраў працаўнікоў і організацыі сеткі курсаў па перападрыхтоўцы.

2. У галіне падрыхтоўкі новых кадраў коопэрацыйных працаўнікоў, ажыцьцяўляемай па лініі агульна-дзяржаўных мерапрыемстваў органамі Наркомасьветы, удзел спажыўсыстэмы павінен выражацца ў сумеснай прапрацоўцы програмных матар'ялаў і прыстасаваньні коопэрацыйных навучальных установ да запытаньняў спажыўсыстэмы, да вучоту запатрабаваньняў спажыўкоопэрацыі ў вызначаных катэгорыях працаўнікоў і г. д.

3. У галіне перападрыхтоўкі кадраў практычных працаўнікоў спажыўкоопэрацыя павінна разгарнуць сваю сетку вучэбна-курсавых мерапрыемстваў шляхам організацыі розных кароткатэрміновых курсаў. У асноўным нормальнымі тыпамі каротка-тэрміновых курсаў па перападрыхтоўцы працаўнікоў павінны быць штогодна організоўваемыя па сельскай сетцы 2—3-тыднёвыя курсы для сяброў праўленьня, рэвізыйных комісій, рахункаводаў, закупшчыкаў і прадаўцоў; 3—4-дневыя курсы-зьезды для коопактыву (крамныя комісіі, упаўнаважаныя і др.); па саюзах і ЦРК—1—1½-месячныя курсы перападрыхтоўкі загадчыкаў аддзелаў, інструктароў, статыстыкаў і кніжных працаўнікоў; вячэрнія курсы па перападрыхтоўцы гандлёвых і рахункавых працаўнікоў.

4. У мэтах больш шырокага распаўсюджваньня коопэрацыйнай самаадукацыі коорэрацыйнага актыву неабходна дамагацца ў спажыўсыстэме БССР організацыі сеткі завочных коопэрацыйных курсаў.

V. Мобілізацыя сродкаў насельніцтва

1. Бурны гаспадарчы рост спажыўкоопэрацыі, заняўшы ўжо зараз пануючае становішча на таварным рынку, ставіць перад спажыўсыстэмай ва ўвесь рост проблему мобілізацыі ўсіх крыніц фінансіраваньня коопэрацыйнага тавараабароту. Гэта павінна выразіцца ў узмацнёным уцягваньні свабодных сродкаў і зьберажэньняў ад коопэраванага насельніцтва ў выглядзе неперарыўнага намнажэньня і прыцягваньня ўкладаў і авансаў ад населеніцтва.

2. У бліжэйшы-жа пэрыод спажыўкоопэрацыя павінна дамагацца такога прытоку паявых капіталаў, каб яны занялі асноўнае і рашаючае месца ў уласных сродках сыстэмы.

Організацыйныя задачы ў галіне паянамнажэньня павінны сьвясьціся да наступнага:

а) ліквідаваньня паявой завінавачанасьці ў устанаўліваемыя тэрміны, пры чым пры ўстанаўленьні тэрмінаў пагашэньня заможная частка вёскі ніякімі растэрміноўкамі карыстацца не павінна;

б) давядзеньня сярэдняга фактычнага аплачанага паю да 1 кастрычніка 1929 году па сельскай сетцы да 10 руб., па рабочай сетцы да 15 руб.

3. У якасьці новай проблемы ў галіне паянамнажэньня неабходна высунуць ідэю дыфэрэнцыяцыі паю адпаведна матар'яльнаму становішчу розных катэгорый пайшчыкаў. Практычна гэта можа выказацца ў выглядзе:

а) збору другіх дадатковых паёў ад найбольш матар'яльна забясьпечаных катэгорый пайшчыкаў;

б) больш шырокага дапасаваньня ільгот па аплаце паю для бяднейшых груп;

в) устанаўленьня меншага паю для другіх членаў сям'і пайшчыкаў без распаўсюджваньня гэтай ільготы на заможных;

г) аслабаненьня ад паявых узносаў беспрацоўных да атраманьня імі працы і г. д.

4. Важнейшай задачай у галіне ўцягваньня свабодных сродкаў і зьберажэньняў ад насельніцтва зьяўляецца шырокае разьвіцьцё і пастаноўка ўкладных опэрацый. Неабходна дамагацца ў кратчайшы тэрмін організацыі ўкладных опэрацый ва ўсіх без выключэньня спажыўтаварыствах і паляпшэньня тэхнічнай пастаноўкі гэтых опэрацый. Неабходна праз заканадацельныя органы рэспублікі распаўсюджваць на спажыўсыстэму правіла прыёму, захаваньня і выдачы ўкладаў, існуючых у крэдытнай коопэрацыі і дзяржаўных ашчадных касах. Укладныя опэрацыі павінны праводзіцца ўсёй спажыўкоопэрацыяй ў плянавым парадку шляхам устанаўленьня пакваргальных контрольных норм па збору ўкладаў для кожнага спажывецкага таварыства паасобку.

VI. Рацыяналізацыя

1. Плянава праваздімая рацыяналізацыя працы і павышэньне тэхнічнай базы разьмеркаваньня стала зусім насьпеўшай прад усёй спажыўсыстэмай. Неабходнасьць значных капітальных затрат затрымлівае тэмп рацыяналізацыі. Тым ня менш патрэбна ажыцьцяўляць сыстэматычныя мерапрыемствы па гэтай лініі з вучотам фінансавых магчымасьцяў спажыўсыстэмы, ствараючы і ўзмацняючы фонды доўгатэрміновага крэдытаваньня на будаўніцтва. Акрамя мерапрыемстваў па новым будаўніцтве, у коопэрацыйнай працы існуе цэлы шэраг краін, не патрабуючых для свайго паляпшэньня ўкладаньня колькі-небудзь значных сродкаў і паддаючыхся паляпшэньню ў парадку правядзеньня вызначаных організацыйных мерапрыемстваў.

2. У галіне рацыяналізацыі тэхнікі гандлёвай працы асноўная ўвага павінна быць зьвернута на:

а) пытаньне аб організацыі транзыту тавараў;

б) пашырэньне практыкі папярэдніх заказаў, комісыйна-пасрэднічага абслугоўваньня коопорганізацыі пісьмовых заказаў, аб'яднаньне закупак спажыўтаварыстваў;

в) у галіне організацыі гандлёвай тэхнікі гарадзкіх і сельскіх дробнагандлёвых організацый спажыўкоопэрацыі рацыяналізатарская праца павінна быць накіравана на організацыю стандартнай упакоўкі тавараў, папярэдняга разважваньня тавараў у магазынах і на манэўраваньне рабочай сілай адпаведна з прылівам пакупцоў ў магазынах і крамах.

3. У галіне рацыяналізацыі складзкіх памяшканьняў і магазынаў задачамі працы павінна стаць наступнае:

а) пераабсталяваньне існучых магазынаў і крам;

б) пабудаваньне новых магазынаў і крам за кошт спэцыяльных капіталаў, прызначаных для фінансаваньня новага будаўніцтва;

в) пераабсталяваньне існуючых складаў, увядзеньне ў іх працу мэханічных прыстасаваньняў па разгрузцы і пагрузцы тавараў;

г) мэтазгоднае разьмяшчэньне складзкіх памяшканьняў;

д) пабудова новых складаў;

е) рэгуляваньне з боку цэнтраў усёй працай пэрыфэрыі па пабудовах: БКС і Белрабсэкцыя—у саюзах і ЦРК, саюзы—у нізавой сетцы.

4. Рацыяналізацыя організацыі сродкаў павінна мець сваёй задачай:

а) плянаваньне сродкаў коопорганізацыі і аслабаненьне іх у меры магчымасьцяў для мэт рацыянальнага іх выкарыстаньня.

5. Рацыяналізацыя разрахунковых і опэрацыйных адносін павінна ўключаць у сябе:

а) аналіз ўмоў разрахунку па тых ці іншых зьдзелках і ўмовах, упрашчэньне ўмоў разрахунку, правядзеньне, як вопыт, разрахункаў на асновах адзінай касы (адчынены рахунак, бязвэксальныя разрахункі і г. д.).

6. У галіне рацыяналізацыі процэсаў працы і пабудаваньня штату задачамі працы павінны стаць:

а) распрацоўка норм нагрузак на аддзельных працаўнікоў апарату коопорганізацый;

б) уплатненьне працоўнага часу складзкога, канцэлярскага і рахунковага апарату;

в) распрацоўка стандарту, докумэнтацыі розных катэгорый опэрацый, распрацоўка правільных шляхоў руху докумэнтаў і іх рэгістрацыі.

7. У галіне рацыяналізацыі рахунковай працы павінны быць ажыцьцяўлены ўпрашчэньне і скарачэньне справаздачнасьці і правядзеньне ў саюзных арганізацыях і ЦРК бяскніжных сыстэм рахункаводзтва, а ў сельпо ўпрошчаных, захоўваючых працу, форм рахункаводзтва.

VII. Узмацненьне адзінства сыстэмы і павышэньне коопэрацыйнай дысцыпліны

1. За мінулы пэрыод спажыўкоопэрацыя дасягнула некаторых посьпехаў ў адносінах ўзмацненьня сябе, як адзінай сыстэмы, узмацненьня ўнутрыкоопэрацыйных, організацыйных і гаспадарчых, сувязей. Аднак, гэта адзінства сыстэмы ня можа лічыцца яшчэ досыць моцным, а коопэрацыйная дысцыпліна дастатковай. Занадта жорсткая політыка і практыка рэгуляваньня органам Наркомгандлю, з аднаго боку, і слабая коопэрацыйная дысцыпліна паасобных організацый сыстэмы, з другога,—у большай ступені аслабляюць значэньне і практычныя вынікі ўнутрыкоопэрацыйнага рэгуляваньня. Выкананьне спажыўкоопэрацыяй складаных і адказных задач па організацыі звароту краіны з усё большай неабходнасьцю і вастрадой высоўваюць пытаньне аб узмацненьні коопэрацыйнай дысцыпліны і ўнутрыкоопэрацыйных гаспадарчых і організацыйных сувязей.

2. Узаемаадносіны цэнтральных і мясцовых організацый спажыўкоопэрацыі павінны быць пабудаваны на гэтакім дэмократычным цэнтралізму, калі мясцовыя організацыі ажыцьцяўляюць адзіную лінію організацыйнай і гаспадарчай політыкі, вызначаемую цэнтрам спажыўкоопэрацыі, і праводзяць поўнасьцю без прамядленьня пастановы вышэйстаячых організацый, аказваючы ў той самы час арганізаваны ўплыв на астатнія шляхам шырокага ўдзельнічаньня ў абгаварваньні важнейшых пытаньняў сыстэмы і абгаварваньня на сваіх зьездах справаздач вышэйстаячых органаў.

Аб пэрспэктывах гандлёвай і загатоўчай працы на 1928-29 гасп. год

Рэзолюцыя праўленьня Белкоопсаюзу ад 1 чэрвеня 1928 г.

Заслухаўшы інформацыю аб выніках гандлёвай нарады спажыўсаюзаў і ЦРК праўленьне Белкоопсаюзу пастанаўляе:

1. Выходзячы з заявак організацый на 1928-29 опэрацыйны год, для поўнаго забесьпячэньня патрэбы спажыўсыстэмы заключыць гэндагаворы ў агульнай на суме 119.100 тыс. руб., з якіх:

а) па мануфактурна-галянт.-скур. групе тавараў на . 46.000 тыс. руб.
б) „ лабазнай групе тавараў на . . . . 28.730 „ „
в) „ бакалейна-гаспадарчай групе тавараў на . . 15.140 „ „
г) „ кніжна-папяровай групе тавараў на . . . . . 3.250 „ „
д) „ садовіне на . . . . 980 „ „
е) „ завозу хлебапрадуктаў на . . . . 25.000 „ „
што дае орыентыровачна рост, у параўнаньні з 1927-28 г., на 38 проц.

2. У мэтах забесьпячэньня нормальнага таваразвароту пры заключэньні гендагавароў на 1928-29 г., праўлені не Белкоопсаюзу прапануе гандлёваму кіраўніцтву дамагацца наступнага:

а) Атрыманьня ўмоў разрахунку ў адпаведнасьці з зварочваемасьцю тавараў.

б) максымальнага спрашчэньня докумэнтазвароту пад вуглом погляду скарачэньня лішніх інстанцый;

в) акуратнага выкананьня прамысловасьцю нашых заявак на тавары як па асортымэнту, гэтак і ў тэрміны, паказаныя намі, і прадастаўленьня права звароту ў выпадку парушэньня;

г) прадугледзець у гэндагаварох адхіленьне на 15-20 проц. у выпадках, якія выклікаюцца асаблівасьцю кон'юнктуры рынку;

д) прадугледзець завоз па гэндагаварох у адпаведнасьці з сэзоннасьцю попыту па асобных таварах, дамагаючыся, у выпадку немагчымасьці, адпаведнага павялічэньня крэдыту без аплаты дадатковых вучотных процантаў;

е) выкананьне завозу тавараў павінна максымальна праводзіцца транзытам.

3. Лічачы, што папярэднія заказы зьяўляюцца наибольш рацыянальнай формай таваразабесьпячэньня, прапанаваць опэрацыйнаму кіраўніцтву вывучыць практыку папярэдніх заказаў і прыняць меры да лепшага іх выкананьня.

4. Адзначаючы, што звароты па шэрагу тавараў не атрымалі павіннага разьвіцьця (галянтарэя, гатовае адзеньне, трыкотаж, абутак, кніжна-папяровыя, сілікаты, садовіна і г. д.) з прычыны адсутнічаньня ў організацыі адпаведных кваліфікаваных працаўнікоў, лічыць неабходным прыняць належныя крокі да ўзмацненьня апарату адпаведнымі працаўнікамі ў мэтах разьвіцьця працы з вышэйпамянёнымі таварамі. Адначасова лічыць неабходным організаваць гаспадарчы інструктаж і асабліва для абслугоўваньня нізавой сеткі.

5. У мэтах ахапленьня продукцыі мясцовай прамысловасьці: дзяржаўнай, саматужнай і працколектыўнай, даручыць опэрацыйнаму кіраўніцтву заключаць генэральныя і тыповыя дагаворы, зьвярнуўшы асаблівую ўвагу на зьніжэньне цэн, паляпшэньне якасьці і прыстасаваньне асортымэнту тавараў у адпаведнасьці з патрэбаваньнем сыстэмы.

6. Лічыць неабходным заключыць комісыйны дагавор на мясцовы абутак і махорку.

7. Прымаючы пад увагу пашырэньне зваротаў спажыўсыстэмы па ахапленьні попыту спажыўцоў, даручыць опэрацыйнаму кіраўніцтву дамагацца:

а) узмацненьня гандлю нафтапродуктамі за лік перадачы коопэрацыі складаў Нафтасіндыкату;

б) ліквідаваньня гандлю Хлебапродукту цукрам і дабіцца атрыманьня коопэрацыяй на хаваньне цукру там, дзе няма аддзяленьня Цукратрэсту;

в) зачыненьня тэкстыльгандлю.

г) зачыненьня раённых кніжных і папяровых крам Дзяржвыдавецтва;

д) ліквідаваньня лабазнага гандлю Хлебапродукту, Рыбсіндыкату і Махорсіндыкату;

е) лічыць неабходным пабудаваць склад для хаваньня рыбапродуктаў, даручыўшы гандлёваму кіраўніцтву ў 2-тыдневы тэрмін распрацаваць плян організацыі складаў.

8. Лічыць неабходным, каб з пляну завозу рыбатавараў па БССР у першую чаргу поўнасьцю забясьпечыць патрэбнасьць коопэрацыйных організацый незалежна ад вырашэньня пытаньня аб далейшым існаваньні аддзяленьня Рыбсіндыкату.

9. Зьвярнуць увагу саюзаў і ЦРК на неабходнасьць пашырэньня працы тытунёвымі вырабамі.

10. Пры перазаключэньні гэндагавароў з Цэнтрасьпіртам улічыць ўсе недахопы, якія маюцца ў дагаворы гэтага году, і дамагацца, каб праца спажыўсыстэмы хлебным віном была рэнтабельна.

11. Лічыць неабходным, каб пасьля заключэньня гендагавароў у жніўні была склікана гандлёвая нарада.

Па завозу хлебапродуктаў

1. Заяўкі спажыўсаюзаў і ЦРК на завоз хлебапродуктаў у 1928-29 г. вылічаны ў 8.032 пуд. жытніх, 7.000 пуд. пшанічных зернавых адзінак, 1.000 пуд. аўса, 900 пуд. круп і 2.500 пуд. высевак і жмыхаў.

Праўленьне БКСаюзу лічыць, што вылічаная колькасьць хлебапродуктаў зьяўляецца неабходнаю да завозу на працягу 1928-29 г. па лініі спажыўсыстэмы для нормальнага забесьпячэньня гарадоў і сельскіх мясцовасьцяй і даручае загатавіцельнаму кіраўніцтву дамагацца перад адпаведнымі органамі ажыцьцяўленьня плянавага завозу паказанай колькасьці хлебапродуктаў.

Нехапаючая колькасьць хлебапродуктаў па гендагаворах павінна быць завезена шляхам комэрцыйных умоў.

2. Неакуратная адгрузка хлебапродуктаў пастаўшчыкамі, якая мела месца ў бягучым годзе, ставіць спажыўсыстэму ў вельмі цяжкае становішча як у фінансавых адносінах, гэтак і ў адносінах забесьпячэньня насельніцтва хлебам; пагэтаму праўленьне прапануе загатавіцельнаму кіраўніцтву прыняць усе меры да таго, каб пастаўшчыкамі нарады на адгрузку хлебапрадуктаў выконваліся поўнасьцю і ў тэрміны.

3. Праўленьне лічыць неабходным дамагацца палепшаньня ўмоў разрахунку па гендагаворах, і ў мэтах унясеньня яскравасьці ў разрахункі з пастаўшчыкамі неабходна пры заключэньні гэндагавароў устанавіць адзіны паўгадавы аванс на хлебапродукты, ня ўносячы дадатковых месячных авансаў па разнарадках. Дублікаты павінны інкасіравацца на поўную каштоўнасьць хлеба ст. прызначэньня. За правоз павінен аплачваць адправіцель грузу альбо, па яго даручэньні, дзяржбанк на ст. прызначэньня.

4. Задача ўнясеньня плянавасьці ў справу забесьпячэньня спажыўкоопэрацыі хлебапродуктамі выклікае неабходнасьць концэнтрацыі пры БКС усіх хлебных опэрацый як па разрахунках гэтак і па фінансаваньні і ў мэтах скарачэньня інстанцый прахаджэньня докумэнтаў неабходна

абавязваць пастаўшчыкоў, кабапошнія рахункі на адгружаны хлеб неадкладна высылалі Белкоопсаюзу і адначасова адбітак атрымацелю грузу. Аб кожным адгружаным вагоне хлеба пастаўшчык неадкладна пасылае паведамленьне атрымацелю грузу.

5. Праўленьне БКС лічыць недапушчальным у далейшым зьмяненьне рэгулюючымі органамі разнарадак і адабраньне хлеба ад адных і перадачу другім організацыям, што зьвязана з значнымі накладнымі выдаткамі і дэзорганізуе сыстэму ўзаемных разрахункаў з організацыямі.

6. Рост хлебных опэрацый спажыўкоопэрацыі ў справе забесьпячэньня насельніцтва ў 1927-28 г. на 225 проц. супраць 26-27 г. паказвае на значныя яе дасягненьні ў гэтай галіне. Праўленьне лічыць неабходным, каб увесь плянавы завоз хлебапродуктаў рэалізаваўся толькі праз сыстэму спажыўкоопэрацыі і існаваньне лабазных опэрацый Хлебапродукту лічыць немэтазгодным.

Лічыць неабходным узбудзіць гэтае пытаньне перад адпаведнымі органамі.

Па мясцовых хлебазагатоўках

1. Прымаючы пад увагу ўсё ўзрастаючае значэньне спажыўсыстэмы ў справе мясцовых хлебазагатовак, удзел якой у агульнай заготоўцы ў бягучай кампаніі вызначыўся ў разьмеры 55 проц., праўленьне БКС лічыць, што спажыўсыстэмаю павінен быць узят курс на далейшае павялічэньне сваёй адноснай вагі ў хлебазагатоўках.

2. Падзеньне тэмпу мясцовых загатовак у красавіку і маі пры нязначным завозе хлеба, стварае пагрозу беспераболнаму забесьпячэньню насельніцтва хлебапродуктамі. Праўленьне лічыць неабходным зьвярнуць асаблівую ўвагу спажыўсыстэмы на прыняцьце мер да ўзмацненьня хлебазагатовак на астатні пэрыод загатавіцельнай кампаніі.

3. Праўленьне лічыць правільным павялічэньне орыентыровачнага пляну хлебазагатовак спажыўсыстэмы на 1928-29 г. да 30.800 тон, што будзе складаць павялічэньне на 40 проц. у параўнаньні з плянам 1927-28 г. і па меры выяўленьня відаў на ўраджай плян гэты павінен быць удакладнен.

Па загатоўках сыравіны

1. Контрольныя лічбы загатовак сыравіны спажыўсыстэмай на 28-29 г. на агульную суму ў 7.239 тыс. руб. і па вывазу на 1.570 тыс. руб. прыняць за аснову, удакладніўшы да пачатку загатавіцельнай кампаніі.

2. Праўленьне БКСаюзу даручае загатавіцельнаму кіраўніцтву дабіцца аднаўленьня спажыўкоопэрацыі асноўным загатавіцелям па ўсіх відах загатовак з тым, каб нашы організацыі былі пастаўлены ў аднолькавыя ўмовы з іншымі загатавіцелямі.

3. Дабіцца своечасовага авансаваньня загатовак у адпаведным разьмеры.

4. Паставіць пытаньне ў адпаведных органах аб недапушчэньні адчыненьня новых пунктаў дзяржзагатавіцеляў і разьезднай агэнтуры, якая зрывае загатавіцельную працу коопэрацыі.

5. На падставе пастановы РСІ дабіцца зачыненьня пунктаў Скурсіндыкату ў Слуцку, Аршанскай і Магілеўскай акругах.

6. Дабіцца на працягу бліжэйшага часу пастановы ўраду БССР аб адноснай вазе спажыўсыстэмы ў загатоўцы кожнага віду сельска-гаспадарчых продуктаў і сыравіны.

7. Лічыць неабходным, каб усё загатоўленае спажыўсыстэмаю па другарадным вывазе вывазілася спажыўсыстэмаю самастойна.

Орыентыровачныя контрольныя лічбы таваразвароту Белкоопсаюзу на 1928-29 г.

(у тысячах рублёў),

НАЗВА ТАВАРАЎ	Зварот на 1926-27 г	0/0/0 адн в гі	Плян на 1927-28 г	Выкананьне пляну: Зварот за 1 паўгод. 1927 28 г.	Выкананьне пляну: Зварот за паўгод 1927/28 г. [орыентыр.]	Выкананьне пляну: Зварот за 1927-28 г. (орыент.)	0/0/0 адн. вагі	Зварот за 1928-29 г. (орыент).	0/0/0 адн. вагі	0/0 росту ў параўнаньні з 1927-28 г.
Ман.-гал.-скур. став. . .	22710	45,3	39630	18125	17850	35975	41,9	46000	38,6	128
Лабазныя тавары . . .	10963	21,9	21450	11444	10693	22137	25,8	28730	24,1	129
Бакалейна-гасп. тав . .	6097	12,1	10015	5129	4898	10027	11,7	15140	12,8	151
Кнігі і папера	878	1,7	1600	1210	1000	2210	2,6	3250	2,7	147
Фрукты	—	—	-	79	3800	459	0,5	980	0,8	214
Хлебапрадукты (завоз) .	9503[1])	19	20000	9067	6000	15067	17,5	25000	21	176
Усяго	**50150**	**100**	**92695**	**45054**	**40821**	**85875**	**100**	**119100[2])**	**100**	**138**

[1]) Уключана рэалізацыя мясцовых загатовак.

[2]) Зварот паказан нэтто.

Орыентыровачныя контрольныя лічбы загатовак сыравіны спажыўкоопэрацыі на 1928-29 г.

САЮЗЫ	Скурсыравіна	Мехсыравіна	Пушніна	Шчаціна	Конволас	Рызьзё	Ільнавалакно	Пянька	Лекавыя расьліны	Яйкі	Грыбы	Палатно сялянскае	Мяса	Масла каровье	Рознае	Усяго на суму
Бабруйскі саюз . . .	175	18	20	13	5	400	50	25	10	200	25	5	500	10	225	945
Гомельскі „ . . .	325	48	30	30	7,5	650	400	35	25	700	40	5	850	—	135	1501
Дняпроўскі	365	82	30	25	10	600	700	290	10	900	15	10	450	10	75	1451
Віцебскі саюз	325	15	20	13,5	8	500	1000	—	15	900	10	50	1 00	75	200	2134
Б. К. С.	360	40	40	18,5	8,5	450	50	—	60	2100	30	60	600	10	65	1208
Усяго	**1550**	**200**	**140**	**100т**	**39**	**2600**	**2200**	**350**	**120**	**4800**	**120**	**130**	**4000**	**105**	**700**	**7239**
0/0 адноснай вагі ў агульн. загат. БКС.	30	35	20	33	33	20	25	25	35	30	30	80	25	25	—	—

УВАГА: 1. Скурсыравіна, мехсыравіна, пушніна, палатно сялянскае, лекавыя расьліны і розныя паказаны ў тысячах рублёў.

2. Шчаціна, конволас, рызьзё, ільнавалакно, пянька, грыбы, мяса, масла паказаны ў тонах.

3. Сярэдняя каштоўнасьць тоны прынята: шчаціна—2.500 р., конволас—2.500 р., рызьзё—200 р., ільнавалакно і пянька—350 р., мяса 500 р., масла—1.800 р., яйкі (скрынка)—50 р., грыбы—2.500 р.

Орыентыровачныя контрольныя лічбы экспортнага пляну Б. К. С. на 1928-29 год ў тысячах рублёў з пакварта льным разьмеркаваньнем.

ВІДЫ ЭКСПОРТУ	Сума I кварт.	Сума II кварт.	Сума III кварт.	Сума IV кварт.	Усяго на суму
Валакно	—	110	70	—	180
Ахлапок	—	15	—	—	25
Лекрасьліны	30	15	5	30	80
Бульба	30	15	15	—	60
Грыбы	75	150	—	25	250
Цялячыя жалудкі	—	—	4	1	5
Рогі і капыты	—	2	3	—	5
Пушніна	10	120	30	—	160
Футрав. сыравіна	—	—	40	100	140
Рызьзё	15	10	20	55	100
Сялянскае палатно	5	10	10	—	25
Яйкі	—	—	45	15	60
Садовіна і ягады	20	—	—	10	30
Гародніна	10	5	—	5	20
Конволас	10	15	80	20	75
Шчаціна	—	100	150	50	300
Пух і пяро	—	—	5	—	5
Скурсыравіна	—	—	35	15	50
УСЯГО	**205**	**562**	**477**	**326**	**1.570**

Аб пяцёхгадовым пляне разьвіцьця спажывецкай коопэрацыі БССР

1. Ажыцьцяўленьне асноўных задач соцыялістычнага будаўніцтва, пры наяўнасьці заканчваючагася адбудоўчага процэсу у асноўных галінах народнай гаспадаркі, упіраецца ў неабходнасьць рэконструкцыі капіталаў усяе народнай гаспадаркі на больш высокай тэхнічнай базе пры ўмове забесьпячэньня вядучай ролі дзяржаўнай прамысловасьці ва ўсёй гаспадарцы СССР (індустрыялізацыя) і такога разьвіцьця сельскай гаспадаркі, якое забясьпечвала-б пашырэньне спажываньня шырокіх мас, рост экспорту і найбольш поўнае забесьпячэньне прамысловасьці сыравінаю. Такая грандыёзная задача можа быць пасьпяхова вырашана толькі пры ўмове максымальнага скарыстаньня ўсіх рэсурсаў і магчымасьцяў савецкай дзяржавы.

2. Адзіная плянавая сыстэма забясьпечвае савецкай дзяржаве організуючы ўплыў на экономіку краю і зьяўляецца надзвычайна важнай прадпасылкай пасьпяховага соцыялістычнага будаўніцтва. Работа па складаньні пяцёхгадовага пляну, які ахапляе 1927-28—1932-33 гады, зьяўляецца вельмі важнаю. Спажывецкая коопэрацыя, якая выконвае адну з асноўных функцый у справе пабудаваньня соцыялістычнай грамады, да складаньня свайго пяцёхгадовага пляну павінна падыйсьці з вучотам усіх яе магчымасьцяў, чоткім выяўленьнем стаячых задач і намячэньнем шляхоў да іх вырашэньня.

3. Задача наступнай працы па складаньні пяцёхгадовага пляну зводзіцца да таго, каб наметціць асноўную лінію разьвіцьця спажыўсыстэмы і стаячыя перад ёю цэнтральныя задачы, устанавіць агульны характар узаемаадносін паміж спажыўкоопэрацыяй і іншымі галінамі народнай гаспадаркі, увязаць паасобныя часткі працы, падлічыць сродкі, сілы і аб'ектыўныя магчымасьці з вучотам пэрспэктыў конкрэтных абставін плянуемага пэрыоду, якія маюцца для выкананьня пастаўленых задач і выявіць чакаемы ад выкананьня плянаў эфэкт.

4. Організацыя таваразвароту краю набывае вялікае значэньне. Задачы коордыніраваньня і ўвязкі вытворчасьці з спажываньнем, ажыцьцяўленьне ўплыву гандлёвага апарату на асортымэнт і якасьць вырабляемых прамысловасьцю тавараў, знаходжаньне найбольш нормальных шляхоў прахаджэньня тавaрных мас і ўстанаўленьне найбольш танных і выгадных шляхоў і ўмоў сувязі паміж асноўных сэктараў народнай гаспадаркі, што пры максымальнай экономіі нявытворчых выдаткаў павінна дапамагаць больш хуткаму ажыцьцяўленьню задач, якія пастаўлены перад усёю народнаю гаспадаркаю ў цэлым.

5. Пэрспэктыўнае плянаваньне на цэлы шэраг гадоў носіць адносны і ўмоўны характар, тым больш у сфэры звароту. Ва ўмовах жа Беларусі як рэспублікі спажывецкай, якая грунтуецца ў падаўляючай масе на завозных таварах, дзе разьмеры завозу, як адна з асноўных вялічынь, якая вызначае магчымасьць здавальненьня попыту насельніцтва, не знаходзяцца пад нашым плянавым уплывам і рэгуляваньнем, гэта задача асабліва цяжкая. Адзначаныя вышэй цяжкасьці ў пэрспэктыўным плянаваньні ў поўнай меры адносяцца і да спажыўсыстэмы.

6. Спажыўкоопэрацыя ў справе організацыі таваразвароту краю выпаўняе вялікія функцыі, яна організуе вучот і здавальненьне спажывецкага попыту рабоча-сялянскіх мас, аграмаджвае спажываньне, праводзіць забесьпячэньне прамысловасьці сельска-гаспадарчаю сыравінаю. У сваёй працы коопэрацыя ажыцьцяўляе сувязь паміж прамысловасьцю і сельскаю гаспадаркаю, уцягваючы ў сфэру соцыялістычнага ўплыву паасобныя распыленыя сялянскія гаспадаркі.

7. Асноўнаю прадпасылкаю для разьвіцьця спажыўсыстэмы на працягу плянуемага пяцёхгодзьдзя зьяўляецца рост плацежаздольнага попыту насельніцтва, як вынік уздыму і падняцьця дабрабыту працоўных мас і адчыняючыяся ў сувязі з гэтым рэальныя пэрспэктывы пашырэньня коопэрацыйнага звароту пры адначасовым далейшым выцісканьні прыватнага гандлю, гэтак сама і далейшае замяшчэньне дзяржгандлю.

8. Пры складаньні пяцёхгодкі неабходна выходзіць з таго, каб абавязкова і сыстэматычна павышалася адносная вага соцыялістычнага гаспадарчага сэктару (рашэньне XV зьезду УсеКПБ (б). Далейшы узрост спажыўкоопэрацыі павінен праходзіць на падставе захаваньня роўнавагі паасобных галін коопэрацыйнай працы і правільнага злучэньня гаспадарчай і організацыйна-грамадзкай працы коопэрацыі.

9. Пэрспэктыўным плянаваньнем у адносінах коопэраваньня павінен быць намечан цьвёрды курс на пагалоўнае коопэраваньне працоўнага насельніцтва.

На працягу пяцёхгодзьдзя неабходна:

I. У сельскіх мясцовасьцях:

Коопэраваць большасьць гаспадарак сераднякоў, усю беднату, батракоў і сельгасрабочых, усё неземляробскае працоўнае насельніцтва і каля 50 проц. другіх членаў сямей (жанчын і моладзі), пры чым уцягненьне ў коопэрацыю ўсіх бядняцкіх гаспадарак, усіх батракоў і сельгасрабочых павінна быць праведзена ў першыя гады пяцёхгодкі, для чаго неабходна прадаўжаць адлічэньні ва ўсіх коопэрацыйных організацыях у фонд коопэраваньня беднаты і організаваць рэгулярнае пакрыцьце беднатою атрыманых пазык.

2. У гарадох:

Коопэраваць усіх членаў профсаюзаў і іншых груп працоўных, якія могуць быць членамі коопэрацыі і 50 проц. другіх членаў сямей, пры чым на працягу бліжэйшых гадоў пяцёхгодкі неабходна дасягнуць пагалоўнага коопэраваньня членаў індустрыяльных профсаюзаў; павінны быць распрацаваны мерапрыемствы, якія дапамагаюць ўцягненьню ў коопэрацыю найменш забясьпечаных груп рабочых;

10. Разьмеры статутнага і аплочанага паю як у рабоча-гарадзкой, гэтак і ў сельскай сеці павінны павышацца ў адпаведнасьці з узростам зваротаў, павялічэньнем абслугоўваньня пайшчыка і неабходнасьцю забесьпячэньня зваротаў коопэрацыі ўласнымі сродкамі (вызваленьне з коопзвароту сродкаў прамысловасьці);

11. Коопэраваньне павінна адначасова саправаджацца мерапрыемствамі па ўсіленьні самадзейнасьці шырокіх коопэраваных мас, і уплыву іх на якасьць усёй коопэрацыйнай працы.

12. Нізавы сельскі коопэратыў павінен быць пабудован па тыпу многакрамным.

Гранічная колькасьць крам павінна ўстанаўляцца ў адпаведнасьці з задачамі найбольш мэтазагоднага гаспадарчага абслугоўваньня, бязумоўнай рэнтабельнасьці коопэратыву, паасобных яго прадпрыемстваў і забесьпячэньня пайшчыкам актыўнага ўдзелу і ўплыву на справу коопэратыву.

Асаблівая ўвага павінна быць зьвернута на правільнае разьмяшчэньне гандлёвай сеці коопэрацыі і запаўненьне ёю „коопэрацыйных пустынь“.

13. Пабудаваньне гандлёвай сеці рабочай коопэрацыі павінна выходзіць з максымальнага набліжэньня сеці крам да прадпрыемстваў, рабочых пасёлкаў, акраін гарадоў і г. д.

Колькасьць крам у гарадзкіх мясцовасьцях павінна быць павялічана за лік ліквідуючайся сеткі прыватнага капіталу і згортваючайся дзяржаўнай драбніцы.

14. Гандлёвы зварот спажыўкоопэрацыі на працягу пяцёхгодзьдзя павінен знайсьці сваё далейшае разьвіцьцё да граніц амаль што поўнага ахопу спажывецкага попыту коопэраванага насельніцтва і ўдзелу побач з сельгаскоопэрацыяй у загатоўках сельгассыравіны і продуктаў, пры чым неабходна загатоўчую працу будаваць на падставе матар'яльнай зацікаўленасьці вытворцаў у прыбытках ад рэалізацыі сыравіны.

15. Рацыяналізацыя таварапасоўваньня павінна праходзіць па наступных напрамках:

а) далейшае пашырэньне сыстэмы гендагавораў, як формы, якая апраўдвае сябе і забясьпечвае плянавасьць у гандлёвым звароце; павінен быць пашыран круг тавараў, якія ахопліваюцца гэндагаварамі (рыбныя тавары, трыкотаж, галянтарэя, цукерныя вырабы, папяровыя і іншыя другарадныя тавары), што мае прывесьці да далейшага ліквідаваньня прадстаўніцтваў сындыкатаў і трэстаў;

б) далейшае пашырэньне транзытнага завозу ў спажыўтаварыствы, пры чым для ўтварэньня спрыяючых і магчымых умоў ахопу ўсіх спажыўтаварыств, лічыць патрэбным аб'яднаньне спажыўтаварыстваў для закупачных мэт (куставаньне нізавой сеці), распаўсюджаньне транзыту на нізоўку выклікае ўпаўне мэтазгоднае пераразьмеркаваньне таварных запасаў ад серадзіннага ў нізавое зьвяно, павядзе да скарачэньня складзкой гаспадаркі саюзаў і паскорыць таварапасоўваньне;

в) пераход на сыстэму папярэдніх заказаў з нізу да верху, якая дае эфэкт з пункту гледжаньня прыстасаваньня попыту і прапанаваньня, якая патаняе таварапасоўваньне, як і мэтад, садзейнічаючы ажыцьцяўленьню транзыту ў нізавое зьвяно;

г) спрашчэньне тэхнікі разьліковых і крэдытных опэрацый;

д) рэконструкцыя складзкой гаспадаркі на падставе павышэньня тэхнічнай базы яе і організацыі баз пры чыгунках і водных шляхох зносін у мэтах патаненьня каштоўнасьці складзкой гаспадаркі, скарачэньня выдаткаў па перавозцы грузаў і г. д., пабудаваньне халадзільнікаў, памяшканьняў для захаваньня гародніны і г. д.;

е) больш шырокае скарыстаньне воднага транспарту, як найбольш таннага і забясьпечваючага завоз у далёкія ад чыгункі раёны;

ж) далейшае пашырэньне коопэрацыйнага асортымэнту і прыстасаваньня яго да здавальненьня ўзрастаючых запытаньняў спажыўцы (абутак, гатовае адзеньне, трыкотаж, радыё-вырабы, спорт-прылады, кнігі і г. д.).

16. Вялікая увага павінна быць зьвернута на тэхніку і якасьць абслугоўваньня спажыўца. Скарачэньне выдаткаў звароту за лік пагоршаньня якасьці абслугоўваньня спажыўца павінна быць прызнана зусім недапусьцімым. У сувязі з гэтым організацыя і рацыяналізацыя дробнага гандлю павінны зьявіцца ў коопэрацыйнай сыстэме мерапрыемствамі першараднымі.

Магчымае павялічэньне выдаткаў звароту, якое зьвязана з палепшаньнем абслугоўваньня спажыўцы, не павінна быць у даным выпадку затрымліваючай абставінай, як выкліканае інтарэсамі абслугоўваемага насельніцтва.

Пытаньні рацыяналізацыі і тэхнікі драбнічнага апарату павінны найсьці вырашэньне ў правядзеньні наступных мерапрыемстваў:

а) крамнае будаўніцтва ў гарадох і сельскіх мясцовасьцях;

б) мэханізацыя крамнай справы на падставе ўвядзеньня машын, тэхнічных прыспасабленьняў і нормалізацыі тэхнічных процэсаў водпуску

тавару (папярэдняе развáжваньне тавараў) штучныя тавары замест вагавых, набліжэньне тавараў да жыльля спажыўца і развозка на дом—малако, дровы, газа і г. д.).

17. Пытаньням аграмаджваньня процэсаў спажываньня павінна быць удзелена адпаведная увага. На працягу пяцёхгодзьдзя павінна быць значна пашырана сецць сталовак, павышана якасьць іх прадукцыі. У першыя гады пяцёхгодзьдзя рабочыя прадпрыемствы павінны атрымоўваць гарачае сьнеданьне. Хлебапячэньне павінна быць пашырана да разьмераў, забясьпечваючых поўнае здавальненьне працоўнага насельніцтва хлебам. Такая работа патрабуе павышэньня тэхнічнай базы і адпаведных капітальных укладаньняў (фабрыкі-кухні, хлебазаводы, абсталяваньне і пераабсталяваньне сталовак, організацыя развозкі па прадпрыемствах гарачага харчу і г. д.).

18. Пры распрацоўцы пляну павінна быць улічана, што матар'яльны рост і ўзмацненьне коопэрацыі дае магчымасьць больш шырокай працы ў галіне організацыі рабоча-сялянскага спажыўцы і побач з выкананьнем матар'яльных функцый забясьпечвае шырокае разьвіцьцё коопэрацыйнай асьветы і культурна-бытавога абслугоўваньня коопэраваных мас (кніга, радыё, кіно, бытавыя ўстановы і г. д.).

19. Пры пабудаваньні грашовай гаспадаркі спажыўкоопэрацыі неабходна выходзіць з таго, што на працягу пяці гадоў адбудзецца рост таварнай масы ў народнай гаспадарцы Савецкага Саюзу, зближэньне разьмераў попыту і прапанаваньня, далейшае выцісканьне прыватніка з пасрэдніцкага звароту—усё гэта выклікае побач з ростам зваротаў спажыўкоопэрацыі павялічэньне таварных запасаў. На працягу плянуемага пэрыоду будуць зроблены вялікія капітальныя затраты і укладаньні, а таксама вызвалены ў значнай меры сродкі прамысловасьці з таварнага звароту. Для забесьпячэньня строгіх суадносін паміж грашовымі і іншымі галінамі коопэрацыйнай гаспадаркі, неабходна прадугледзець ажыцьцяўленьне наступных мерапрыемстваў:

а) мобілізацыя сродкаў насельніцтва ў відзе інтэнсыўнага коопэраваньня насельніцтва, якое павінна сапраўджацца яшчэ большым зьбіраньнем паявых капіталаў—павялічэньне разьмераў статутнага і фактычна сабранага паю, якія павінны заняць асноўнае месца ва ўласных сродках спажыўсыстэмы;

б) нормальнае намнажэньне ў выніку гандлёвай дзейнасьці на ўзроўні устаноўленых норм і скарачэньне нявытворчых затрат;

в) вызваленьне ў зваротныя сродкі коопэрацыі сродкаў, якія ўкладзены у малярухомыя і нярухомыя каштоўнасьці (маемасьць, дэбіторы і г. д.);

г) організацыя ў шырокіх разьмерах укладных опэрацый;

д) утварэньне і намнажэньне амортызацыйных адлічэньняў;

е) прадастаўленьне спажыўсыстэме на капітальнае будаўніцтва сродкаў па дзяржаўных і мясцовых бюджэтах і фондзе доўгатэрміновага крэдытаваньня.

ВЫНІКІ, ПАСТАНОВЫ І ІНШЫЯ МАТАР'ЯЛЫ ЗЬЕЗДУ УПАЎНАВАЖАНЫХ БЕЛКООПСАЮЗУ БУДУЦЬ ЗЬМЕШЧАНЫ Ў НАСТУПНЫМ НУМАРЫ НАШАГА БЮЛЕТЭНЯ „ШЛЯХ КООПЭРАЦЫІ“

АСНОЎНЫЯ ПАКАЗАЦЕЛІ

дзейнасьці Спажывецкай Коопэрацыі БССР

за 1-е паўгодзьдзе 1927-28 г.

1. Спажывецкія таварыствы
2. Цэрабкоопы и гар. спаж. т-вы
3. Акрспажыўсаюзы
4. Белкоопсаюз

Асноўныя паказацелі дзейнасьці спаж. таварыстваў БССР за 1-е паўгодзьдзе 1927-28 г.

Спажыў-саюзы	Гандл.-загатавіц. звароты (у тыс. руб.)			Выдаткі у %% да звароту		Накладаньне на сабекошт		Прыбытак па балянсу на 1/I-28 г.		Стан сеткі на 1/V-28 г.		Коопэраваньне на 1/IV-28 г.				Паявыя капіталы на 1/IV-28 г.			
	Па контр. лічб 27-28 г.	Фактычна за 1-е паўгодзьдзе 27-28 г.	% выкан. гадавых контр. лічбаў	У 1 кварт. 27-28 г.	У 1-м паўгодзьдзі 27-28 г.	У 1-м кварт. 27-28 г.	У 1-м паўгодзьдзі 27-28 г.	Сума ў тыс. руб.	У %% да звароту	Лік. спаж. т-в	Лік. крам.	Прырост пайшчыкаў за 1-е паўгодзьдзе 27-28 г.	% выкан. гадавых контр. лічбаў 27-28 г.	Агульны лік пайшчыкаў	% коопэрав. гаспад.	Прырост паяв. капіт. за 1-е паўгодзьдзе 27-28 г.	% выкан. гадавых контр. лічбаў 27-28 г.	Агульная сума паяв. капіталаў	Сярэдні пай
БКС	15500,0	7996,7[1]	51,6	8,60	7,93	11,68	11,66	42,4	1,21	119	393	13808	92,3	96145	48,5	244355	108,2	460531	4-79
Бабруйскі . .	9000,0	5030,0[1]	55,9	7,17	7,21	10,91	11,11	61,9	2,82	65	217	8785	120,3	52865	60,1	106906	88,5	208427	3-94
Віцебскі . . .	15200,0	8939,0	58,8	7,65	7,36	10,56	10,43	68,8	1,76	114	361	28895	128,4	98751	60,2	304454	134,8	514445	5-21
Гомельскі . .	17500,0	8997,5	51,4	8,33	7,73	10,93	11,40	64,6	1,59	178	458	12165	72,0	95894	51,6	305442	152,3	588750	6-14
Дняпросаюз .	16000,0	9002,8[1]	56,3	8,69	вест. н.	11,75	вест. в.	53,8	1,37	141[2]	378[2]	28105	95,9	118714[3]	46,0	279223	89,8	482698[3]	4-07
Усяго . .	73200,0	39966,0	54,6	8,18	7,61	10,51	11,12	291,5	1,66	617	1807	91758	100,0	462369	51,7	1240371	114,4	2254851	4-88

[1]) Вылічана (2 кварт. орыентыровачна).

[2]) На 1 студзеня 28 г.

[3]) Па опэрацыйным весткам.

Асноўныя паказацелі дзейнасьці рабочай коопэрацыі БССР за 1-е паўгодзьдзе 1927-28 г.

НАЗВА Ц. Р. К.	Гандлёвы зварот (у тыс. руб.)			Організ.-гандл. выдаткі ў проц. да звароту		Рэалізаванае накладаньне ў проц. к звароту		Прыбытак за 1-е паўгодз. 27-28 г.	Гандл. пунктаў		Пайшчкаў			Паявы капітал			
	Гандлёвыя контрольн. лічбы на 1928-29 г.	Зварот на 1 паўгодз. 27-28 г.	Проц. выкананьня гадавых контр. лічб.	За 1 кв. 27-28 г.	За 1 паўгодзьдзе 27-28 г.	За 1 кв. 27-28 г.	За 1 паўгодзьдзе 27-28 г.		На 1/X 27 г.	На 1/IV 28 г.	Лік на 1/IV 28 г.	Прырост за 1 паўгодз.	Проц. выкананьня гадавых контр. лічб.	Сума на 1/IV-28 г.	Прырост за 1 паўгодз. 27-28 г.	Проц. выкананьня контр. лічб.	Сярэдн. пай на 1/IV 28 г.
Бабруйскі	6900,0	3227,0	46,8	9,17	—	10,38	—	27652	36	45	8807	722	76,4	66924	20389	47,9	7 60
Барысаўскі	3900,0	1700,6	43,6	9,88	9,78	11,13	11,20	4294[illegible]	27	28	5573	614	49,5	52018	19208	75,5	9 33
Віцебскі	7400,0	4534,1	61,3	9,44	—	11,82	—	44050[1])	48	65	19511	3287	114,3	161676	67753	84,7	8 29
Гомельскі	8200,0	4154,1	50,7	8,65	8,74	9,37	9,70	663[illegible]0	38	47	16552	2564	91,2	163540	67414	106,0	9 88
Горэцкі	650,0	372,1	57,2	9,03	—	11,51	—	8579[2])	7	8	2965	590	81,4	16809	10397	149,6	5 67
Добрускі	1250,0	543,8	43,5	8,25	8,51	10 12	9,78	3329	9	10	2487	234	159,2	29282	10449	177,0	11 77
Клімавіцкі	900,0	465,1	51,7	8,41	8,27	10,80	10,94	12727	3	6	2038	380	86,0	14851	8067	124,6	7 29
Менскі	14000,0	7112,5	50,8	9,74	10,04	10,31	10,41	65733	74	80	29289	4554	121,0	208014	62981	48,3	7 10
Магілеўскі	4600,0	2564,3	55,7	9,08	9,59	10,15	10,25	36481	39	43	8791	1373	76,3	68256	33261	104,3	7 76
Мазырскі	1300,0	664,8	51,1	9,43	9,74	10,11	10,46	21231	18	21	2974	906	141,1	24497	9506	86,4	8 24
Аршанскі	3700,0	1804,6	48,8	8,82	—	10,93	—	33621	26	27	5204	953	173,6	34848	16807	77,1	6 70
Полацкі	2800,0	1394,5	49,8	8,15	—	10,54	—	30911[2])	24	26	4210	(—56)	—	41730	15990	65,3	9 91
Рагачэўскі	1000,0	520,0	52,0	10,02	10,48	10,80	11,41	3070	13	14	2601	420	67,9	17272	7544	88,8	6 64
Рэчыцкі	2400,0	997,6	41,6	9,41	10,06	10,47	10,70	(—1664[3])	22	23	5212	1205	152,0	43134	13798	75,2	8 28
Слуцкі	1650,0	695,4	42,2	10,17	10,32	10,10	10,41	9740	21	35	3128	1573	166,5	18364	8570	82,4	5 87
Шклаўскі	950,0	514,8	54,2	9,39	9,50	10,87	11,20	11188	12	14	1255	24	5,1	11631	3393	47,8	9 27
РАЗАМ	**60600,0**	**31265,6**	**51,6**	**9.29**	**9,61**	**10.52**	**10.37**	**415919**	**417**	**492**	**120597**	**19343**	**99,2**	**972845**	**375527**	**75.9**	**8 07**

Увага: 1) Прыбытак на 1/I—28 г.
2) " " 1/III—28 г.
3) Страта " 1/IV—28 г.

Асноўныя паказацелі дзейнасьці спажыўсаюзаў БССР за 1-е паўгодзьдзе 1927-28 г.

СПАЖЫЎСАЮЗЫ	Гандл.-загатав. звароты (у тыс. руб.)			Выдаткі за 1-е паўг. 27-28 г. (у проц да звар.)			Наклад. за 1-е паўгод. 1927-28 г. у процантах да звароту	Прыбытак па бялянсу на 1/I 1928 г.		Апарат (лік служачых)		
	Па контр. лічбах на 1927-28 г.	Зварот за 1 паўгодзьдзе 1927-28 г.	Проц выкан. контрол. лічб.	Усяго	У тым ліку: Утрым. апарату	У тым ліку: Сальдо процантаў		Сума ў тыс. рубл.	У процантах да звароту	На 1/X 26 г.	На 1/X 27 г.	На 1/IV 28 г.
Бабруйскі . . .	7.900,0	4.294,7	54,4	2,57	0,99	0,38	4,18	38,8	1,83	98	69	67
Віцебскі	12.500.0	7.993,7	63,9	2,63	0,91	0,57	4.03	46,7	1.43	156	98	99
Гомельскі . . .	13.500,0	6.929,3	51,3	3,48	1,31	0,69	4.05	27,9	0,86	201	155	140
Дняпрасаюз . .	11.700,0	7.204,2	61,6	3.21	1,07	0,64	4,30	27,8	0,90	161	115	116
Усяго . . .	**45.600,0**	**26.422,0**	**57.9**	**3,00**	**1,07**	**0,59**	**4.13**	**141.2**	**1,20**	**616**	**437**	**422**

Асноўныя паказацелі дзейнасьці БКС за 1-е паўгодзьдзе 1927-28 г.

КАНТОРЫ І АДДЗЯЛЕНЬНІ	Гандл.-загатав. звароты (у тыс. руб.)			Выдаткі ў 0/00/0 да звароту	Накладаньні і коміс. у 0/00/0 да звароту
	Па контр. лічбах на 27-28 г.	Фактыч. за 1-е паўгодзьдзе 27-28 г.	0/0 выкан контрольн. лічбаў		
Галоўн. к-ра	44.225,0	19.946,0	45,1	0,82	0,95
Маскоўская к-ра	40.000,0	23.216,0	58,0	0,15	0,42
Ленінградзкая к-ра	3.480,0	1.630,0	46,8	0,51	0,78
Менскае аддзял.	6.157,0)	2.863,0	46,5	2,40 [1]	3,90
Барысаўскае аддзял.	4.262,0	1.891,0	44,4	1,86	3.00
Слуцкае аддзял.	4.437,0	2.436,0	54,9	1,62	3,31
Разам	**102.761,0**	**51.992,0**	**50.6**	**0,67** + 0,12 [2] = 0.79	**1,05**
У тым ліку:					
а) Закупкі для галоўн. к-ры . .					
„ „ Маскоўск. к-ры		6.002,0			
„ „ Ленінгр. к-ры .		211,0			
б) Загатоўкі		545,0			
Чысты зварот БКС	94 900,0	45 779,0	48,2	0,90	1,20

[1]) У выдаткі Менскага аддзяленьня ўваходзіць утрыманьне ўсяго складзкога апарату, які абслугоўвае і галоўную кантору.

[2]) Сальдо процантаў.

ДАДАТАК

ЗЬМЕСТ

вышаўшых №№ бюлетэня „Шлях Коопэрацыі“ за 1927-28 год.

I. Артыкулы на агульна-коопэрацыйныя тэмы

II. Артыкулы па спажывецкай коопэрацыі.

Ответственный редактор А. И. ФРИД

Издатель—Центральный Кооперативный Совет БССР

ЗЬМЕСТ